

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

JOHANNA RANTANEN (toim.)

ONKO HOPPU? -KEHITTÄMISTUTKIMUS:

Yliopisto-opiskelijoiden urasuunnittelutaitojen
ja työelämävalmiuksien vahvistaminen

Onko hoppu? -tutkimuskokonaisuuden toteuttamista on rahoittanut Student Life.

Jyväskylän yliopisto 2018

ISBN 978-951-39-7581-4 (PDF)

URN:ISBN:978-951-39-7581-4

Julkaisun pysyvä linkki: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-7581-4>

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	4
ABSTRACT	5
1 ONKO HOPPU? -KEHITTÄMISTUTKIMUKSEN TAUSTA <i>Johanna Rantanen ...</i>	6
1.1 Sytykkeenä Onko hoppu? -seurantakysely	6
1.2 Kehittämistutkimuksen lähtökohdat ja toteuttaminen	11
2 JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON PALVELUT OPISKELIJOIDEN URAOHJAUSTARPEIDEN NÄKÖKULMASTA <i>Sanna Selkamo</i>	15
2.1 Fokusryhmähaastattelujen aineistonkeruu ja analyysi	15
2.2 Fokusryhmähaastattelujen tulokset	19
2.2.1 Ohjauspalveluiden tavoitettavuus	19
2.2.2 Ohjauspalveluiden kohtaavuus	24
2.2.3 Ohjauspalveluiden kehittäminen	29
3 URASUUNNITTELUTAIDOJEN JA TYÖELÄMÄVALMIUKSIEN VAHVISTAMINEN RYHMÄOHJAUKSESSA <i>Titta Turunen, Sanna Selkamo & Eija Hanhimäki</i>	34
3.1 Urapolulla.fi-verkkopalvelun tausta ja valikoituminen ryhmätapaamisten rungoksi	34
3.2 Ryhmätapaamisten sisältö ja toteutus	36
3.3 Vastasiko ryhmäohjaus opiskelijoiden uraohjaustarpeisiin?	39
4 YHTEENVETO JA KEHITYSEHDOTUKSET TULOSTEN HYÖDYNTÄMISEKSI JYVÄSKYLÄN YLIOPISTOSSA <i>Johanna Rantanen, Eija Hanhimäki & Sanna Selkamo</i>	42
LÄHTEET	49
LIITTEET	52

TIIVISTELMÄ

Jyväskylän yliopistossa (JY) toteutettiin opiskelijoiden **HOPPU** eli **Hyvinvointia, OP**iskelusta **Palautumista** ja **Ura**hallinta- ja suunnittelutaitoja kokonaisvaltaisesti kartoittava tutkimuskokonaisuus, joka koostui lukuvuonna 2016-2017 toteutetusta seurantakyselytutkimuksesta ja syyslukukaudella 2017 toteutetusta kehittämistutkimuksesta. Yksi Onko hoppu? -seurantakyselytutkimuksen (alkukyselyn $n = 990$) päätuloksista oli, että vastaajista 68 % kaipaa lisää ohjausta henkilökunnalta työelämätaitojen ja -kontaktien kehittämiseen ja niin ikään 67 % valmistumisen jälkeisen elämän suunnitteluun. Onko hoppu? -kehittämistutkimus rakentui tämän tuloksen pohjalle ja sen päätavoitteet olivat: 1) arvioida opiskelijoiden uraohjaustarpeiden näkökulmasta JY:n olemassa olevia ohjauspalveluita ja resursseja, sekä 2) suunnitella ja toteuttaa JY:n opiskelijoiden uraohjaustarpeisiin vastaava ryhmämuotoinen interventio sekä arvioida sen vaikuttavuutta.

Student Life -toimintamallin ja Työelämäpalvelujen sekä JY:n tiedekuntien, aine- ja erillislaitosten sekä oppiaineiden tarjoamien palveluiden tarkastelu yhdessä opiskelijoiden ($n = 18$) kanssa fokusryhmähaastatteluiden kautta (4 haastattelua) osoitti, että opiskelijoiden urasuunnittelutaitojen ja työelämävalmiuksien vahvistamiseksi tehdään yliopistossamme paljon työtä ja useita hyviä toimintamalleja on olemassa. Haasteena on kuitenkin vielä näiden hyvien käytänteiden levittämisessä ja juurruttamisessa koko yliopistoon systemaattisesti niin, että ne tulevat riittävän lähelle opiskelijaa, tukevat häntä hänen yksilöllisissä tarpeissaan koko opintopolun ajan sekä valmistumisen jälkeen aina työelämään asti.

Fokusryhmähaastattelujen jälkeen käynnistyi Onko hoppu? -kehittämistutkimuksen toinen osa, joka oli Urapolulla.fi-verkkopalvelua hyödyntävä ryhmämuotoinen uraohjauksen interventio JY:n opiskelijoille ($n = 21$). Alustavat tarkastelut osoittavat, että ko. interventio tarjoaa hyvän tutkimusperustaisen mallin ryhmämuotoiseen uraohjaukseen sovellettavaksi ja edelleen kehitettäväksi niin eri ainelaitoksilla kuin poikkitieteellisissä ryhmissä yliopistossamme. Tarkemmin fokusryhmähaastatteluaineiston tulokset kuvataan tämän raportin luvussa 2, ryhmämuotoisen uraohjauksen interventio toteutus luvussa 3 ja kehitysehdotukset tulosten hyödyntämiseksi JY:ssa luvussa 4.

ABSTRACT

As a whole, the main purpose of the **Are you in a hurry?** -research project was to examine the well-being, recovery from study (and work strain) and life and career planning skills among the students at the University of Jyväskylä (JYU). The research project was carried out during the 2016-2017 academic year and the autumn term 2017, and it consisted of a follow-up survey and a development study. The main results gathered from the survey part of the research indicated that 68 % of the respondents reported the need for further guidance from the University's staff regarding working life skills and creating working life networks, as well as 67 % (of the respondents) reporting the need for further help in planning one's career after graduating. **Are you in a hurry?** -development study was based on these findings, and thus its main objectives were:

- a) to critically evaluate the University's existing guidance and counselling services from the students' viewpoint.
- b) to plan and carry out a group intervention that corresponds to the guidance and counselling needs reported among respondents.

When evaluating the effectiveness of the Student Life operating model and the services offered by various units within the University; namely Career Services, Student Services and the career guidance given in each faculty, it was found that although various good quality career orientation courses and recruitment services are provided for the students of JYU, they do not meet the individual needs of the student community. This was also supported by the focus group interviews (18 participants altogether in 4 group interviews) in which it was discovered that students' career considerations and job search skills and strategies should be supported and strengthened throughout their studies.

The group intervention, which can be seen as the second and more 'hands-on' part of the **Are you in a hurry?** -research project, took place after the focus group interviews had finished. The group intervention utilized www.urapolulla.fi -online service in group meetings and activities taking place on a weekly basis (21 participants, 8 weekly meetings over period of two months). Overall, it was found that this kind of group intervention offers a good research-based model in strengthening students' career considerations as well as job search skills, and thus it should be further developed and applied in University's various service units and faculties.

1 ONKO HOPPU? -KEHITTÄMISTUTKIMUKSEN TAUSTA

Johanna Rantanen

Jyväskylän yliopistossa (JY) toteutettiin Student Life -rahoitteisesti JY:n opiskelijoiden **HOPPU**a eli **Hyvinvointia, OP**iskelusta **Palautumista** ja **Urahallinta-** ja suunnittelutaitoja kokonaisvaltaisesti kartoittava tutkimuskokonaisuus, jossa oli kaksi osaa. Ensimmäinen oli lukuvuonna 2016 - 2017 toteutettu Onko hoppu? -seurantakyselytutkimus, ja toinen oli syksyllä 2017 toteutettu Onko hoppu? -kehittämistutkimus. Tämän raportin päätarkoitus on kehittämistutkimuksen toteutuksen, sisältöjen ja tulosten kuvaaminen hyvin konkreettisesti, mistä johtuen raportti on paikoin yksityiskohtainen ja liiteosuus laaja. Raportissa esitellään kuitenkin ensin tiivistetysti seurantakyselyn toteutus ja alustavat tulokset, koska kehittämistutkimus syntyi ja rakentui niiden pohjalta.

1.1 Sytykkeenä Onko hoppu? -seurantakysely

Sähköinen Onko hoppu? -seurantakyselytutkimus toteutettiin JY:n opiskelijoille lukuvuonna 2016 - 2017 yliopistotutkija Johanna Rantasen (Opettajankoulutuslaitos) ja akatemiaturkija Anne Mäkikankaan (Psykologian laitos) toimesta. Varsin laajassa kyselyssä tarkasteltiin mm. opiskelijoiden hyvinvointia, opiskelusta palautumista sekä urahallinta- ja suunnittelutaitoja ensin joulukuussa 2016 ja toisen kerran huhti-toukokuussa 2017. Kysely suunnattiin kaikille 2. ja 4. vuosikurssin opiskelijoille (N = 3185), koska 1., 3. ja 5. vuosikurssin opiskelijoille toteutetaan JY:ssä säännöllisesti opintoja koskeva kysely, joka osittain sivuaa samoja teemoja (Jyväskylän yliopisto, 2018a). Joulukuussa 2016 kyselyyn otti osaa 990 opiskelijaa (32 % sähköpostikutsun saaneista), joista seurantakyselyyn huhti-toukokuussa 2017 vastasi 316 opiskelijaa (38 % alkumittaukseen osallistuneista). Aineisto edustaa iän, sukupuolen ja tiedekuntajakauman suhteen melko hyvin JY:n opiskelijoita.

Hyvinvointi. Opiskeluhyvinvointia eli kyselyn ensimmäistä pääteemaa kartoitettiin laajasti sisällyttämällä kyselyyn jo aikaisemmin korkeakouluopiskelijoilla tutkittuja ilmiöitä kuten opiskeluinto ja -uupumus (Kunttu, Pesonen & Saari, 2017; Salmela-Aro, 2009, 2011). Näiden lisäksi kyselyyn sisällytettiin opiskelutytytyväisyyden, -holismin ja leipääntyneisyyden osa-alueet. Näin siksi, että opiskeluinto ja -uupumus käsitteitä on sovellettu opiskelijoiden hyvinvoinnin tutkimukseen työhyvinvointitutkimuksen puolelta. Työhyvinvointitutkimuksessa on havaittu, että työhyvinvointi on monitahoinen ilmiö, jota into-uupumus -akseli kuvaa vain osittain (mm. Bakker & Oerlemans, 2011; Mäkikangas ym., 2015).

Joulukuun 2016 kyselyaineiston alustavat tarkastelut osoittavat, että näistä hyvinvoinnin ulottuvuuksista opiskelijat kokivat eniten opiskeluintoa ja -tyytyväisyyttä mutta jo seuraavaksi eniten opiskeluholismia, sitten opiskeluleipääntyneisyyttä ja vähiten opiskelu-uupumusta (Rantanen, 2017). Naiset ja miehet eroavat toisistaan opiskeluholismien suhteen, jota naiset raportoivat miehiä enemmän. Opiskeluholismi on korkean opiskelu-uupumuksen lisäksi yhteydessä myös korkeaan opiskeluintoon. Nämä alustavat tulokset tukevat näkökulmaa, jonka mukaan opiskeluhuvinvointia tarkasteltaessa opiskeluholismia on hyvä lähestyä moniulotteisesti. Esimerkiksi korkea opiskeluinto voi joissakin tapauksissa heijastaa myös riskiä hyvinvoinnille, jos se muuntuu opiskeluholismien kautta opiskelu-uupumukseksi. Tämä spekulatio vaatii kuitenkin tuekseen tarkempia jatkoanalyysijä ja pitkittäistutkimuksia.

Opiskelusta palautuminen. Tutkimuksen toisena pääteemana opiskeluhuvinvoinnin rinnalla haluttiin tutkia myös, kuinka hyvin opiskelijat kykenevät palautumaan opintojensa ja muun elämänsä aiheuttamasta kuormituksesta. Riittävä palautuminen ja voimavarojen elpyminen ovat kriittisiä edellytyksiä opiskelijan hyvinvoinnille ja opiskelukyvyille (vrt. palautumistutkimukset koskien työn ja muun elämän yhteensovittamista sekä työhyvinvointia, mm. Kinnunen & Mauno, 2009; Sonnentag, Binnewies & Mojza, 2010). Opiskelijoiden palautumista kartoitettiin sisällyttäen kyselyyn seuraavat osa-alueet: palautumisen tarve, opiskelusta irrottautuminen, rentoutuminen, taidonhallinta ja kontrolli oman vapaa-ajan suhteen. Niin ikään kysyttiin, mihin opiskelijat käyttävät aikansa vuorokausi-, viikko- ja vuositasolla. Toisin sanoen jääkö opinnoilta aikaa myös muulle elämälle ja palautumiselle niin jokapäiväisessä arjessa kuin loma-aikoina.

Työkuormituksesta palautumisen ja työhyvinvoinnin ylläpidon kannalta erityisen tärkeäksi palautumisen osa-alueeksi on havaittu kyky irrottautua työtehtävistä ja työhön liittyvistä ajatuksista vapaa-ajalla (Sonnentag ym., 2010). Onko hoppu? – tutkimuksessa haluttiinkin selvittää ensinnäkin, kuinka hyvin opiskelijat ylipäättään onnistuvat palautumaan opiskelukuormituksesta ja toiseksi, vastaavatko opiskelijoiden kokemukset työhyvinvointitutkimuksen puolella tehtyjä havaintoja. Korkeakoulu-opiskelijoilla raja opiskelun ja vapaa-ajan välillä on helposti erittäin häilyvä ja hauras, koska läsnäolollisen työn (luennot, ryhmätyöt, harjoittelu jne.) lisäksi opiskeluun sisältyy paljon itsenäistä opiskelua erilaisten tehtävänantojen parissa. Milloin opiskelijoilla on siis aikaa arjessa palautumiseen ja onko sitä riittävästi?

Krista Liikala ja Sanna Sivula (2017) tutkivat pro gradu –tutkielmassaan joulukuun 2016 kyselyaineistoa käyttäen opiskelijoiden kokemaa stressiä ja opiskelukuormituksesta palautumista. He havaitsivat, että enemmistö vastaajista koki elämäntilanteessaan stressiä, joka määritellään tilaksi, jossa ihminen kokee itsensä jännittyneeksi, levottomaksi, hermostuneeksi tai ahdistuneeksi (Elo, Leppänen, Lindström & Ropponen 1990). Näin määriteltynä stressiä raportoi jonkin verran 38 % vastaajista ja melko tai erittäin paljon 38 % vastaajista. Kysyttäessä tarkemmin stressiä aiheuttavista tekijöistä opiskelijat kokivat elämäntilanteessaan merkittävimmäksi stressin aiheuttajaksi opiskelun. Liikala ja Sivula havaitsivat myös, että naiset ja kandidivaiheen opiskelijat kokivat stressiä enemmän kuin miehet ja maisterivaiheen opiskelijat. Työssäkäyvät eivät eronneet stressin kokemisessa ei-työssäkäyvistä. Sen

sijaan opiskelutuntimäärä oli yhteydessä stressiin: mitä enemmän opiskeluun käytettiin aikaa viikossa, sitä enemmän raportoitiin stressin kokemista.

Palautumisen suhteen tulokset osoittivat, että vastaajista 52 % koki palautuvansa vähintään melko hyvin, 32 % koki palautuvansa kohtuullisesti ja 16 % koki palautuvansa huonosti tai melko huonosti opiskelun (ja työn, mikäli vastaaja kävi töissä) mahdollisesti aiheuttamasta kuormituksesta (Liikala & Sivula, 2017). Palautumisen keinoista opiskelijat kokivat vahvimiksi kontrollin oman vapaa-ajan suhteen (esim. *"varaani itselleni vapaa-aikaa"*) sekä rentoutumisen (esim. *"teen rentouttavia asioita"*) ja vähäisemmäksi psykologisen irrottautumisen (*"siirrän työ- ja opiskeluasiat pois mielestäni"*) ja taidon hallinnan kokemukset (esim. *"etsin älyllisiä haasteita"*). Lisää ja tarkempia tuloksia opiskelijoiden kokemasta stressistä ja opiskelukuormituksesta löytyy Liikalan ja Sivulan (2017) pro gradu -tutkielmasta.

Urahallinta- ja suunnittelutaidot sekä ohjaustarpeet. Kolmantena pääteemana kyselytutkimuksessa kartoitettiin opiskelijoiden urahallinta- ja suunnittelutaitoja sekä ohjaustarpeita pohjautuen Savickasin ym. (2005, 2009) life design -malliin urasopeutuvuudesta ja uran rakentamisesta. Sovellettuna korkeakoulukontekstiin keskeistä Savickasin mallissa on ajatus siitä, että kasvun ja kehityksen sekä saamansa koulutuksen ja ohjauksen myötä yksilölle tulisi kehittyä tunnetason varmuutta sekä taitoja ja kykyjä itse aktiivisena toimijana suunnitella ja toimeenpanna omaa elämäänsä koskevia perusteltuja ja toivottuun suuntaan vieviä ratkaisuja eri elämänalueilla. Tällaisten ratkaisujen ajatellaan myös tukevan yksilön hyvinvointia ja elämän tasa-painoa. Savickasin mallissa elämänuranhallintataitoja eli urasopeutuvuutta kuvaavat neljä ulottuvuutta: concern, control, curiosity ja confidence. Näitä ulottuvuuksia kartoittava mittari (Savickas & Porfeli, 2012) sisällytettiin Onko hoppu? -kyselyyn.

Elisa Vilhunen (2017) käänsi joulukuun 2016 kyselyaineistosta tekemässään pro gradu -tutkielmassa edellä kuvatut Savickasin neljä "C:tä" seuraavasti: tiedostaminen, kontrolli, uteliaisuus ja itseluottamus. Vilhunen havaitsi, että yliopisto-opiskelijat raportoivat urasopeutuvuuden eri ulottuvuuksista itseluottamuksen vahvimaksi taidokseen ja oman tulevaisuuden tiedostamisen heikoimmaksi taidokseen. Kandidaiheessa olevat opiskelijat kokivat myös niin kokonaisurasopeutuvuutensa kuin kaikki sen eri ulottuvuudet heikommaksi verrattuna maisterivaiheen opiskelijoihin, mikä on osaltaan myönteinen tulos. Ikään kuuluvan kehityksen ja kypsymisen lisäksi *"on myös mahdollista, että koulutus on onnistunut antamaan opiskelijoille eväitä tulevaisuuteen ja kehittänyt urasopeutuvuutta"* (Vilhunen, 2017, 43).

Urasopeutuvuuden lisäksi opiskelijoiden ohjaustarpeita omassa elämäntilanteessaan kartoitettiin avoimella kysymyksellä huolehtien erityisesti siitä, että kysymyksen asettelussa ei viitata mihinkään spesifiin kontekstiin tai elämänalueeseen (esim. opiskelu, yliopisto, perhe, työ, ystäväpiiri jne.). Tämä avoin kysymyksen asettelu ja sitä seuranneet jatkokysymykset on kuvattu yksityiskohtaisesti Liitteessä 1. Vilhunen (2017) tarkasteli pro gradu -tutkielmassaan siis myös opiskelijoiden ohjaustarpeita ja havaitsi, että opiskelijoista kolmannes (34 %) koki tarvitsevansa ohjausta johonkin asiaan elämässään, kaksi viidestä (41 %) koki, ettei tarvitse ohjausta juuri nyt, ja neljännes (25 %) vastasi, että he eivät koe tarvitsevansa ohjausta omassa elämäntilanteessaan lainkaan. Naiset raportoivat ohjaustarpeita miehiä useammin.

Avoimen ohjaustarvekysymyksen aineistolähtöinen sisällönanalyysi vahvisti aikaisempia havaintoja (mm. Penttinen, Sarapik & Vallius-Leinonen, 2009; Watts & van Esbroeck, 1998) siitä, että korkeakouluopiskelijoiden ohjaustarpeet kohdistuvat kolmeen pääteemaan. Näistä teemoista eniten mainintoja Onko hoppu? -aineistossa keräsi *opiskelun ohjaus* ($n = 313$, 40 % vastaajista) ja yhtäläisesti mainintoja keräsivät *uraohjaus* ($n = 132$, 17 % vastaajista) sekä *henkilökohtaisen kasvun ja hyvinvoinnin tukeminen* ($n = 135$, 17 % vastaajista). Suhteessa toisiinsa kandi- ja maisterivaiheen opiskelijat eivät eronneet toisistaan opiskelun ohjaustarpeissa mutta kandidivaiheen opiskelijat raportoivat enemmän henkilökohtaiseen kasvuun ja hyvinvoinnin tukemiseen ja maisterivaiheen opiskelijat uraohjaukseen liittyviä ohjaustarpeita. Nämä kolme pääteemaa jakaantuivat vielä useisiin alateemoihin (ks. tarkemmin Vilhunen, 2017).

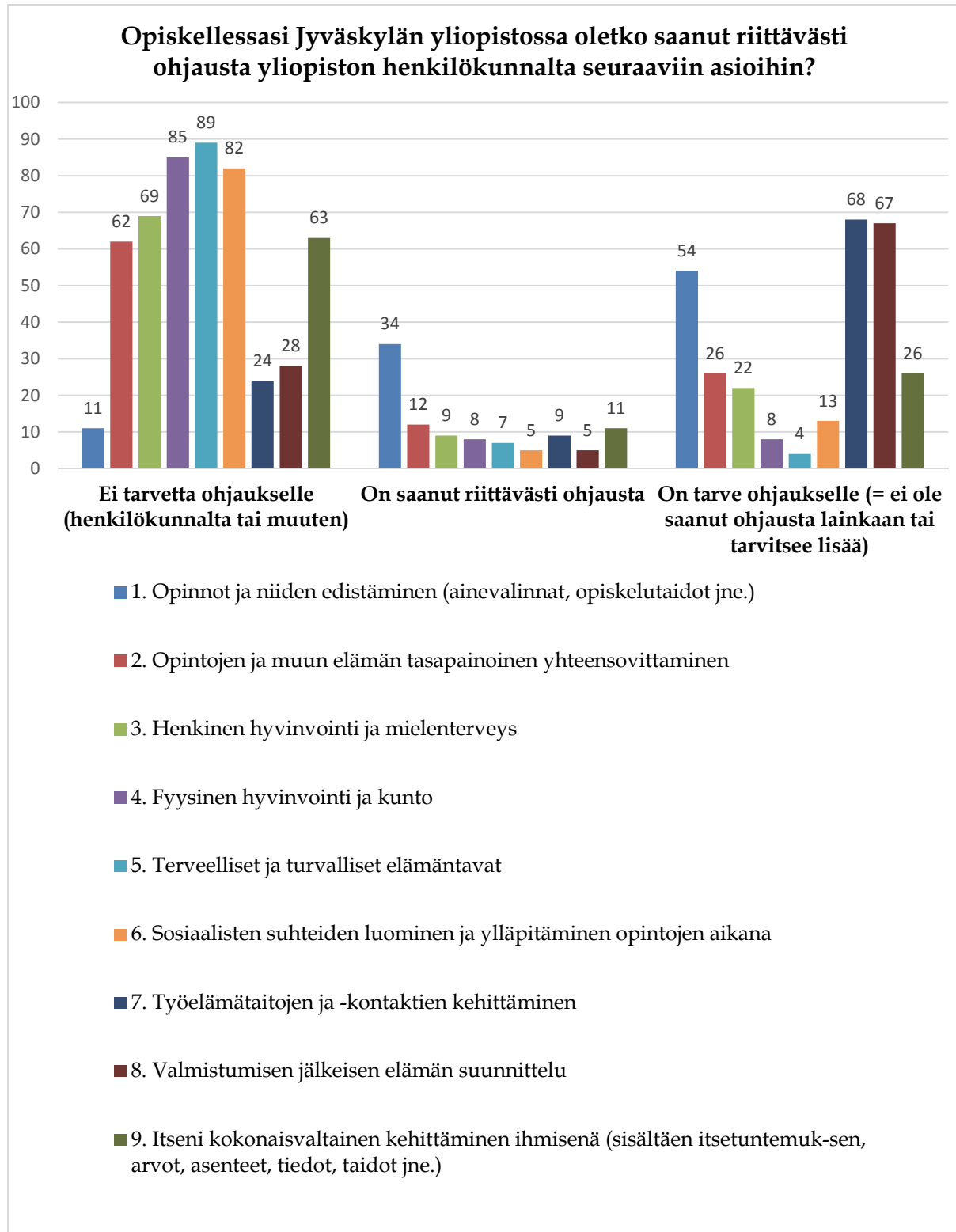
Opiskelijoiden urasopeutuvuus ja ohjaustarpeet kytkeytyivät myös toisiinsa näyttäytyen "*pääosin ongelmakeskeisinä siten, että ne opiskelijat, jotka kertoivat heillä olevan ohjaustarpeita, myös raportoivat heikompa urasopeutuvuutta*" kokonaisuudessaan ja jokaisella muulla urasopeutuvuuden ulottuvuudella paitsi uteliaisuudessa (Vilhunen, 2017, 2, 35). Tarpeet opinto-ohjaukselle kytkeytyivät erityisesti muita alhaisempaan kontrolliin ja itseluottamukseen, uraohjaustarpeet kytkeytyivät muita alhaisempaan suhteisuuteen (huom. alkuperäiseen mittariin lisätty ulottuvuus, ks. tarkemmin Vilhunen, 2017), ja henkilökohtaisen kasvun ja hyvinvoinnin tukemisen ohjaustarpeet liittyivät puolestaan muita alhaisempaan kontrolliin omana vahvuutena.

Yliopiston henkilökunnalle kohdistetut ohjaustarpeet. Kontekstiin sitomattomien yleisten ohjaustarpeiden kartoittamisen jälkeen opiskelijoilta kysyttiin joulukuun 2016 kyselyssä yksityiskohtaisesti ja kontekstiin sitoen, millaisia ohjaustarpeita he kohdistavat JY:n henkilökunnalle ja kuinka he ovat kokeneet vastattavan näihin tarpeisiin. Seuraavan sivun Kuvion 1 otsikossa on kuvattu kysymys ja sen avulla kartoitetut yhdeksän osa-aluetta. Vastausasteikko oli itse kyselyssä tarkempi, mutta vastaukset luokiteltiin alla olevaa tarkastelua varten kuviossa näkyviin kolmeen luokkaan.

Kuviosta 1 käy ilmi, että yli 80 % opiskelijoista ei kaipaa *yliopiston henkilökunnalta* ohjausta seuraaviin asioihin: fyysinen hyvinvointi ja kunto, terveelliset ja turvalliset elämäntavat sekä sosiaalisten suhteiden luominen ja ylläpitäminen opintojen aikana. Niin ikään yli 60 % sanoo, että he eivät myöskään odota henkilökunnalta ohjausta opintojen ja muun elämän tasapainoiseen yhteensovittamiseen, henkiseen hyvinvointiin ja mielenterveyteen tai itsensä kokonaisvaltaiseen kehittämiseen ihmisenä. Sen sijaan 54 % vastaajista kaipaa lisää ohjausta henkilökunnalta opintoihin ja niiden edistämiseen, 68 % työelämätaitojen ja -kontaktien kehittämiseen sekä 67 % valmistumisen jälkeisen elämän suunnitteluun. Kahteen jälkimmäiseen teemaan ohjausta kokee riittävästi saaneensa vain 9 ja 5 prosenttia vastaajista, kun kolmanteen kaivattuun teemaan eli opinto-ohjaukseen kokee kuitenkin 34 % saaneensa riittävästi ohjausta.

Kun vastaajajoukkoa tarkastellaan kokonaisvaltaisesti, näyttää siltä, että suurin määrällinen vaje ohjauksessa on siis *työelämätaitojen ja -kontaktien kehittämisessä* sekä *valmistumisen jälkeisen elämän suunnittelussa*. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö opiskelijoiden ohjauksellisia tarpeita tulisi ottaa huomioon myös muilla Kuviossa 1 esitetyillä osa-alueilla. Pienemmätkin prosentiosuudet – kuten esimerkiksi 13 %:a

opiskelijoista, jotka kokevat tarvitsevansa tukea ja ohjausta sosiaalisten suhteiden luomiseen ja ylläpitämiseen opintojen aikana – kertovat ryhmästä, joka tarkoittaa satoja opiskelijoita koko yliopistossa.

KUVIO 1. Opiskelijoiden yliopiston henkilökunnalle kohdistamat ohjaustarpeet.

Kokonaisuudessaan nämä tulokset antavatkin suuntaa sille, millaisiin asioihin yliopiston strategisessa kehittämisessä opiskelijoiden ohjauksen suhteen olisi tärkeää panostaa kaikkien opiskelijoiden kohdalla esimerkiksi koko vuosikurssien läpäisyperiaatteella, ja millaisiin asioihin taas tarjoamalla kohdennetumpia toimintoja ja palveluita. Tällöin toimintoja ei välttämättä kohdenneta kaikille, vaan niitä toteutetaan asiakastarvelähtöisesti. Opiskelija tunnistaa joko itse tarpeensa ja hakeutuu tuen tai ohjauksen piiriin. Niin ikään esimerkiksi systemaattisen opiskelijakyselyn perusteella tukea tai ohjausta voidaan myös tarjota yksilöille, jotka saattaisivat sitä kaivata ja siitä eniten hyötyä. Ajatus vastaa Sampsonin, Reardonin, Petersonin ja Lenzin (2004) eriytetyn palveluntarjontamallin ydintä: palveluja ja ohjausta toteutetaan niissä sisällöissä ja siinä mittakaavassa kuin on tarpeen, jotta palveluja ja ohjausta voidaan tarjota kustannustehokkaasti mahdollisimman monelle. Riippuen asiasta ja yksilöllisestä tilanteesta toisinaan riittävät itseapupalvelut, toisinaan opiskelija tarvitsee hieman henkilökunnan neuvontaa ja tukea ja toisinaan taas syvempää ja pitkäkestoisempaa henkilökohtaista kontaktia ja ohjausta.

1.2 Kehittämistutkimuksen lähtökohdat ja toteuttaminen

Onko hoppu? -kehittämistutkimus oli soveltava jatkotutkimus joulukuun 2016 kyselytutkimuksen pohjalta tehdyille havainnolle, jonka mukaan valtaosa JY:n opiskelijoista kaipaa yliopistolta ja sen henkilökunnalta erityisesti lisää *uraohjausta* eli ohjausta omien työelämätaitojen ja -kontaktien kehittämiseen sekä valmistumisen jälkeisen elämän suunnitteluun (ks. kuvio 1). Kehittämistutkimukselle asetettiin tältä pohjalta kaksi konkreettista tavoitetta:

- 1) Arvioida opiskelijoiden uraohjaustarpeiden näkökulmasta olemassa olevia yliopistomme palveluita ja resursseja, joita Student Life -toimintamalli, Työelämäpalvelut, tiedekunnat, aine- ja erillislaitokset sekä oppiaineet jo tällä hetkellä tarjoavat.
- 2) Suunnitella ja toteuttaa JY:n opiskelijoiden uraohjaustarpeisiin vastaava ryhmämuotoinen interventio sekä arvioida sen vaikuttavuutta.

Kehittämistutkimus alkoi siten, että huhti-toukokuussa 2017 Onko hoppu? -seurantakyselyyn osallistuneille opiskelijoille ($n = 316$) tiedotettiin sähköisen kyselyn lopussa tulevasta kehittämistutkimuksesta seuraavasti:

Joulukuun 2016 kyselyn tuloksiin nojaten olemme vieneet yliopistomme Student Life -työryhmälle paljon tietoa. Saimmekin resursseja toteuttaa syyslukukaudella 2017 kehittämistutkimuksen, jossa tarkoituksena on **vahvistaa siihen osallistuvien opiskelijoiden kunkin oman tilanteen mukaisesti**

- 1) työelämätaitoja ja -kontakteja
- 2) opintojen aikaista urasuunnittelua ja/tai
- 3) yliopistosta valmistumisen jälkeisen elämän suunnittelua.

Kehittämistutkimuksessamme hyödynnämme toimintamuotoina yksilöohjauksen lisäksi ryhmä-, vertais- ja verkko-ohjausta. Toimintamme ajoittuu syys-, loka- ja marraskuulle. Aikaa tapaamisiin sekä tapaamisten ulkopuoliseen työskentelyyn eri muodoissaan menee n. 2-4 tuntia viikossa.

Tämän jälkeen vastaajilta kysyttiin halukkuutta osallistua kehittämistutkimukseen ja heistä 146 eli 46 % ilmaisi alustavan kiinnostuksensa, joka ei vielä velvoittanut osallistumiseen.

Elokuussa 2017 näitä alustavan kiinnostuksensa osoittaneita JY:n opiskelijoita lähestyttiin uudelleen sähköpostilla (ks. liite 2: Kutsu kehittämistutkimukseen), jossa heille kerrottiin tarkemmin kehittämistutkimuksen sisällöstä ja kulusta. Halukkaita eli niitä opiskelijoita, joilla oli mahdollisuus sovittaa kuviossa 2 havainnollistettu kehittämistutkimus osaksi syksyn aikatauluun sekä sitoutua aikaa vievään ryhmäohjauksen tutkimustapaamisineen ilman opintopistekorvausta, ilmoittautui kuitenkin aluksi vähän. Tämän vuoksi sähköpostikutsu lähetettiin ainelaitosten koulutussuunnittelijoiden kautta kaikille JY:n opiskelijoille. Näin tavoitettiin yhteensä 30 opiskelijaa (18 Onko hoppu? -seurantakyselytutkimukseen osallistunutta ja 12 muuta), jotka lähtivät kehittämistutkimukseen mukaan. Tämän lisäksi muutama opiskelija ilmaisi kiinnostuksensa, mikäli ryhmäohjauksesta ja -tapaamisista tarjotaan kokonaan etätyöskentelyn ja verkon kautta tapahtuva vaihtoehto. Valitettavasti tähän tarpeeseen vastaamiseen ei tämän tutkimuksen toteutuksen yhteydessä ollut ajallisia resursseja.

KUVIO 2. Ote kehittämistutkimuksen osallistujille jaetusta infomateriaalista, jossa havainnollistetaan tutkimuksen kulku.

Kehittämistutkimuksen alkuhaastattelut osallistujille toteutettiin elo-syyskuun 2017 vaihteessa ja ne litteroitiin syyskuun aikana. Olennaista alkuhaastattelussa oli tiedottaa osallistujia kehittämistutkimuksen eri vaiheista vastaten mahdollisiin kysymyksiin sekä erityisesti saada käsitys siitä, millaisia konkreettisia ohjaustarpeita osallistujilla oli suhteessa ryhmätapaamisten tavoitteisiin eli opiskelijoiden toimijuuden vahvistamiseen suhteessa omaan urasuunnitteluunsa ja työelämävalmiuksiensa kehittämiseen. Tämän lisäksi kerättiin tietoa siitä, millaisia toiveita osallistujilla oli ryhmätapaamisten toteutuksesta, kellonajasta ja viikonpäivästä (ks. tarkemmin liite 3: Alkuhaastattelurunko).

Alkuhaastattelujen jälkeen muutama osallistuja jäi tutkimuksesta pois aikataulukysymysten tai omien henkilökohtaisten syiden vuoksi. Saadun tiedon pohjalta osallistujat jaettiin aikataulutoiveiden ja erilaisten uraohjaustarpeiden mukaisesti kolmeen ryhmään, joista ryhmässä 1 oli kahdeksan, ryhmässä 2 oli seitsemän, ja ryhmässä 3 oli kuusi osallistujaa. Niin ikään alkuhaastatteluista saadun tiedon pohjalta ryhmätapaamisten alustava sisältö suunniteltiin syyskuussa ja alustavaa suunnitelmaa täydennettiin ja tarkennettiin loka-marraskuussa ryhmätapaamisten myötä pyrkimällä vastaamaan osallistujien toiveisiin ja tarpeisiin. Ryhmätapaamisissa hyödynnettiin Urapolulla.fi-verkkopalvelua, jota sovellettiin näin ryhmänohjauskontekstiin. Urapolulla.fi-verkkopalvelun tausta ja tavoitteet sekä ryhmätapaamisten konkreettinen sisältö ja kulku kuvataan tarkemmin luvussa 3.

Alkuhaastattelujen jälkeen ennen ryhmätapaamisia toteutettiin syyskuun 2017 lopussa neljä fokusryhmähaastattelua, joilla vastattiin kehittämistutkimuksen ensimmäiseen tavoitteeseen. Näissä haastatteluissa pohdittiin seuraavia kysymyksiä yhdessä tutkimukseen osallistuneiden opiskelijoiden kanssa, joilla oli vahvoja uraohjaustarpeita tai jotka olivat lähteneet tutkimukseen mukaan, koska olivat kiinnostuneita edelleen kehittämään jo olemassa olevia urasuunnittelutaitojaan ja työelämävalmiuksiaan:

- Vastaako kenties jo olemassa oleva JY:n tarjonta heidän uraohjaustarpeisiin mutta jostain syystä he eivät ole olleet tästä tarjonnasta tietoisia tai sitä käyttäneet?
- Jos eivät ole olleet tietoisia, miksi eivät?
- Jos ovat tietoisia mutta eivät ole tarjontaa hyödyntäneet, miksi eivät?
- Ja jos ovat hyödyntäneet jo olemassa olevaa tarjontaa mutta kokevat edelleen tarvitsevänsä ohjausta, miksi näin?

Näihin neljään saman sisältöiseen fokusryhmähaastatteluun (ks. tarkemmin liite 4: osa 1 Fokusryhmähaastattelurunko ja osa 2 Kuvaus JY:n ohjauspalveluista) osallistui 18 eli 60 % alkuhaastatteluun tulleista. Fokusryhmähaastattelut litteroitiin lokamarraskuun 2017 aikana ja analysoitiin joulukuussa 2017. Fokusryhmähaastattelujen analyysi ja tulokset kuvataan yksityiskohtaisesti luvussa 2 ja tulosten yhteenveto luvussa 4.

Fokusryhmähaastattelujen jälkeen osallistujat täyttivät syyskuun 2017 lopussa ennen ensimmäistä ryhmätapaamista sähköisen itsearviointikyselyn, joka piti sisällään seuraavat teemat: uratilakysely, työllistymisusko, koulutus- ja uravalinnan vaikeutta heijastavat ajatukset, psyykinen hyvinvointi ja toimintakyky sekä taustatiedot (ks. tarkemmin liite 5: Alku-, loppu- ja seurantaitsearviointikysely). Itsearvioin-

tikysely toistettiin joulukuun 2017 alussa ryhmätapaamisten päätyttyä sekä tammi-helmikuussa 2018, jotta voidaan analysoida kehittämistutkimuksemme toisen tavoitteen mukaisesti, onko toteuttamallamme ryhmämuotoisella interventiolla ollut vaikutusta oman uratilanteen selkiytymiseen, työllistymisuskon vahvistumiseen, uravalinnan vaikeutta heijastavien ajatusten vähentymiseen tai yleisen psyykkisen hyvinvoinnin ja toimintakyvyn (mm. itsetunto ja kyky tehdä päätöksiä arjessa) vahvistumiseen.

Alku-, loppu- ja seuranta-arviointikyselyaineistoa koskevat analyysit ja tulokset valmistuvat tämän raportin julkaisemisen jälkeen, joten ne julkaistaan muussa muodossa (esim. pro gradu -tutkielmana, erillisenä raporttina tai muuna tieteellisenä julkaisuna). Tässä samassa yhteydessä tullaan myös tarkemmin analysoimaan viimeisellä ryhmätapaamiskerralla toteutetut loppuhaastattelukirjoitelmat, jotka osallistujat kirjoittivat ja palauttivat sähköisesti. Kirjoitelmissa he refleктоivat sitä, kuinka hyvin ryhmätapaamisten sisältö, toteutus ja ilmapiiri vastasivat heidän alkuhaastatteluissa esiin tuomiinsa uraohjaustarpeisiin ja odotuksiin. Toisena teemana osallistujat pohtivat kirjoitelmissa omaa toimintaansa ryhmässä ja antoivat palautetta ryhmänvetäjille heidän toiminnastaan ja ryhmänohjauksestaan (ks. tarkemmin liite 6).

2 JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON PALVELUT OPISKELIJOIDEN URAOHJAUSTARPEIDEN NÄKÖKULMASTA

Sanna Selkamo

Onko hoppu? -kehittämistutkimuksen ensimmäisenä tavoitteena oli arvioida:

Miten jo olemassa olevat Student Life -toimintamallin, Työelämäpalvelujen, tiedekuntien, aine- ja erillislaitosten sekä oppiaineiden tarjoamat palvelut ja resurssit vastaavat osallistujien omien kokemusten ja/tai heidän käsitystensä mukaan opiskelijoiden uraohjaustarpeisiin Jyväskylän yliopistossa?

Tässä luvussa kuvataan, kuinka tämä arviointi toteutettiin fokusryhmähaastattelujen kautta ja millaisia havaintoja haastatteluaineiston pohjalta tehtiin. Fokusryhmähaastattelujen tulokset tiivistävä yhteenveto esitetään luvussa 4 samalla kun arvioimme koko kehittämistutkimuksemme antia, joka pitää sisällään myös luvussa 3 kuvatun urasuunnittelutaitojen ja työelämävalmiuksien vahvistamisen ryhmämuotoinen interventio tarkastelun.

2.1 Fokusryhmähaastattelujen aineistonkeruu ja analyysi

Koska tutkimuksen tavoitteena oli opiskelijoiden näkökulman ja kokemusten ymmärtäminen sekä yliopistolla urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia tukevien tahojen toiminnan arviointi, oli aineistonkeruumenetelmäksi luontevaa valita laadullisen tutkimuksen menetelmiin kuuluva fokusryhmähaastattelu. Fokusryhmähaastattelu on valikoidussa ryhmässä tapahtuva ja haastattelijan ylläpitämä keskustelu ennalta suunnitellun haastattelurungon pohjalta (Mäntyranta & Kaila, 2008). Menetelmän ensisijainen tavoite on erilaisten näkökulmien esille saaminen ja siksi sitä käytetäänkin usein tutkimuksessa, jonka avulla pyritään kehittämään palveluja, toimintaa tai viestintää. Lisäksi aineistonkeruumenetelmän katsottiin täyttävän myös muut fokusryhmähaastattelun kriteerit: 1) haastatteluun osallistuu useampia haastateltavia, 2) haastateltavilla on jokin heitä yhdistävä tekijä, 3) he käyvät tähän tekijään liittyen keskustelua ja 4) keskustelu tuottaa laadullista aineistoa (Krueger & Casey, 2015).

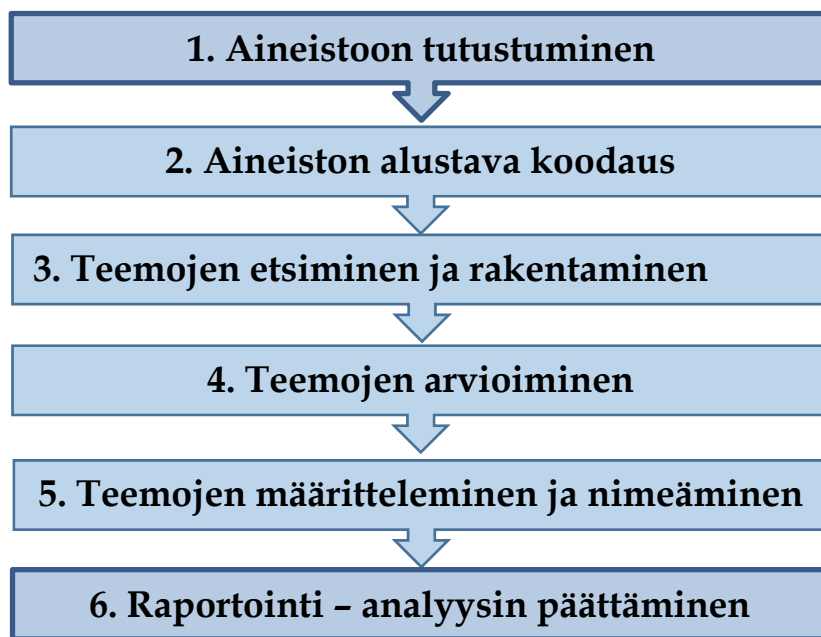
Tutkimuksessa käytettyä haastattelumetodia voidaan puolestaan kuvailla puolistrukturoituna teemahaastatteluna. Puolistrukturoidulle teemahaastattelulle on ominaista, että haastattelukysymykset ovat kaikille samat eikä ole olemassa valmiita vastausvaihtoehtoja vaan haastateltava saa vastata kysymyksiin omin sanoin (Tuomi

& Sarajärvi, 2009). Näin ollen kyseisen metodin voidaan katsoa tuottavan mahdollisimman paljon tietoa käsiteltävästä aiheesta tutkijan hahmotteleman rungon avulla.

Neljä fokusryhmähaastattelua toteutettiin tutkimuskysymyksemme pohjalta laaditun haastattelurungon avulla syyskuussa 2017 (ks. liite 4). Haastatteluryhmät koostuivat humanistis-yhteiskuntatieteellisen, kasvatustieteiden ja psykologian, liikuntatieteellisen ja matemaattis-luonnontieteellisen tiedekunnan sekä kauppakorkeakoulun opiskelijoista. Haastateltuja oli kaiken kaikkiaan 18 (1. ja 2. ryhmässä molemmissa neljä opiskelijaa ja 3. ja 4. ryhmässä kummassakin viisi opiskelijaa). Haastatteluun osallistuneista naisia oli 15 ja miehiä kolme. Maisterivaiheen opiskelijoita oli 13 ja kandidaattivaiheen opiskelijoita viisi. Haastatteluiden kesto vaihteli 77 minuutista 109 minuuttiin. Haastattelut tallennettiin videoimalla tutkimuslaboratoriossa ja litteroitiin sanatarkasti.

Aineistoa lähestyttiin temaattisen sisällönanalyysin avulla. Braun ja Clarke (2006) näkevät temaattisen sisällönanalyysin erityisenä, laajasti käytettynä ja joustavasti sovellettavana, laadullisena tutkimusmenetelmänä, jonka avulla tunnistetaan, analysoidaan ja raportoidaan aineiston sisältämiä rakenteita ja säännönmukaisuuksia eli teemoja, ja vastataan näin tutkimuskysymyksiin. Tällainen laaja-alainen tutkimusote on hedelmällinen esimerkiksi silloin, kun osallistujien ajatukset eivät ole ennestään hyvin tiedossa ja aineistosta halutaan tuoda mahdollisimman rikkaasti esille erilaisia siinä esiintyviä teemoja. Toinen peruste tälle valinnalle oli haastateltavien anonymiteetin säilyttäminen. Tavoitteena oli tuoda esille tutkimukseen osallistuvien opiskelijoiden ajatuksia ja kokemuksia jo olemassa olevista ohjauspalveluista melko vapaasti ja yleisesti yksittäiseen haastatteluun osallistujiaan esiin tulleita näkemyksiä sitomatta. Valmiin teorian mukaan edennyt analyysi ei olisi johtanut tämän tavoitteen toteutumiseen yhtä hyvin kuin aineistolähtöisyys. Lisäksi lähtökohteisesti aineistoon perustuva analyysi eli induktiivinen lähestymistapa sopi hyvin tutkimuksen tarkoituksen edistämiseen, sillä kehittämistutkimuksella pyrittiin kartoittamaan vähän tai ei lainkaan tutkittua aihepiiriä (Braun & Clarke, 2006). Näin ollen huomio kiinnittyi eksplisiittisesti ilmaistuihin merkityksiin eli opiskelijoiden sanoitettuihin kokemuksiin, joita käsiteltiin sellaisenaan.

Tutkimusaineisto analysoitiin kokonaisuutena datana ja siitä pyrittiin löytämään tutkimuskysymyksen kannalta opiskelijoiden kokemuksia kuvaavat tärkeimmät teemat. Analysointiprosessissa sovellettiin Braunin ja Clarcken (2006) temaattisen analyysin periaatteita ja vaiheita, joita on havainnollistettu kuviossa 3. Analyysin ensimmäisessä vaiheessa tutustuttiin aineistoon eli luettiin litteroitu haastatteluaineisto läpi useaan kertaan samalla syventyen opiskelijoiden kokemuksiin ja ajatuksiin tutkituista ohjauspalveluista- ja/tai toiminnasta. Lukemisen aikana tehtiin havaintoja muun muassa siitä, kuinka laajasti ja toisaalta syvästi opiskelijat kuvaavat kokemuksiaan ja niihin liittyviä merkityksiä.

KUVIO 3. Temaattisen analyysin vaiheet Braunin ja Clarken mukaan (2006, 86-87).

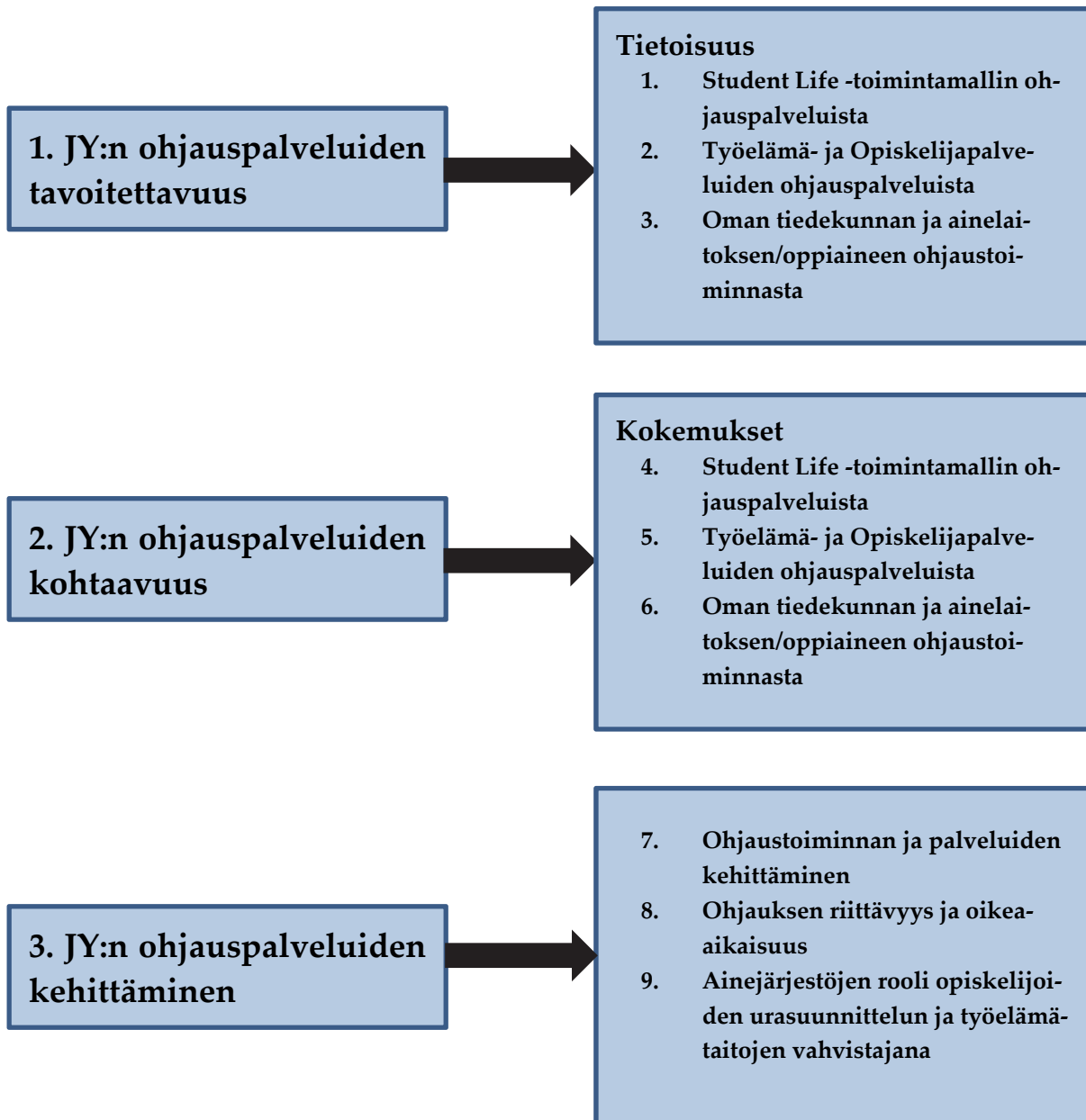
Seuraavaksi hahmoteltiin alustava lista mahdollisista koodeista. Koodeilla tarkoitettiin asiakokonaisuuksia, jotka olivat tutkimuskysymyksen näkökulmasta tärkeitä ja mielenkiintoisia. Aineistoa luettiin vielä muutaman kerran läpi samalla koodien listaa täydentäen ja tarkentaen. Toisin sanoen koodiksi valikoituivat asiakokonaisuudet, jotka toistuivat aineistossa useaan kertaan tai joita opiskelijat kuvasivat itselleen merkityksellisinä. Analyysiprosessin aikana pyrittiin myös todentamaan, että valituilla koodeilla oli mielekäs yhteys tutkimuskysymyksen kanssa.

Kun aineistoa kuvaavat koodit oli valittu, koko aineisto lajiteltiin mahdollisimman yhtenäisiin kokonaisuuksiin eli teemoihin valittujen koodien mukaan. Teemojen etsiminen aloitettiin lukemalla koodattua aineistoa useita kertoja läpi ja ryhmittelemällä koodeja niitä laajempien alustavien teemojen alle. Muutamat koodit muodostivat teeman itsessään ja toiset koodit linkittyivät luontevasti muiden hahmoteltujen teemojen alle. Lisäksi muutamia sisällöllisesti hyvin lähellä olevia koodeja yhdistettiin, nimettiin uudelleen ja siirrettiin syrjään, mikäli ne olivat tutkimuskysymyksen kannalta epäoleellisia.

Aineiston analyysin neljännessä vaiheessa tarkasteltiin mahdollisten teemojen suhdetta niitä kuvaaviin aineisto-otteisiin sekä kyseisten teemojen suhdetta koko aineistoon ja tutkimuskysymyksiin. Analyysin tässä vaiheessa kutakin teemaa kuvaava aineisto luettiin useita kertoja läpi ja valittiin aineisto-otteet, jotka parhaiten kuvasivat teemojen sisältöä. Mahdollisia teemoja arvioitaessa muutamat sisällöllisesti samankaltaiset teemat yhdistettiin toisiinsa ja alateemojen sisältöjä hahmoteltiin tarkemmaksi. Lisäksi muutamia aineiston osia siirrettiin niitä paremmin kuvaavien teemojen alle. Tämän jälkeen lopulliset teemat sekä jokaisen teeman alateemat määriteltiin ja tarkennettiin, jonka seurauksena syntyi yhdeksän alateemaa, jotka jaettiin kolmen pääteeman alle, kuten kuviossa 4 on esitetty.

PÄÄTEEMAT

ALATEEMAT

KUVIO 4. Fokusryhmähaastatteluaineiston analyysissä muotoutuneet pää- ja alateemat.

Temaattisen analyysin viimeisessä vaiheessa muotoutuivat lopulliset näkökulmat, joiden avulla jokainen alateema kuvattiin. Raportoinnissa pyrittiin erityisesti keskittymään siihen, miten aineisto vastasi tutkimuskysymykseen valittujen teemojen ja alateemojen sisällä.

2.2 Fokusryhmähaastattelujen tulokset

Fokusryhmähaastatteluissa pyydettiin siis opiskelijoita kertomaan ensin kokemuksiaan ja arvioimaan sitten JY:ssä toteutettavia erilaisia ohjaus- ja työelämäpalveluja siitä näkökulmasta, kuinka hyvin ne ensinnäkin tavoittavat opiskelijat ja kuinka hyvin niiden koetaan vastaavan sekä työelämätaitojen ja -kontaktien kehittämisen että valmistumisen jälkeisen elämän suunnittelun tarpeisiin. Lisäksi haastattelujen tavoitteena oli tuoda esiin opiskelijoiden mahdollisia lisäohjaustarpeita jo olemassa olevia palveluita ajatellen. Näin ollen tulokset kuvaavat yliopisto-opiskelijoiden kokemuksia ja käsityksiä ja ne jäsentyivät kolmeen pääteemaan, jotka olivat ohjauspalveluiden 1) tavoitettavuus, 2) kohtaavuus ja 3) kehittäminen opiskelijoiden uraohjaustarpeiden näkökulmasta.

2.2.1 Ohjauspalveluiden tavoitettavuus

Kuten kuvion 4 ensimmäisessä pääteemassa on havainnollistettu, ohjauspalveluiden tavoitettavuutta tarkasteltaessa analyysin kohteena oli opiskelijoiden tietoisuus jo olemassa olevista Jyväskylän yliopiston ohjaustoiminnoista ja/tai -palveluista, joita Student Life -toimintamalli, Työelämäpalvelut sekä eri tiedekuntien ainelaitokset, oppiaineet ja erillislaitokset toteuttavat.

Suurin osa haastatteluun osallistuneista opiskelijoista oli tietoisia Student Life -toimintamallin tarjoamasta Hyvis-ohjauksesta. Hyvis on yliopisto-opiskelijoiden hyvinvointineuvoja, nk. matalan kynnyksen tukihenkilö, joka on saanut koulutuksen opiskelijan hyvinvointiin liittyviin asioihin (Jyväskylän yliopisto, 2018b). Hyviksen tehtävänä on olla apuna opiskelijan ongelmien ratkaisemisessa esittämällä vaihtoehtoja, uusia näkökulmia ja käytännön ohjeita, joiden avulla opiskelija voi siirtyä varsinaiseen ongelmanratkaisuun. Syksyllä 2017 jokaiseen opetusta antavaan yksikköön oli nimetty Hyvikset sekä kv-hyvikset (engl. Goodies), jotka toteuttavat Hyvis-ohjausta oman työnsä ohella.

Vaikka monet haastateltavista olivat tietoisia Hyvis-toiminnasta ja osasivat nimetä omalla ainelaitoksellaan tai tiedekunnassa toimivan Hyviksen, vain kaksi oli käyttänyt kyseistä ohjauspalvelua ja muutama kertoi harkitsevansa Hyvis-ohjausta tulevaisuudessa:

726: No tuo hyvis, niin siitä mä oon kuullu ja sitä mä oon aatellu käyttää silleen, et jos tulee semmosia, että löydän oikeen jonkun tietyn ongelman, että mitä haluisin mieltii, niin sinne voisin mennä sitten...

On myös tärkeää huomioida, että muualta tulleet opiskelijat ja opinnoistaan perhesyiden takia taukoa pitäneet opiskelijat eivät olleet lainkaan tietoisia Hyvis-toiminnasta omassa tiedekunnassaan:

5005: Mä en oo tollasesta Hyvis-ohjauksesta kuullut ollenkaan, mutta vaikuttaa ihan hyvältä. Toki tähän voi vaikuttaa se, että mä just aloitin nää opinnot täällä, eli en ole kauheasti tutustunut täällä eri juttuihin vielä.

Hyvis-toiminnan lisäksi haastateltavat olivat myös melko hyvin tietoisia HYVY-kurssista (Akateeminen opiskelukyky – muutakin kuin pisteitä, 2 op) johtuen pitkälti siitä, että osalle heistä kyseinen kurssi oli oman oppiaineen opetusohjelmaan kuuluva pakollinen opintojakso. Muutamille maisterivaiheessa oleville haastatelluille kurssi oli kuitenkin täysin tuntematon, sillä kurssia suositellaan ja mainostetaan ensisijaisesti opintojensa alkuvaiheessa oleville opiskelijoille, eikä niinkään opintojen loppuvaiheessa suoritettavaksi. Kurssin tarkoituksena on lisätä opiskelijoiden taitoja opiskelukyvyyn ylläpitämiseen ja monet siihen osallistuneet pitivätkin sitä sisällöltään melko hyödyllisenä, mutta osalla oli myös kielteisiä, tosin ei-omakohtaisia, kokemuksia:

5012: Tuon akateemisen opiskelun kyky -kurssin mä kävin viime vuonna, se oli mun mielestä kyllä tosi hyvä. Se ehkä ei ollu semmonen, että siellä opitaan sitä substanssiosaamista, mut silleen niinku sitä tukevia juttuja, just sitä palautumista ja stressinhallintaa ja semmosta suunnittelujuttua enemmän...

5006: Tosta Hyvis-jutusta oon ihan pihalla, mutta kurssista olen kuullut tutuilta sen verran, että kaikille uusille oli pakollinen tälläinen akateeminen ohjaukurssi, josta hyvin negatiivisessa valossa puhuttiin... Että se on tälläistä pakkopullaa, jossa annetaan apua myös niille, jotka eivät sitä tarvitse ja joutuu aamulla varhain tulemaan luennoille, joita yli puolet kokee turhaksi.

Haastateltujen tietoisuus muista Student Lifen ohjaustoiminnoista kuten Opiskelijan kompassista ja ePortfolio-sovelluksesta vaihteli. ePortfolio-sovellus on sähköinen työväline, joka auttaa oman osaamisen tunnistamisessa, kehittämisessä ja näkyväksi tekemisessä (Jyväskylän yliopisto, 2018c). ePortfolio kokoaa suoritukset ja kokemukset yhteen paikkaan, olivatpa ne peräisin opinnoista, harrastuksista tai työelämästä, ja sen avulla opiskelija voi tarkastella omaa osaamisen kehittymistään jatkumona: mistä tulen, missä olen nyt ja minne olen menossa. Opiskelijan kompassi on puolestaan verkkopohjainen hyvinvointi- ja elämäntaito-ohjelma, joka tarjoaa eväitä ja työkaluja jaksamiseen sekä ajatusten ja tunteiden käsittelyyn kaikille JY:n perustutkinto-opiskelijoille (Jyväskylän yliopisto, 2018d). Opiskelijan kompassin tavoitteena on edistää opiskelijoiden hyvinvointia ja itsetuntemusta sekä ehkäistä stressiä, ahdistusta ja mielialaongelmia. Kompassia tarjotaan myös ohjattuna joka syys- ja kevätlukukausi.

Suurin osa haastatelluista oli tietoisia Opiskelijan kompassista, koska sitä oli mainostettu sähköpostilistojen kautta, mutta ePortfolio oli monille tuntemattomampi toiminto. Niin ikään tietoisuus näistä kahdesta toiminnosta oli melko riippuvaista siitä, olivatko ne osa opiskelijan pakollisia tai vahvasti suositeltuja opintoja. Toisin sanoen Opiskelijan kompassi oli tutuin psykologian laitoksen opiskelijoille ja ePortfolio-sovellus kieli- ja viestintätieteiden laitoksen opiskelijoille:

428: Opiskelijan kompassi on mulle tuttu psykan opinnoista ja mä olen ite käynyt siitä sen tuetun ohjelman. Musta tuntuu, että se on tosi yleistä, et psykan opiskelijat hakeutuvat siihen, koska meillä tulee niin paljon sitä tietoa... Ja sitten jos jollain on hyöä kokemus, niin mäkin suosittelin sitä sitten mun kaverille, joka sit kävi sen..

10: Tää e-portfolio tosiaan tuli silloin vuonna 2012 kieltenopiskelijoille pakollisena, kun mä aloitin. Aluksi inhosin sitä kovasti, mut sit sain sen tehtyä ja totesin, et täähän on ihan hyöä. Saa nähä mitä sit maisterivaiheessa ajattelee asiasta.

Kaikki haastatteluihin osallistuneet opiskelijat olivat tietoisia sekä käyttäneet Opiskelijapalveluiden tiettyjä perustoimintoja (opintotukiasiat, opintotodistukset ym.). Myös kansainvälistymiseen liittyvä ohjaus ja kansainväliseen opiskelijavaihtoon liittyvät palvelut tunnettiin hyvin, vaikka kaikki haastateltavat eivät olleetkaan palveluita omakohtaisesti käyttäneet. Haastatelluista opiskelijoista kuusi oli ollut kansainvälisessä opiskelijavaihdossa ja/tai kv-tuutorina, osa taas oli lähdössä vaihtoon keväällä 2018.

Yhteistyössä työelämäpalveluiden ja yliopiston tiedekuntien kanssa järjestetyt työelämäopinnot eli nk. URA-kurssit (ks. liite 4) tunnettiin haastateltujen keskuudessa melko hyvin, sillä kyseisiä opintoja ja varsinkin niihin kuuluvaa URAA1001-kurssia (ent. Monitieteinen työelämäprojekti) mainostetaan hyvin näkyvästi koko yliopistokampuksella. Tähän liittyen on tärkeää huomioida, että mainostuksesta huolimatta vain kaksi haastatelluista oli osallistunut yksittäisille URA-kursseille, joita he kuvailivat erittäin hyödyllisiksi mutta työmäärän osalta hieman kuormittaviksi. Osa haastateltavista kuitenkin ilmaisi kiinnostuksensa URA-kursseja ja erityisesti URAP001 – Näkökulmia työllistymiseen –opintojaksoa kohtaan:

5008: URAP001 kuulostaa kyllä mielenkiintoiselta ja sit toi monitieteellinen työelämäprojekti, siis toi URAA1001... Siitä on tullut niin paljon niitä mainoksia-kin, että siltä ei ole voinut vältyä... Oon tosissaan harkinnut sitä, koska se vaikuttaa ihan mielenkiintoiselta ja sen voi suorittaa myös kesällä... Jos vaikka ens kesänä sitten...

5005: Tähän näkökulmia työllistymiseen olen jossain törmännyt, kun olen selailut nettisivuja ja miettinytkin jopa, että käviskö sitten jossain vaiheessa, mutta nää muut oli sitten vieraita, tosin hyvin mielenkiintoisen kuuloisia, varsinkin nuo projektikurssit, että pääsis vähän näkemään ja kokemaan vähän toisenlaista tekemistä...

Osa taas koki työelämäopintojen opintotarjonnan omaan luonteeseen sopimattomaksi. Koettiin myös, että oma aika ja panostaminen URA-kursseihin muiden opintojen ohella ei vain riittäisi:

10: Mulle on näistä kursseista jääny vähä sellanen olo, et se on semmosta niinkun et pitäis olla hirveen jotenkin aktiivinen ja pitäis olla joku hyöä idea ja sitten stormataan yhdessä ja sitten... Ja mä en nyt silleen oo ehkä kauheen tietonen, että

mitä mä haluan tehdä eikä oo niinku minkäänlaista suuntautumista minnekään, niin en vaan koe, että voisin noihi mennä...

614: Näistä uraopintokursseista on tullut sähköpostia muistaakseni ja osa oli varmasti ihan hyödyllisiä ja kiinnostavia, mutta osa kuulostaa melko aikaa vieviltä, enkä tiiä olisiko itellä sit kuitenkaan niille aikaa eli en tiiä, oisko niistä sitten niin paljon hyötyäkään, jos ei voi kunnolla sitoutua, mutta ovat ihan mielenkiintoisen kuuloisia.

Työelämäpalveluiden tarjoamasta CV-tuunauksesta ei suurin osa haastateltavista ollut lainkaan tietoisia, mutta lähes kaikki osoittivat mielenkiintoa sitä kohtaan ja osa jopa tiedusteli lisätietoa niiltä muutamalta opiskelijalta, jotka olivat palvelua käyttäneet:

428: CV-tuunauksesta en ole kuullut ikinä, enkä nähnyt siitä mainoksiakaan – olisi kyllä tosi hyödyllinen sit, kun lähtee hakeen töitä.

5007: [kysyy toiselta haastateltavalta] Sä sanoit, että näitä CV-tuunauksia mainostetaan vähän väliä. Siis voitko kertoa, missä näitä CV-tuunauksia oikein on? Miks mä en ole niitä nähny?

Haastateltavat olivat kaikki tietoisia ja olivat myös osallistuneet oman ainelaitoksen järjestämään HOPS-ohjaukseen. HOPS-ohjauksessa opiskelija laatii henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman (HOPS) opetusta antavan yksikön nimetyn opintojen ohjaajan/ohjaajien avustuksella (Jyväskylän yliopisto, 2018e). HOPSit tehdään yliopiston oman Korppi-tietojärjestelmän (= opintotietojärjestelmä) yhteydessä toimivaan eHOPS -järjestelmään. HOPS ohjaa opiskelua ja se rakentuu opiskelijan tavoitteelman tutkinnon ja osaamistavoitteiden ympärille.

Haastateltavien kertomaan peilaten voidaan kuitenkin sanoa, että tiedekuntien ja ainelaitosten HOPS-prosessit eroavat toisistaan niin ajallisesti kuin toteuttamistavaltaankin. Osa haastateltavista oli laatinut oman eHOPSinsa ryhmämuotoisessa ohjauksessa opintojensa alussa, johon muutamalla kuului myös yksilöohjausta. Osalla oli puolestaan ollut henkilökohtainen HOPS-keskustelu oman HOPS-ohjaajan kanssa ensimmäisenä opiskeluvuonna. Muutamat haastateltavat olivat opintojensa kandidaiheessa vuorostaan olleet HOPS-”luennolla”, jota oli seurannut eHOPSin itsenäinen laatiminen ja tapaaminen HOPS-ohjaajan kanssa. HOPS-ohjaukseen liittyvät kokemukset olivat täten hyvin riippuvaisia opiskelijan omasta ainelaitoksesta tai jopa oman oppiaineen opetusohjelmasta:

264: Tuon HOPSin mä olen nyt tehnyt ekan vuoden syksyllä. Se oli jossakin luentosalissa koko ryhmälle ja siellä vaan ruksittiin ok, ok, mutta meidän oppiaineessa se on vähän sellaista, että kun on ne tietyt pakolliset opinnot, jotka järjestetään tiettyyn aikaan, niin sieltä vaan ruksittiin ne ja se oli sit siinä. Mulle kyllä joku sanoi, että olisi pitänyt kirjoittaa joku juttu, mikä multa sieltä puuttui, mutta en ole vielääkään sitä tehnyt, eikä sitä ole kukaan kysellytkään. Eikä meillä mitään yksilökeskusteluja ole siihen liittyen ollut.

351: *HOPS on tuttu ja se oli pakollisena tehtävänä ekana vuonna... Musta tuntuu, että se on ollut mulla vähän laajempi kuin, mitä olen nyt teiltä kuullut, koska meidän laitoksella (Hela) se HOPS oli osana sellaista koko vuoden kestäväää pakollista suunnittelukurssia, missä oli läsnäolopakko. Eli sillä me suunniteltiin meidän opinnot ja sivuaineopinnot ja musta se oli tosi hyvää, koska sillä pystyi jäsentämään omia opintoja ja se selkeytti niitä ja auttoi niiden suunnittelussa.*

Tiedekunnissa tarjottavien yksilö- ja ryhmäohjauksen mahdollisuuksien koettiin olevan melko heikolla tasolla HOPS-ohjausta lukuun ottamatta. Osa haastateltavista oli saanut yksilöohjausta opintojensa alussa pääasiassa HOPS-ohjaajaltaan, mutta esimerkiksi ryhmäohjauksena toteutettava kotiryhmätoiminta tai omaopettajatoiminta oli monille haastatelluille melko vierasta. Tiedekuntien tarjoama ohjaus tuntui myös painottuvan pääasiallisesti opiskelijan opintopolun alkumetreille, vaikka tarvetta olisi ollut jo opinnoissaan edistyneempienkin joukossa:

271: *Tää yksilö- ja ryhmäohjaus, tää, että jokaiselle opiskelijalle on nimetty hops-ohjaaja ja oma opettaja, niin ei oo kyllä mitään omaa opettajaa ollu. Hops-ohjaaja oli amanuenssi joo ja häneen sai tosi huonosti yhteyttä. Ja sit ei meilläkää oo mitään niinku tämmöstä kotiryhmätoimintaa tai muuta ollu, että se mitä nyt ollaan kaverisuhteiden kautta pidetty, samaan aikaan alottaneiden kanssa niin se ehkä joo, jos lasketaan. Mut ei mitään sen niinku virallisempaa.*

301: *No ei meil oo hopsia lukuun ottamatta mitään yksilö- tai kotiryhmäohjausta kai ollu eikä nää ees kuullosta tutulta. Se Hops saatiin sillo ekan vuoden keväällä tehtyä ja hyväksyttyä ja... No sen jälkeen ei oikeestaan ollukkaan mitään opinto-ohjausta, vaikka oisin tarvinnukki...*

5012: *Mä tykkäsin ku mulla oli oma opettaja sillo ekana vuonna. Yhen vai kaks kertaa kävin sen kanssa juttelemassa sillo ekana vuonna ja sitten ei oo niinku mitään. Ihan on niinku semmonen, että heitetään mäkeen... Ei oo niinku kuuluu mitään, eikä oo ollu niinku oikee ketään keneltä vois kysyä, niin sit on vähän silleen tuuliajolla noiden opintojen suuntautumisen suhteen...*

Eri laitosten koulutussuunnittelijoilta kerätyn informaation (ks. liite 4, osa 2) mukaan työelämätaitojen ja -kontaktien vahvistaminen toteutuu monilla laitoksilla asiantuntijaharjoittelukurssien kautta (osana opintoja), kun taas joillakin laitoksilla työelämätaitoihin kuuluu olennaisena osana näyteportfolion laatiminen ja/tai erilliseen työelämäkurssiin osallistuminen (esim. kieli- ja viestintätieteiden laitos, bio- ja ympäristötieteiden laitos ja kasvatustieteiden laitos). Lisäksi järjestetään muun muassa cv- ja hakemustyöpajoja, työelämä/alumnipäiviä sekä mentorointiprojekteja (esim. historian ja etnologian laitos, kieli- ja viestintätieteiden laitos).

Yllä olevaan peilaten on todettava, että haastateltujen tietoisuus koskien oman tiedekuntansa työelämäohjausta oli niin ikään melko riippuvainen siitä, oliko tarjottu toiminto osa opiskelijan pakollisia opintoja tai osallistuiko opiskelija esimerkiksi työelämätaitoja kehittävään alumnitoimintaan:

880: Kielten laitokselta meillä on ollu tommosia työelämäkursseja, joista osa on pakollisia. Ja sit meillä tosissaan on se portfolio ja se portfolio-kurssi, mitä oon tehny. Ja sit oon käyny noissa alumnipäivissä, missä on eri kielten laitoksen ihmisiä ollu sitten kertomassa, mutta noi alumnipäiväthän on meillä myös siihen portfolioon liitetty eli ovat osa niitä tapaamisia, niin sen takia on ehkä niissä tullu käytyä, ei välttämättä muuten ois niin hyvin tiedossa, että niitä edes järjestetään...

271: Työelämätaitoihin liittyen meillä on maisterivaiheessa tämmönen yks vapaavalintainen harjottelukurssi. Mut tämmösiä työelämäkontakteja ei musta laitoksen kautta hirveesti oo ollu, mut sit esim. nää kaikki järjestöt ja jotku niinku ammattiliitot ja tämmöset... Eli jos osallistuu tähän toimintaan, niin siellä on sit enemmän ollu just tälläisiä työpaikkavierailuita. Jotain alumnipäiviä tiän et on ollu, mutta en mä oo tienny, et sinne pystyy sen hetkiset opiskelijat osallistumaa. Eikä nää muutkaan oo mitenkään tuttuja.

Myös mahdollisuudet opintojen aikaiseen urasuunnitteluun vaihtelevat tiedekunnittain ja/tai laitoksittain. Monilla laitoksilla opintojen suunnittelu ja urasuunnittelu kulkevat yhdessä (esim. osaamisportfoliot) ja opiskelija voi halutessaan keskustella urasuunnitteluun liittyvistä asioista esimerkiksi oman hops-ohjaajan tai koulutussuunnittelijan kanssa:

351: En ole tietoinen siitä, että onko HeLalla mitään omia työelämätapauhtumia, mutta musta tuntuu, että HeLalla urasuunnittelua yritetään nivoa tavallisen opetuksen sisään, ei ehkä aineopinnoissa, mutta seminaarityyppisissä opinnoissa kylläkin. Eli se on ollut sellaista vähän, että mihin historianopiskelijat työllistyy...

2.2.2 Ohjauspalveluiden kohtaavuus

Kuten edellä esitetyn kuvion 4 toisessa pääteemassa on havainnollistettu, ohjauspalveluiden kohtaavuutta tarkasteltaessa analysoitiin haastateltujen kertomia kokemuksia ja heidän käsityksiään yliopiston ohjauspalveluista. Tarkemmin kuvattuna pyrittiin löytämään vastauksia kysymykseen, vastaavatko tarjotut ohjauspalvelut opiskelijoiden uraohjaustarpeisiin, ja jos ne eivät vastaa, niin miksi eivät.

Kokonaisuudessaan Student Life -toimintamallin tarjoamia ohjauspalveluja pidettiin hyödyllisinä ja melko monipuolisina, mutta palvelujen kuten, HYVY-kurssin, Opiskelijan Kompassin ja Hyvis-ohjauksen koettiin ensisijaisesti tukevan opiskelijan hyvinvointia ja/tai akateemista opiskelukykyä eikä niinkään vahvistavan opintojen aikaista urasuunnittelua ja/tai kehittävän työelämätaitoja ja -kontakteja:

726: No siis mä kävin ton hyvy-kurssin ja se oli mun mielestä tosi hyvä. Ehkä enemmän silleen hyvinvoinnin kannalta, et ehkä siinä ei niin tullu sitä työelämäsysteemiä sillä tavalla, et se oli niinku vaan sitä tukevaa juttua siihen enemmän. Mut voihan niitä taitoja toki käyttää tulevaisuudessakin niinku työelämän kohentamiseen.

351: *Siit Hyviksestä mä oon aina ajatellu, että se ei liity mitenkään urasuunnitteluun tai työelämätaitojen suunnitteluun, vaan että sinne hakeuduttaisiin ihan muista syistä... Ja mun mielestä sitä on mainostettukin fuksivuonna ja sen jälkeenkin niin, että jos sulla on opintojen tai muun elämän kanssa ongelmia, niin sit voi mennä sinne matalan kynnyksen ohjaukseen tai jutteleen sen Hyviksen luo, mutta se ei varsinaisesti mitään urasuunnittelua ole tai no jos se stressaava asia on se työelämä, niin kai siitä sitten voi sinne mennä puhumaan, vaikei se varsinaisesti työelämäään liittyvää juttu olekaan.*

5006: *Opiskelijan kompassi on ainoa, mitä olen näistä itse käyttänyt. Sieltä olen hakenut apua stressiin ja elämäntalouteen ja kokenut sen hyödylliseksi, eli siitä pisteet. Mut en mä kyllä koe, että se on sellaisille, joilla sujuu jo hyvin ja jotka menevät eteenpäin hyvää vauhtia... Mulla oli ainakin sellainen mielikuva, että sitä käytetään ja siitä on apua erityisesti silloin, kun asiat ovat vähän pielessä ja tarvitaan vähän remppaa elämään, että niistä selvitään. Ehkä se on enemmän suunnattu opiskelijan loppuunsaattamiseen ja sen vauhdittamiseen, että ne eivät sitten jää kesken.*

Lisäksi erityisesti maisterivaiheen opiskelijat kokivat, että kyseiset palvelut oli suunnattu lähinnä opintojensa alkumetreillä oleville opiskelijoille eikä niinkään opinnoissaan jo edistyneille:

271: *Toi akateeminen opiskelukyky -kurssi, minkä mä siis oon käynny joskus oli musta hyvä, kun se on siellä opintojen alkuvaiheessa osalla pakollisena ja siellä käytiin sellasia asioita, mitä silloin tietty tarttee mutta ei välttis enää tässä vaiheessa, koska nyt se fokus on siirtynyt sinne tulevaisuuteen ja niinku sen ajatteluun enemmän.*

5004: *Mulla on itelläni se, että kun mä oon ollu jo työelämässä, niin mulla ei välttämättä oo semmosta tarvetta johonkin mitä täällä on, tavallaan henkisiä taitoja, joku stressinhallinta, ajankäyttö. Mut se, mihin mä tarttisin nimenomaan apua, on tän uuden uran kanssa, niinkun eri tyyppisen uran.*

Opintojen aikaiseen urasuunnitteluun sekä työelämätaitojen vahvistamiseen suunnatun ePortfolio-sovelluksen vuorostaan koettiin olevan idealtaan ja tarkoitukseltaan hyvä mutta vaativan käytännön toteutuksen tasolla vielä kehittämistä:

10: *Toi sovellus itessään on vähän kankea ja tuntuu, että se ei taivu kaikkiin niihin tarpeisiin mitä siinä ehkä haluais kuvata. Ja siinä ei voi käyttää juuri yhtään luovuutta, vaan se pitää mennä sen sovelluksen ehdoilla. Ja sitte vielä se kurssi, joka tähän e-portfolioon liittyi niin tota joo... Me oltiin vasta toinen ryhmä joka tän kurssin joutu käymään ja ensimmäisenä vuonna tyyliin niinku muutaman viikon jälkeen, kun opiskelut oli alkanu. Meijät kerättiin silloin semmoseen luokkaan ja sanottiin, että nyt teidän pitää kirjoittaa siihen teidän uratavoite. Mä olin silleen, että ei mulla oo vielä mitään, kun mä en tiedä yhtään mitä mä haluan tehdä. Ei tullu mitään semmosia niinku tavallaan apuja siihen, että mistä sitä vois ruveta miettimään... Eli siitä ei kauheen hyviä kokemuksia silloin tullu.*

31: *Ton ePortfolion käyttö on pakollista noissa meidän asiantuntijuuskursseissa. Tai ainakin hyvin suositeltua, eli sitä pitää tavallaan täyttää koko ajan. Joskus sit kun tää ihminen tuli siitä kertomaaan ja kyseltiin siitä ja sit tulikin tää tieto, ettei sitä saa mukaansa valmistuttua, niin sit kaikki oli että jaaha - miks me sit tehdään tätä??!... Eli se vie mattoa alta siitä sen tärkeydestä. Toki mä ymmärrän, että se jo opiskeluaikana täydentää sitä oman osaamisen kuvaamista ja tälläistä, mutta tuntuu hölmöltä, jos sitä ei sitten saa käyttöönsä työelämää varten. Eli toivottavasti ne sais sen jotenkin muutettua, että sen saa mukaansa.*

Vaikka suurin osa haastatelluista oli hyvin tietoisia Työelämäpalveluiden järjestämisestä työelämäopinnoista nk. URA-kursseista, vain muutama heistä oli tosiasiassa osallistunut kyseisiin opintoihin. Kurssien URA-alkuisista nimistä huolimatta osallistumisen esteenä tuntui olevan haastateltavien käsitys kyseisistä kursseista yrittäjyysopintoina, sillä lähes jokaisen URA-opintojakson kurssisisällössä painotetaan yrittäjyyttä. URA-kurssitarjonta katsottiin pääosin liian suppeaksi, eikä sen koettu juuri antavan eväitä oman (alan) asiantuntijuuden vahvistamiseen niin opintojen aikaisen urasuunnittelun kuin valmistumisen jälkeisen elämän suunnittelun kannalta:

5008: *Mä voisin ainakin ite kommentoida sen verran, että tosi hienoa, että yrittäjyyttä pyritään tukemaan kaikella mahdollisella tavalla, mutta ite jäin kaipaamaan sitä asiantuntijapuolta, kun ei tässä ole oikeen mitään, mikä viittaa siihen asiantuntijapuoleen, se olisi aika lähellä kuitenkin sitä omaa alaa, että olisi kiva sitä kautta päästä tutustumaan alan asiantuntijoihin eli ketkä te ootte, mitä te teette ja miten te ootte päässeet tollaseen rooliin... Ku nyt se on vaan sellainen harmaa alue.*

5012: *Nää kurssit on, musta tuntunu enemmän silleen, että pitäis olla niinku joku yrittäjä tai semmonen yrittäjähenkinen ja semmonen hirmu kiinnostunu yrittäjyydestä, että niille kannattais mennä. Ja ku ei silleen oo, niin en oo menny.*

5001: *Ja ku tietää itestään ettei niinku oo semmonen johtajatyyppe eikä halua ottaa sitä vastuuta, niin tommoset kurssiselitykset niinku näissä nyt on niin jotenki tuntuu ahdistaville. Vähän liian semmosia rohkeita mulle, eikä tuu ees sellasta oloa, et haluis käydä näitä kokeilemassa.*

Kuitenkin muutamat haastatellut, jotka olivat osallistuneet työelämäopintojen tiettyihin opintojaksoihin, kokivat saaneensa kursseista uusia työvälineitä omaan urasuunnitteluun:

5003: *Emmä muista, mistä se lähti se yrittäjyys, mä kävin sen unelmat ja inspiraatio -kurssin ekana ja sit mä varmaan inspiroiduin siitä. Siinä kävi mun mielestä puhumassa niitä yrittäjiä ja asiantuntijoita, että sai vähän pohtia sitä, mistä on kiinnostunu. Ja sit se varmaan sieltä vähän lähti ja mä aattelin, että miksipä ei ja menin sit tohon ideasta toiminnaksi -kurssille, sekin tais sähköpostissa tulla ja sit mä nappasin sen, et tänä vuonna vois semmosen yrittäjyysteeman ottaa tähän rinnalle. Ja tota, se oli ihan kiva kurssi, siel oli opiskelijoita Jyväskylän ammatti-*

korkeakoulusta ja Humakista... Ja oli hyvää vähän peilata sitä omaa osaamista ja sitä niinku tajuta, et mä osaan oikeesti näitä asioita ja et tämmöset on mun vahvuudet...

5007: Mä oon ollut tuolla URA001P-kurssilla. Se oli hyvä kurssi niinku työllistymisvinkkien osalta ja suosittelen sitä teille muillekin eli siellä oli tosiaan täältä valmistuneita ihmisiä kertomassa niinku, että miten he ovat työllistyneet ja siitä omasta näkökulmastaan liittyen siihen, miten he ovat täältä työelämään siirtyneet. Se on siis poikkitieteellinen ja siellä oli ihmisiä laidasta laitaan, yrittäjiäkin.

Monissa haastatteluryhmissä myös todettiin, että URA-kurssit itsessään näyttävät todella hyviltä ja mielenkiintoisilta, varsinkin jos itse kokee, että näille on tarvetta:

351: Siis onhan nää äärettömän hyödyllisiä monille opiskelijoille, jotka harkitsee yrittäjyyttä ihan vakavasti. On se toki vähän outoa, kun ollaan yliopistossa ja on näin vahva kanta ja tuki tähän yrittäjyyteen.

Vaikka työelämäpalveluiden CV-tuunaukseen osallistuneita ei haastateltavien joukossa ollut kuin muutama, oli CV-tuunaus kaiken kaikkiaan se palvelu, joka tuntui eniten kiinnostavan lähes kaikkia kehittämistutkimukseen osallistuneita opiskelijoita. CV-tuunausta myös kuvailtiin tehokkaaksi ja hyödylliseksi palveluksi:

351: Henkilökohtaisesti mä tykkään tuosta CV-tuunauksesta, vaikka se olikin sitä, että lähetin sinne mun CV:n, hakemuksen ja sen työpaikkailmoituksen – mutta mä sain kuitenkin sieltä ihan tosi hyödyllistä palautetta sen oman CV:n ja hakemuksen suhteen tyyliin ”käytä enemmän aktiivisia verbejä, korvaa toi ja toi sanonta” – eli se oli musta ihan tosi hyvä juttu. Ja se palaute sieltä työelämäpalveluista siihen mun CV:hen on tullut musta aika nopeasti, vaikka olen ne lähettänyt keväällä, milloin siellä on ollut aika kiireistä. Paljon kauemmin olen saanut odottaa, jos olen kysellyt vaikka omista sivuaineopinnoista...

Myös Opiskelijapalveluiden kv-ohjaus oli koettu myönteiseksi ja sen koettiin vastavan ohjaustarpeita hyvin. Tosin haastatteluaineistosta nousi esiin myös tilanne, jossa opiskelijan mahdollisuutta kv-vaihtoon tai valita nk. ylimääräisiä opintoja oli rajoitettu hänen oman ainelaitoksen toimesta:

428: Mun mielestä KV-ohjaus on tosi hyvä, ja se on auttanut ja rohkaissut lähtemään vaihtoon ulkomaille, koska siitä tulee kanssa kontakteja kansainvälisesti ja pystyy kehittämään omaa kielitaitoa ja siten sitä omaa osaamistaan. Ja sieltäkin vastataan tosi nopeasti.

5004: Mä oon tekemässä pelkkää maisterivaihetta täällä Jyväskylässä ja meille tehtiin aika selväksi, ettei suositella, että lähetään haihattelemaan mihinkään. Samoin annettiin tiedettäväksi tai ymmärtää osittain myös vähän se, ettei ihan kauheesti otettaisi ylimääräisiä kursseja, että oltais ulkona tuolta. Mä en tiedä, onks siellä ollu yleisesti ottaen ongelma, että ihmiset jää roikkuu vuosikausiks vai mikä siinä on. Ettei sellasta niinku varsinaista kannustusta sit oo siihen.

Haastateltavien oman tiedekunnan ja ainelaitoksen ohjaustoiminnan tarjonta vaihteli pitkälti sen mukaan, minkä alan opiskelija oli kyseessä. Vaikka tarjontaa kuvattiin melko monipuoliseksi ja osaltaan myös kattavaksi, kaivattiin erityisesti konkreettisempaa ohjausta ja tukea oman urasuunnittelun sekä työelämätaitojen ja -kontaktien vahvistamiseksi:

880: Sieltä laitoksen puolelta tulee kyllä hieman ohjausta, mutta se ei ehkä oo ihan niin semmosta konkreettista, kun toivois... Tosin viime syksynä osallistuin mentorointiin, josta sain kyllä paljon eväitä. Eli meillä oli tuolta meidän ainelaitokselta valmistunut ja työelämässä oleva henkilö niinku mentorina.

271: Mun mielestä ohjaustoiminta on jotenkin tosi niukkaa mun oppiaineessa ja laitoksella. On noita työelämätaitoja ja -kontakteja saanu siten, että joku ulkopuolinen on tullu luennoimaan, niin semmoset joo on tietty hyviä. Ja sitten meillä on ihan kohtuuttomasti jotenkin se meidän oma oppiaine, et sit tietysti pystyy opettajien kanssa juttelee ja ehkä sitä kautta tulee sitä, mutta se antaa tietty vaan sen yhen puolen, sen akateemisen työelämän puolen.

614: Mä olisin toivonut ja tarvinnut paljon konkreettisempaa ohjausta noiden sivuaineiden suhteen omalla laitoksellani. Oon kyselly sieltä noista sivuaineista eli onko ne ihan hölmöjä tai onko niistä mitään apua työllistymisen suhteen. Vastaus on aina ollut, että mee nettiin, mee sinne mol.fi ja kato niitä työpaikkoja ja että onko siellä mitään, mihin sä voisit hakea noilla sivuaineyhdistelmillä. Sillai niinku aivan turhauttavaa, kun on nimenomaan mennyt ja halunnut keskustella jonkun vähän asiasta enemmän tietävän kanssa, että mikä on heidän mielipide tähän ja kuulostaako tää ihan hullulle tää sivuaine...

10: Mä muistan, että mulla on ollu joku semmonen suomen kielen oma opinto- ja urasuunnittelukurssi ensimmäisenä vuonna, yhden opintopisteen, jota piti amanuenssi. Siellä tota käytiin läpi muun muassa alumnien uratarinoita ja tämmöstä mä muistan, että se oli kauheen hiljanen ryhmä ja kukaan ei oikeen keskustellut mitään... Ja sit oikeastaan noi työelämätaidot ehkä konkreettisesti kulminoituu siihen maisteriportfolion työskentelyyn, mikä pitää tehdä, ku siellä pitää kans tehdä CV ja siihen pitää liittää monia erilaisia liitteitä.

Lisäksi ne haastateltavat, joiden omaan opinto-ohjelmaan ei kuulunut pakollista asi-
antuntijaharjoittelua ja/tai -kurssia, portfolio-työskentelyä, työelämämentorointia
tms., tuntuivat olevan hieman hämmentyneitä siitä, kehen ottaa yhteyttä urasuunnit-
telu- ja työelämäohjauskysymyksissä omalla ainelaitoksella:

*301: Ei mulle ole tullut mieleenkään, että häiritsisin aliresursoituja ja kiireisiä
koulutussuunnittelijoita tommosella pitkän aikavälin asialla kun urasuunnittelu.
Kyllä mä oon kokenu, että meidän laitoksen hyöviksille voi muun ohessa avautuu
myös urasuunnittelusta tai sen puutteesta.*

*726: Mä taas oon ite mieltäny ne hyvikset niin paljon enemmän, jos tyyliin ahis-
taa ja silleen. Se on ollu vähän epäselvää ainakin tuolla meidän laitoksella, että*

kehen mä niinku otan yhteyttä esimerkiksi nyt, kun mulla on yks opintoihin tai itse asiassa siihen urasuunnitteluun liittyvä ongelma. Eka kokeilin opettajalta kysyä, mutta eihän se opettaja tienny siitä mitään, sit mä sanoin että no tietäisit sä jotain joka tietäis tästä enemmän, niin ei se tienny. Niin sit se niinku jäi epäselväksi ja nyt yritän keksiä, että keneltäköhän minä seuraavaksi sitte kysyisin.

2.2.3 Ohjauspalveluiden kehittäminen

Lopuksi haastatteluaineisto analysoitiin siitä näkökulmasta, millaisia mahdollisia kehittämisehdotuksia JY:ssä jo tarjolla olevan ohjaustoiminnan ja/tai -palveluiden suhteen haastateltavat osana kokemuksiensa ja käsityksiensä refleктоimista tuottivat. Tämä teema, joka on havainnollistettu edellä kuvion 4 kolmannessa pääteemassa, toi esiin opiskelijoiden lisäohjaustarpeita suhteessa työelämätaitojen ja -kontaktien kehittämiseen, opintojen aikaiseen urasuunnitteluun sekä valmistumisen jälkeisen elämän suunnitteluun. Lisäksi fokusryhmähaastatteluissa pohdittiin myös ohjauspalveluiden riittävyttä ja oikea-aikaisuutta sekä esimerkiksi ainejärjestöjen roolia opiskelijoiden työelämä- ja urasuunnittelutaitojen vahvistajana.

Vaikka Student Life -toimintamallin tarjoamat ohjauspalvelut koettiin pääosin toimiviksi ja monipuolisiksi, haastateltavat kaipasivat kuitenkin ohjaustahoja, jotka vahvistavat opiskelijan urasuunnittelutaitoja erityisesti opintojen loppuvaiheessa ja näin tukevat työelämään siirtymistä. Suurin osa haastateltavista opiskeli nk. generalistisella alalla, mikä ei anna suoraa ammatillista pätevyyttä mihinkään tiettyyn ammattiin, vaan antaa monenlaisia yleisiä valmiuksia työelämään. Tästä johtuen haastatteluissa esitettiin ehdotus URA-Hyviksistä, jotka toimisivat erityisesti erilaisissa asiantuntijakoulutuksissa (esim. kieliasantuntija, terveyden edistämisen ja terveyskasvatuksen asiantuntija) opiskelijoiden ohjaajina nimenomaan juuri urasuunnittelu- ja työelämäkysymyksissä:

5012: No mun mielestä se vois olla hyvä, että niinku meillä, joista ei tuu opettajia tai mitään sellasta, niin ois yks Hyvis tai joku semmonen, jol ois tarkkaan se ura ja kaikki työelämäjutut hallussa, niin tietäis mihin mennä näitten mun kysymysten kaa...

Työelämäpalveluiden tarjoamasta CV-tuunauksesta olivat lähes kaikki haastateltavat kiinnostuneita kuulemaan lisää, koska sen katsottiin konkreettisesti lisäävän ja kehittävän opiskelijan omia työelämätaitoja. Koska monelle kyseinen ohjauspalvelu oli kiinnostavuudesta huolimatta täysin tuntematon, siihen kaivattiin erityisesti näkyvämpää markkinointia yliopiston kampusalueilla ja/tai että markkinointia tehostettaisiin integroimalla se opiskelijan opintoihin:

271: Must se ois tärkeätä, et jos näitä mainostetaan, niin ne tuotais sinne, missä me opiskelijat niinku muutenkin pakostaki ollaan, et just sinne luennoille ja ruokalaan ja jonnekki semmosiin paikkoihin. Eikä se välttis ois pois siitä opiskelusta, jos niitä saatais paremmin sinne sisään jotenkin integroitua.

Yhdessä fokusryhmässä käytiin myös keskustelua siitä, ovatko CV-tuunaus ja CV-työpajat kuitenkin enemmän oman ainelaitoksen mentorointitoiminnan tehtäviin kuuluvia, viitaten lähinnä ainelaitoksen asiantuntijuuteen oman alan työelämävaatimuksista:

880: Mulle tuli tosta CV:stä mieleen, kun meilläki tosissaan siinä mentoroinnissa käytiin läpi CV:tä ja meillä oli siinä sen meidän mentorin työkaveri, joka on tosi kokenu rekrytöijä, niin se mitä se taas sano sit CV:stä, niin se on ihan eri mitä taas tuli työelämäpalveluilta. Eli ehkä sitte tarvittais kuitenkin työelämään vähän erilaisia ja vähän omaperäisempiä CV:itä, että se olis sitte ihan tasapainossa sen nykyisen työelämän ja erityisesti sen oman alan kanssa. Mut eihän tätä (mentorointia) joka laitoksella ole.

Työelämäpalvelujen tarjontaan toivottiin myös lisää kursseja, jotka kohdennettaisiin nimenomaan nk. asiantuntijalinjoilla opiskeleville henkilöille. Nyt tarjonnassa olevat URA-kurssit koettiin liian yrittäjyyspainotteiseksi eivätkä ne siksi houkutelleet haastateltuja opiskelijoita osallistumaan niihin:

31: No musta tää nyt näyttää siltä, että ai jaa, eiks ole mitään muuta vaihtoehtoa kuin ruveta yrittäjäksi... Tässähän on mainittu tää asiantuntija ja musta tulee asiantuntija, mutta eihän se sanana vielä sano kenellekään mitään... Eli mitä se mun työ asiantuntijana tulee tulevaisuudessa olemaan, semmoseen toivoisin ainakin enemmän opastusta tai että sitä käytäisiin enemmän läpi...

Suurin osa haastateltavista koki kuitenkin tarvitsevansa lisäohjausta urasuunnitteluun sekä työelämätaitojen vahvistamiseen erityisesti oman tiedekunnan ja ainelaitosten/oppiaineiden toimesta. Vaikka haastatteluissa korostettiin oman toimijuuden sekä aktiivisen otteen ymmärtämistä ja merkitystä omalla opinto- ja urapolulla, monet toivat kuitenkin ilmi selkeän ohjaustarpeen esimerkiksi sivuaineita koskevissa asioissa:

31: Meidän laitoksella ainakin sivuaineiden suhteen varsinkin olisin kaivoannut selkeämpää ohjausta, kun mäkään en ihan tarkalleen tiennyt, että mistä olen kiinnostunut tai haluan tulevaisuudessa tehdä... En tietystikään odottanut, että joku kertoo valmiit ja suorat vastaukset mun pohdintoihin, mutta olisin toivonut parempaa ohjausta ja pohdintaa yhdessä siitä, että tällaisia työllistymismahdollisuuksia on, jos tämä kiinnostaa ja jos sä valitset tämän ja tämän sivuaineen, niin ne vois olla hyödyllisiä tässä, niinku vaikka viestintä tai taloustieteet. Että olisi edes jotain semmosta, mistä voi ottaa kiinni...

Lisäksi toivottiin tiiviimpää yhteistyötä yliopiston ja työelämätoimijoiden välillä sekä lisää työelämätaitoihin liittyvää ohjausta, varsinkin opintojen loppuvaiheessa:

271: Tavallaan toivoisin, et vaikka me ollaan kaikki aikuisia ja kaikkee ei voi jollekin ylemmälle taholle niinku tehtäväks siirtää, ku pitää ite ottaa selvää asioista ja olla aktiivisia, mutta kyl musta silti niinku yliopisto-opinnoissa aika vähälle se

jää se semmonen ohjaus... Et kyllä täälläki tukee tarvi, että vaikka ollaan aikuisia, niin tää ala on kuitenkin kaikille uusi. Et ei voi ajatella, et me nyt ennestään tiedettäisiin kaikki niksit ja et meil ois ihan hirveesti suhteita ja...

5004: Niin, välillä mä mietin sitä, et kyl työnantajiakin palvelis paremmin tiiviimmät suhteet ja saisoat niinkun täältä oikeella osaamisella varustettuja ihmisiä tuleviksi työntekijöiksi. Ja sit välillä miettii sitä, et onko niinkun, miten yliopisto tai eri laitokset markkinoi sitä, niinkun minkälaista porukkaa täältä tulee nyt ulos että... Et onko sit joku toinen oppilaitos, joka osaa paremmin niinku markkinoida... Toki se on näin myös, että itse meidän pitää osata sitä työtä tehdä.

Haastatteluissa esitettiin myös suoria kehittämideoita opiskelijoiden urasuunnittelu- ja työelämätaitoihin liittyvän (lisä)ohjaustarpeen ratkaisemiseksi:

351: Mun ehdotus on, että jokaisella laitoksella järjestettäisiin sellaiset opintojen suunnittelu 1 ja 2 kurssit, jotka meillä oli pakollisena HeLalla, koska siellä käytiin sitä juttua pitkin vuotta ja se selvensi asioita. Pienellä muokkaamisella siitä saisi tosi hyödyllisen jutun, kunhan se ei olisi liian kuormittava muiden opintojen suhteen eli joku sellainen 1 op tai 2 op:n kurssi. Ja sitten opintojen lopussa olisi sellainen työelämäsuunnittelukurssi.

5008: (jatkoa yllä olevaan) Kyllä mä väitän, että joku ton tyylinen kurssi motivoisi ja auttaisi sinne valmistumiseenkin asti, sillä joitain saattaa ahistaa se tilanne, ku ei tiedä, että mitä musta tulee isona vai tuleeko musta mitään, ja se myös auttaisi jakamaan niitä ajatuksia ja tunteita muiden kanssa, koska kaikki on samassa tilanteessa.

Yleisesti Student Life -toimintamallin ohjauspalveluiden tarjontaa kuvattiin melko monipuoliseksi ja kattavaksi, mutta koettiin, että kyseisten ohjauspalvelujen lähesyttävyyttä voisi parantaa siten, että niistä ei tehtäisi pakollisia, sillä opiskelijoiden kokemaa ohjaustarve vaihtelee suuresti, varsinkin yksilötasolla.

Työelämäpalveluiden URA-kurssien tarjontaan liittyen toivottiin puolestaan enemmän variaatioita, uudistumista ja osittain jopa ”täydellistä remppaa”, sillä yrittäjyyspainotteisia kursseja koettiin olevan aivan riittävästi, mutta opintojen aikaisia, työelämä- ja urasuunnitteluun liittyviä kursseja taas liian vähän:

5001: Nää URA-kurssit kaipais kyllä selkeyttämistä ja remppaa. Tavallaan niitä niinku on tarpeeksi tai jopa liikaa, mut sit ei kuitenkaan oo, kun ne on vaan tota yhtä ja samaa eli sitä yrittäjyysshommaa. Ja miks nää on nimetty URA-kursseiks, jos nää oikeesti on vaan tota yrittäjyyttä... Ei voi käsittää..

10: No mun mielestä näitä ei oo liikaa, koska on hyvä että on erilaisia vaihtoehtoja. Mutta kyllä näissä olis hyvä olla joku ”löydä oma urapolkusi”-tyylinen kurssi, joka tarjottais vaikka toka vuoden opiskelijoille, ja sen vois sitten laittaa osaksi omia asiantuntijuusopintojaan. Toi kurssi varmaan auttaisi siinä, että olis vähemmän ahistunutta porukkaa sitten maisteriopinnoissa... Eli se oman jutun löytäminen jo vähän aikaisemmassa vaiheessa.

Ohjauksen oikea-aikaisuudesta keskusteltaessa haastateltujen yleinen ja yhteinen mielipide tuntui olevan, että JY:n eri tahojen ohjauspalvelujen tarjontaa tulisi vahvistaa myös niille opiskelijoille, jotka ovat myöhemmässä vaiheessa opintojaan. Lähes jokaisessa haastatteluryhmässä ilmaistiin, että yliopistolla toimivien ohjaustahojen palveluista oli tiedotettu opintojen alussa eli fuksivuonna. Tuolloin haltuun otettava infoa oli kuitenkin ollut niin paljon muun tiedon lisäksi, että se oli opintojen edessä unohtunut. Koettiin myös, että opintojen alkuvaiheessa kaikkiin tiedotettuihin ohjauspalveluihin ei vielä osattu keskittyä ja tarttua asian vaatimalla vakavuudella:

880: Siis onhan näistä ohjausasioista ihan varmasti kaikista puhuttu paljonkin sillo fuksivuonna, ku alotti opinnot, mut en mä kyllä sillo tajunnu mitään näistä asioista, ku ei ne ollu ajankohtasia... Ja siinä vaiheessa kaikki ku on muutenki uutta ja opettelee sitä yliopistossa toimimista ja sellasta, niin tuli niin paljon sitä infoa, et kaikkee ei vaan pystyny sisäistää, eikä siks varmaan kaikkea muistakaan.

Edellä mainitun lisäksi haastatteluissa ilmaistiin, että ohjauspalveluja suunniteltaessa tulisi tarkastella ohjauksen ajallista riittävyttä ja pitkäaikaisuutta oikea-aikaisten "täsmäiskujen" lisäksi. Nimittäin jokaisessa haastatteluryhmässä toivottiin huomattavasti tehokkaampaa ja aktiivisempaa ohjausotetta paitsi opinto-ohjauksen mutta myös ura- ja työelämäsuunnittelun suhteen. Tätä toivottiin erityisesti oman tiedekunnan ja ainelaitosten/oppiaineiden toimesta:

5008: Siis kyllähän näitä juttuja pitäis tarkastella toiston suhteen eikä ajan suhteen. Ehkä neljännes tai puolivuositain olis hyöä tsekata näitä juttuja, niinku yritysmaailmassakin usein tehdään, tosin en tiijä miten tai kenen kanssa. Mä ite ainakin kokisin, että se edistäis sitä opinnoissa etenemistä ja sit tavallaan sitä urasuunnitteluakin... Vaikka me ollaan aikuisia ja pitäis pärjätä itekseen, niin siitä huolimatta musta se tekisi ihan hyöää kokoontua vaikka niiden omien "luokkalaisten" kanssa ja miettiä näitä asioita vaikka pienessä porukassa mut kuitenkin ohjattuna.

Ainejärjestöjen toiminta työelämä- ja urasuunnittelutaitojen edistämässä nähtiin melko vaihtelevana. Osa haastatelluista koki, että oma ainejärjestö on keskittynyt lähinnä opiskelijaelämään ja siihen liittyvien viihdetapahtumien järjestämiseen ja edistämiseen. Osa vuorostaan toi esiin ainejärjestöjen merkittävyyden erityisesti työelämäasioiden kuten työharjoittelupaikkojen ja/tai työelämävierailujen järjestämisessä. Haastateltavat olivat kuitenkin melko samoilla linjoilla siitä, että ainejärjestöön kuulumisen on tärkeä edellytys siihen, että opiskelijalla on tällöin (suurempi) mahdollisuus saada tietoa erilaisista ura- ja työelämäsuunnitteluun liittyvistä tapahtumista, kuten alumnipäivistä, CV-tuunauspajoista yms.

Erityisesti ainejärjestöjen järjestämät työelämätapaukumat koettiin hyvin pitkälti nk. "matalan kynnyksen" tapahtumiksi, joihin moni haastatelluista oli osallistunut ja kokenut ne mielekkäämmäksi kuin esimerkiksi oman ainelaitoksen järjestämät vastaavat tilaisuudet. Lisäksi useat haastateltavat toivat esiin ainejärjestöjen ison roolin työelämäkontaktien kasvattamisessa ja verkostoitumisen apuna:

5006: Kyl se auttaa. Meidän ainejärjestö on hyvin aktiivinen järjestämään kaikkia työelämätapauksia ja sillä on hyvät kontaktit. Se, mistä itse erityisesti pidän, on se, että se ei ole ihan yhtä formaalia kuin yliopistossa muuten. Näissä tapahtumissa saa yleensä hyödyllistä tietoa ilman, että tulee ottaneeksi suuria tavoitteita tai velvoitteita, mikä ei onnistu, jos teet esim. HOPSia aikataulutetusti... (nauraa) Ja kyllä se niin on, että sellaiseen kevyeen verkostoitumiseen se ainejärjestö voi olla jopa parempi kuin yliopisto.

5008: Me tehtiin nyt semmonen uudistus, että ennen ku oli vaan yks yritys vastaava meidän ainejärjestössä, niin nyt on kaks. Eli ollaan yritetty tehostaa tätä työelämä tietoutta oman ainejärjestön kautta ja järjestää ekskuja alan yrityksiin. Ja nyt on sellainen tilanne, että meillä on enemmän ekskupaikkoja kuin koskaan aiemmin. Resurssejahan se tällaisten asioiden järjestäminen vaatii, mut nää on tosi tärkeitä juttuja.

3 URASUUNNITTELUTAITOJEN JA TYÖELÄMÄVALMIUKSIEN VAHVISTAMINEN RYHMÄOHJAUKSESSA

Titta Turunen, Sanna Selkamo & Eija Hanhimäki

Onko hoppu? -kehittämistutkimuksen toisena tavoitteena oli:

Suunnitella ja toteuttaa Jyväskylän yliopiston opiskelijoiden uraohjaustarpeisiin vastaava ryhmämuotoinen interventio sekä arvioida sen vaikuttavuutta.

Tässä luvussa kuvataan ensin intervention tausta ja toteutus, minkä jälkeen arvioidaan alustavasti intervention onnistumista siihen osallistuneiden opiskelijoiden kokemusten ja heidän antamansa palautteen pohjalta. Intervention vaikuttavuuden sekä määrällinen että laadullinen analyysi toteutuu ja raportoidaan myöhemmin.

3.1 Urapolulla.fi-verkkopalvelun tausta ja valikoituminen ryhmätapaamisten rungoksi

Fokusryhmähaastattelujen jälkeen muodostettujen ryhmien tapaamisten runko ja teemat rakennettiin lokakuun alussa 2017 julkaistun Urapolulla.fi-verkkopalvelun avulla. Helsingin ja Jyväskylän yliopistot kehittivät vuosien 2015 – 2017 aikana Euroopan sosiaalirahaston (ESR) tukemassa hankkeessa ”Töissä.fi-verkkopalvelu opiskelijan ja ohjaajan tukena (Töissä)” ensi sijassa korkea-asteen opiskelijoiden ja heidän ohjaajiensa käyttöön uuden urasuunnittelun verkkopalvelun nimeltään Urapolulla.fi. Hanketta johti ja sen teknisestä tuesta vastasi Helsingin yliopiston koulutus- ja kehittämispalvelut HY+ ja siellä projektinjohtaja Merja Ukkola sekä kehittämispäälliköt Marko Kuparinen ja Minna Pesiö-Kokko. Urapolulla.fi-verkkopalvelun teknisen toteutuksen teki Trimedia Oy. Verkkopalvelun sisällön tuottamisesta vastasivat Helsingin yliopiston urapalvelujen uraohjauksen asiantuntija Leena Itkonen sekä Jyväskylän yliopiston ohjausalan asiantuntijat Titta Turunen, Eija Hanhimäki ja Juha Lahti.

Urapolulla.fi-verkkopalvelu (www.urapolulla.fi) hyödyntää Töissä.fi-verkkosivustolle (www.töissä.fi) koottuja, korkeakoulutettujen valtakunnallisia uraseurantatietoja ja uratarinoita. Urapolulla.fi-palvelussa on esimerkiksi tehtäviä, joissa tutustutaan teemoittain Töissä.fi-uratarinoihin tai eri koulutusaloilla toimivien työtehtäviin, joista on kerrottu Töissä.fi-sivustolla. Urapolulla.fi-verkkopalvelu tukee sekä opintojensa alussa olevaa korkeakouluopiskelijaa että pidemmälle edennyttä opiskelijaa hänen urasuunnittelussaan. Opiskelija voi tehdä palvelun tarjoamia tehtäviä itsenäisesti tai ryhmässä ohjaajan tuella.

Urapolulla.fi-verkkopalvelu valittiin tämän kehittämistutkimuksen ryhmätapaamisten työväliseksi, koska palvelu on suunnattu eri vaiheissa korkeakouluopintoja oleville henkilöille, jollaisia tämän kehittämistutkimuksen osallistujatkin olivat. Urapolulla.fi-verkkopalvelussa yhdistyvät urasuunnittelua koskeva teoreettinen tieto, Töissä.fi-verkkosivustolle koottu laadullinen ja määrällinen uraseurantatieto sekä vahva pedagoginen ote, joiden yhdistelmänä opiskelijoita tuetaan ohjauksellisesti heidän omien tulevaisuuskysymystensä ja urasuunnittelunsa työstämisessä sekä työelämätaitojensa tunnistamisessa. Urapolulla.fi-verkkopalvelun nähtiin siis vastaavan juuri niihin tavoitteisiin, mitä tälle kehittämishankkeelle asetettiin: osallistuvien opiskelijoiden kunkin oman tilanteen mukaisesti vahvistetaan 1) heidän työelämätaitojaan ja -kontaktejaan, 2) opintojen aikaista urasuunnittelua ja/tai 3) yliopistosta valmistumisen jälkeisen elämän suunnittelua.

Urapolulla.fi-verkkopalvelussa on hyödynnetty teoreettisena viitekehyksenä muun muassa Savickasin life design -teorian urasopeutuvuutta (Savickas, 1997), jota sovellettiin myös tämän kehittämistutkimuksen taustalla olleessa Onko hoppu? -seurantakyselyssä. Tämän teorian lisäksi Urapolulla.fi-verkkopalvelun teoreettista taustaa loi malli pedagogisesta työelämähorisontista (Penttinen, Skaniakos, Lairio & Ukkonen, 2011) ja tähän malliin liittyvä opiskelijakysely opintojen aikaisista työelämäpohdinnoista sekä ohjauksessa ja opetuksessa saadusta tuesta työelämäorientaatioon. Lisäksi on hyödynnetty Helsingin yliopistossa käytettyä urataitojen itsearviointia, jossa tausta-ajatteluna on toiminut DOTS-malli (decisions, opportunities, transitions, self; Law & Watts, 1977) ja CIP-teoria (cognitive information processing theory), jossa urasuunnittelu rakentuu tiedollisten sisältöjen (tieto itsestä ja tieto työelämästä), päätöksentekotaitojen prosessoinnin ja päätösten toimeenpanon ympärille (Sampson ym., 2004). Myös työllistyvyyteen liittyviä mallinnuksia on hyödynnetty verkkopalvelun teoreettisessa viitekehyyksessä, joista on hyödynnetty etenkin USEM-mallia (understanding, skills, efficacy beliefs, metakognition), jossa työllistyvyyden määrittämisen muodostuvan oman alan ymmärryksestä, taidoista, pystyvyysuskuksista ja metakognitioista (Knight & Yorke, 2004).

Urapolulla.fi-verkkopalvelussa on kolme pääosiota: 1) Urakysely, 2) Tehtävät teemoittain ja 3) Pohdintatehtävät. Tämän kehittämistutkimuksen ryhmätapaamisen runko ja teemat rakennettiin Tehtävät teemoittain -osioon pohjautuen, jossa on seitsemän teemaa: 1. arvot, 2. osaaminen, 3. itseluottamus, 4. verkostot, 5. mahdollisuudet, 6. päätöksenteko ja 7. työelämään. Teemat muodostavat jatkumon, jossa käyttäjä voi halutessaan lähteä liikkeelle omien arvojensa ja osaamisensa tunnistamisesta ja edetä sitten itseluottamuksensa ja verkostojensa hahmottamisen kautta kohti mahdollisuuksiensa ja päätöstentekonsa pohdintaa ja lopulta työelämään.

Urapolulla.fi-verkkopalvelua luotaessa uraohjauksen teoreettiset viitekehykset ja Töissä.fi-sivuston uraseurantatieto loivat taustaa tämän osion tehtäville ja ohjasivat teemojen valikoitumista. Esimerkiksi *Arvot*-teeman tehtävissä osa listatuista työtoiveista on kehitetty ura-ankkuriteorian avulla, jossa työtoiveita lähestytään henkilökohtaisten arvostusten, tarpeiden ja motiivien kautta (Schein, 1987). *Osaaminen*-tehtävien työstämisessä puolestaan on hyödynnetty USEM-mallia (Knight & Yorke, 2004) ja *Itseluottamus*-teema otettiin mukaan itsenäisenä osiona, koska sen merkitystä korostetaan monissa uusissa urateorioissa kuten life design -teoriassa (Savickas,

1997) ja USEM-mallissa (Knight & Yorke, 2004), vaikka itseluottamus esiintyy harvemmin terminä Töissä.fi-uratarinoissa. *Itseluottamus*-tehtävissä on myös hyödynnetty listausta luonteenvahvuuksista ja henkilökohtaisista hyveistä (Peterson & Seligman, 2004). Osassa teemoista kuten *Päätöksenteko*-teemassa painottuivat sekä Töissä.fi-aineiston tarjoama tieto että teoreettiset viitekehykset. Edellä viitattujen lähteiden lisäksi temaattisten tehtävien rakentamista on ohjannut myös sosiodynaamisen ohjauksen viitekehys (Peavy, 1999), jossa keskeisiä käsitteitä ovat tarinat, elämäntien kartoittaminen ja refleksiivisyys. Temaattisia tehtäviä on kehitetty Helsingin yliopiston urapalveluissa ja myös ideoitu eri puolilla maata pidetyissä hanke-työpajoissa.

3.2 Ryhmätapaamisten sisältö ja toteutus

Ryhmätapaamisia oli kullakin kolmella ryhmällä kaiken kaikkiaan kahdeksan. Tapaamisten kesto oli noin 1 tunti 45 minuuttia ja ne noudattivat kussakin ryhmässä seuraavassa kuvattujen teemojen järjestystä, joskaan niiden sisällöt eivät välttämättä olleet täysin samanlaisia kolmen ryhmän välillä. Tämä johtui siitä, että ryhmänohjauksen pyrkimyksenä oli ensisijaisesti vastata ja reagoida ryhmäläisten tarpeisiin eikä noudattaa hyvin tiukasti ennalta laadittua suunnitelmaa pitäen strukturoidusti ryhmien toiminta sisältöineen täsmälleen samana. Ryhmätapaamisten välillä teemojen työstäminen itsenäisesti jatkui välityöskentelytehtävien kautta. Seuraavassa * viittaa siihen, että ko. tehtävä on kuvattu liitteessä 7 (Ryhmätapaamisissa käytetyt tehtävät ja menetelmät) tarkemmin ja ** siihen, että ko. tehtävä löytyy Urapolulla.fi-verkkopalvelusta Tehtävät teemoittain -osiosta ko. teeman kohdalta. Tapaamisten sisältö ja toteutus on seuraavassa kuvattu suhteellisen tarkasti intervention mahdollisen toistettavuuden näkökulmasta.

1. TAPAAMINEN: Teemana ryhmäytyminen ja orientaatio

- Aloituksena ryhmänohjaajat esittelivät itsensä
- Ryhmätapaamisten kokonaisuuden, kunkin kerran teemojen ja niihin linkittyvien Töissä.fi- ja Urapolulla.fi-verkkosivustojen esittely
- Tutustumiskierros ja tapaamisia koskevien odotusten sanoittaminen ääneen
- Yhteisistä pelisäännöistä sopiminen
- Slackin esittely ja ottaminen käyttöön (ks. tarkemmin liite 8: Slack ryhmäprosessin osana)
- Elämänpolku-tehtävän* tekeminen itsenäisesti ja ohjeistus sen jatkamiseksi välityöskentelynä
- Yhteenveto ja lopetus fiiliskierroksena, vapaa sanoitus tapaamisen herättämistä ajatuksista

2. TAPAAMINEN: Teemana arvot

- Aloituksena yhteiseen hetkeen virittäytymisen fiiliskierros tunnekor-teilla
- Tapaamisen sisällön ja tavoitteiden läpikäynti
- Elämänpolku-välityöskentelytehtävän purku ja reflektointi pareittain
- Arvot-videon** katsominen ja reflektointi yhteisesti
 - Lisäksi luettiin iPadeilla Töissä.fi-kertomuksia*, jotka tuovat esiin arvoja erilaisissa uratarinoissa
- Ydinarvot-tehtävän* tekeminen itsenäisesti, purku ja reflektointi ensin pareittain ja sitten yhteisesti
- Välityöskentelytehtävän esittely ja ohjeistus:
 - VIA (= values in action) -testi*
- Lopetuksena fiiliskierros: vapaa sana

3. TAPAAMINEN: Teemana osaaminen

- Aloituksena yhteiseen hetkeen virittäytyminen Sanapilvi-tehtävän nro 4** avulla
- Tapaamisen sisällön ja tavoitteiden läpikäynti
- VIA-testi välityöskentelytehtävän purku ja reflektointi ensin pareittain ja sitten ryhmässä yhteisesti
- Osaaminen-videon** katsominen ja reflektointi yhteisesti
- Osaaminen-teeman tehtävien 1, 2 tai 5** ohjeistus, valinta, tekeminen itsenäisesti ja purku yhteisesti ryhmässä
- Välityöskentelytehtävien esittely ja ohjeistus:
 - Osaamisesittely-tehtävä nro 6**
- Lopetuksena fiiliskierros: vapaa sana

4. TAPAAMINEN: Teemana itseluottamus

- Aloituksena yhteiseen hetkeen virittäytyminen "*valitse esine ja kerro siitä*" -fiiliskierroksena
- Tapaamisen sisällön ja tavoitteiden läpikäynti
- Osaamisesittely-välityöskentelytehtävän purku ja reflektointi ryhmässä
- Itseluottamus-videon** katsominen ja reflektointi yhteisesti
- Töissä.fi-kertomuksien** lukeminen iPadeilla ja kertomusten reflek-tointi yhteisesti ryhmässä. Kertomuksissa haastateltavat kuvaavat omaa toimintaa ja antavat vinkkejä itseluottamusta vaativiin tilantei-siin.
- Välityöskentelytehtävien esittely ja ohjeistus:
 - Itseluottamuksen tunnistaminen ja sanoittaminen -tehtävä nro 3**
- Lopetuksena fiiliskierros: vapaa sana

5. TAPAAMINEN: Teemana verkostot

- Aloituksena yhteiseen hetkeen virittäytymisen fiiliskierros tunnepalikoilla: *"Valitse palikka ja kerro, mistä tulet tänään tänne ja miltä tuntuu?"*
- Tapaamisen sisällön ja tavoitteiden läpikäynti
- Itseluottamuksen tunnistaminen ja sanoittaminen -välityöskentelytehtävän purku ja reflektointi yhteisesti
- Ryhmänohjaajien johdatus teemaan: Mitä ajatuksia verkosto-sana herättää? Mitä on verkostoituminen?
- Verkosto-videon** katsominen ja reflektointi yhteisesti
- Yhteiskeskustelua LinkedIn ja muista sosiaalisen median verkostoitumispaikoista ja -sivustoista
- Välityöskentelytehtävien esittely ja ohjeistus:
 - Verkostokartta-tehtävä nro 3**
- Lopetuksena fiiliskierros: vapaa sana

6. TAPAAMINEN: Teemana mahdollisuudet

- Aloituksena yhteiseen hetkeen virittäytymisen fiiliskierros: *"Mieti myönteinen mielikuva luonnosta ja kerro siitä toisille."*
- Tapaamisen sisällön ja tavoitteiden läpikäynti
- Verkostokartta-välityöskentelytehtävän purku ja reflektointi yhteisesti, mm. kysymys: *"Oletko tyytyväinen omaan verkostoosi?"*
- Mahdollisuudet-videon** katsominen kolmessa osassa ja yhteinen reflektointi kunkin osan jälkeen
- Jatkotutustuminen LinkedIn-palveluun ryhmäläisten luotua/päivitettyä omia profiilejaan
- Välityöskentelytehtävien esittely ja ohjeistus:
 - Omien mahdollisuuksien hahmottaminen suhteessa kiinnostaviin työtehtäviin -tehtävä nro 7**
- Lopetuksena fiiliskierros: vapaa sana

7. TAPAAMINEN: Teemana päätöksenteko

- Aloituksena yhteiseen hetkeen virittäytymisen fiiliskierros: *"Valitse kortti ja kerro siitä."*
- Tapaamisen sisällön ja tavoitteiden läpikäynti
- Omien mahdollisuuksien hahmottaminen suhteessa kiinnostaviin työtehtäviin -välityöskentelytehtävän purku ja reflektointi yhteisesti
- Päätöksenteko-videon** katsominen ja reflektointi yhteisesti
- Millainen olen päätöksentekijänä? -tehtävän 5** tekeminen itsenäisesti ja purku pareittain
- Tavoitteet TOP3 ja toiveikkuusjana -toiminnallisen harjoituksen* tekeminen itsenäisesti ja purku yhteisesti

- ESR-lomakkeiden täyttäminen (Osallistumislomakkeet, jotka ESR-hankkeissa tarvitaan raportointiin. Ryhmätapaamiset olivat osa ESR-rahoitteista Töissä-hanketta sen kautta, että hankkeessa tuotettua Urapolulla.fi-verkkopalvelua pilotoitiin osana ryhmäohjausta näissä tapaamisissa.)
- Lopetuksena fiiliskierros: vapaa sana

8. TAPAAMINEN: Teemana työelämään

- Aloituksena glögi- ja joulutorttutarjoilu ryhmätapaamisten päätöksen ja kehittämistutkimuksen kiitoksen merkeissä
 - "Vapaa sana" -fiiliskierros
 - Tapaamisen sisällön läpikäynti
 - Ohjeistus ryhmän prosessin reflektointiin ja yhteinen kierros:
 - jokainen sai ilmaista halukkuutensa jatkaa ryhmän vuorovaikutusta ja ajatusten vaihtoa varsinaisten ryhmätapaamisten jälkeen vapaamuotoisesti
 - jokainen sai myös kommentoida ryhmätapaamisten teemoja, sisältöjä, vuorovaikutusta ja antia
 - Kehittämistutkimuksen läpikäytyjen vaiheiden toteaminen (ks. kuvio 1) ja tulevasta sähköisestä loppuitsearviointikyselystä (ks. liite 4) tiedottaminen
 - Ohjeistus ja loppuhaastattelukirjoitelmien (ks. liite 5) kirjoittaminen kannettavilla tietokoneilla
 - Woimalauseet eli motto-tehtävän nro 5** jakaminen ryhmässä
 - Loppusanat ja ryhmätapaamisten päätös: iso kiitos ja uskomme yhdessä tulevaan
-

3.3 Vastasiko ryhmäohjaus opiskelijoiden uraohjaustarpeisiin?

Ryhmäohjaukseen osallistuneilta kerättiin palaute ryhmätapaamisten annista osana loppuhaastattelukirjoitelmia (ks. liite 6). Tähän raporttiin on koottu näistä kirjoitelmista olennaisimmat havainnot muutaman lukukerran perusteella mutta ilman systemaattista analyysiä, joka tullaan tekemään myöhemmin.

Ryhmätapaamiselle etukäteen asetetut odotukset ja toiveet. Kokonaisuudessaan osallistujat kokivat, että ryhmätapaamisiin liittyvät odotukset ja toiveet täyttyivät osittain. Yleinen mielipide tuntui olevan, että alkuhaastatteluissa esille tuotuja odotuksia suhteessa 1) työelämätaitojen ja -kontaktien, 2) opintojen aikaisen urasuunnittelun sekä 3) yliopistosta valmistumisen jälkeisen elämän suunnittelun suhteen oli ryhmätapaamisissa käsitelty melko hyvin, mutta niitä olisi voinut käsitellä hieman laajemmin ja konkreettisemmin. Moni osallistujista koki saaneensa vinkkejä yleiseen

urasuunnitteluun, lisätietoa oman alan työllisyysmahdollisuuksista sekä keinoja oman alan työpaikan löytämiseen, mutta he toivoivat konkreettisempaa lähestymistapaa edellä mainittujen asioiden käsittelyyn esimerkiksi yritysvierailujen ja työhaikemusten sekä ansioluetteloiden konkreettisen ohjeistuksen ja/tai laatimisen muodossa.

Osa myös koki saaneensa ryhmänohjauksesta paljon sellaista, mitä ei oltu osattu odottaa etukäteen kuten kontakteja muihin opiskelijoihin eri tiedekunnista ja/tai pääaineista ja näiden myötä erilaisia näkökulmia käsiteltyihin asioihin. Ryhmätapaamisten johdosta monet raportoivat saaneensa itsevarmuutta seurata omia visioita ja rohkeutta syventää omien arvojen, vahvuuksien ja osaamisen pohtimista.

Ryhmätapaamisten teemat ja tehtävät. Ryhmätapaamisten teemat ja tapaamisissa tehdyt tehtävät koettiin pääosin melko hyödyllisiksi. Urapolulla.fi-verkkopalvelun tehtävät nähtiin hyvinä keskustelun avaajina, mutta yleisesti koettiin, että ilman konkreettista linkittämistä osallistujien urasuunnitteluun nämä tehtävät olisivat olleet hieman hyödyttömiä, eikä niitä olisi tullut yksin vapaa-ajalla tehtyä. Toisin sanoen monet kokivat, että ilman ryhmässä käytyjä keskusteluja kuhunkin teemaan liittyen Urapolulla.fi-verkkopalvelun videot ja tehtävät eivät olisi motivoineet samalla tavalla kuin nyt.

Ryhmätapaamisten tehtävien monipuolisuutta ja eri ohjausmenetelmiä arvoettiin, sillä ne auttoivat sisäistämään käsiteltyjä asioita paremmin ja näin antoivat osallistujille enemmän. Monet myös kokivat, että tapaamisten alussa tehdyt ohjaushetkeen rauhoittumiset (alun fiiliskierros/harjoitus) olivat todella hyvä tapa orientoitua tulevaan keskusteluun ja aiheeseen sekä luoda avointa keskusteluilmapiiriä.

Ryhmäkeskustelut. Kokonaisuudessaan ryhmäkeskusteluiden koettiin olevan Onko hoppu? -ryhmänohjauksen tärkeintä antia. Osallistujat kuvailivat oman ryhmänsä ilmapiiriä pääosin hyvin myönteisesti; ryhmäkeskustelut koettiin mielenkiintoisiksi, osallistujat kokivat tulleen kuulluiksi, ryhmässä koettiin olevan iloinen, avoin ja keskusteluun kannustava ilmapiiri ja ryhmätapaamisiin pystyi tulemaan täysin omana itsenään. Monet myös kiittelivät ohjaajien roolia ja osallistumista keskusteluihin hyvän keskusteluilmapiirin luomisessa.

Muutamia osallistujia ajan rajallisuus välillä harmitti, minkä seurauksena keskustelutilanteisiin olisi voinut käyttää enemmän aikaa ja syventyä monipuolisemmin kyseisellä ohjauskerralla käsiteltyyn teemaan. Muutamat myös itse sanoittivat oman elämän "karikkojen" haittaavan ryhmätyöskentelyä ja vaikuttavan siihen, ettei ajoittain kyennyt osallistumaan yhteiseen työskentelyyn omana itsenään. Ryhmien kokoa (5-8 henkilöä) pidettiin sopivana, tosin suurimmassa ryhmässä kommenttikierrokset kestivät melko pitkään, mikä tuotiin esille kehitettävänä asiana. Ryhmän jäsenien sitoutumista ryhmätoimintaan kiiteltiin laajalti ja sen katsottiin olevan ehdoton edellytys myöhemmän, samankaltaisen ohjaustoiminnan järjestämiselle.

Ryhmätapaamisten välinen itsenäinen työskentely. Osa ryhmänohjaukseen osallistuneista koki välityöskentelyn antoisana ja ryhmänohjaustapaamisia tukevana, osa puolestaan näki sen ajoittain hieman turhana ja irrallisena, varsinkin jos välityöskent-

tely perustui johonkin Urapolulla.fi-verkkopalvelun tehtävistä. Muutamat osallistujat myös ilmaisivat ajan ja keskittymisen puutetta välitehtävien suhteen, jonka seurauksena välitehtäviin panostaminen oli jäänyt vähemmälle huomiolle.

Välitehtävien purkamista ryhmätapaamisissa arvostettiin, sillä sen katsottiin syventävän ja kehittävän omaa pohdintaa monipuolisemmaksi sekä tuovan rytmiä jokaiseen kertaan. Kehittämistavoitteena ja -toiveena esiin tuotiin muiden kuin Urapolulla.fi-verkkopalvelun tehtävien käyttäminen välityöskentelyssä. Osallistujat ehdottivat välityöskentelyksi konkreettisempia tehtävänantoja, kuten esimerkiksi: *"etsi joku työnantaja, joka sinua kiinnostaa ja ota selvää mahdollisuuksista työllistyä ko. yritykseen/organisaatioon"*.

Ryhmän vetäjien työskentelytavat ja ohjaus. Osallistujat kuvasivat ryhmän vetäjien roolia pääosin hyvin myönteisesti. Ohjaajien kannustavaa ja positiivista asennetta kiiteltiin ja katsottiin, että ohjaajat kuljettivat keskustelua sopivasti eteenpäin tarpeen mukaan ja tekivät hyviä lisäkysymyksiä sekä kommentteja perustuen siihen, mitä sanottiin. Ohjaajat myös nähtiin ymmärtäväisinä ja joustavina oman alan ammattilaisina, joihin pystyi ottamaan enemmänkin yhteyttä, jos joku asia askarrutti eikä sitä halunnut ryhmässä jakaa. Kahden ohjaajan työparidynamiikka koettiin hyvänä ja ohjaajien esiintuomat omat työelämäkokemukset ja uravaihdokset koettiin merkityksellisinä. Kehittämistavoitteena ehdotettiin tarkkuutta ja tiukkuutta aikataulutuksen suhteen sekä konkreettisempia esimerkkejä työelämän ikävistäkin asioista, kuten mitä tehdä työttömyyden aikana tai kuinka selviytyä sairastapauksista tms.

4 YHTEENVETO JA KEHITYSEHDOTUKSET TULOSTEN HYÖDYNTÄMISEKSI JYVÄSKYLÄN YLIOPISTOSSA

Johanna Rantanen, Eija Hanhimäki & Sanna Selkamo

Korkeakouluopiskelijoiden ohjaustarpeet voidaan edelleen lähestyttäessä 2020-lukua jakaa kolmeen pääteemaan: *opiskelun ohjaukseen, uraohjaukseen ja henkilökohtaisen kasvun ja hyvinvoinnin tukemiseen*. Näin osoittivat Onko hoppu? -tutkimuskokonaisuutemme ensimmäisen osan eli seurantakyselytutkimuksen tulokset (Vilhunen, 2017) vahvistaen aikaisempien vuosikymmenten havaintoja (mm. Penttinen, Sarapik & Vallius-Leinonen, 2009; Watts & van Esbroeck, 1998). Korkeakouluopiskelijoiden ohjaustarpeiden pysyminen pääasiallisilta sisällöiltään samoina kertonee siitä, että toisaalta ne voivat heijastaa jatkuvan muutoksen ja murroksen aikakautta koulutus- ja työelämässä, joka on hallinnut jo suhteellisen pitkään yhteiskunnallista diskurssia. Tällaisella aikakaudella tarvitaan ohjausta oman identiteetin ja urapolun löytämiseksi sekä sen joustavana pitämiseksi. Muutoksen ja murroksen ajassa on oltava taitoa tunnistaa ja hyödyntää vahvuuksiaan, kykyä hahmottaa erilaisia mahdollisuuksia ja valmiutta tarttua uusiin suuntiin ja tilaisuuksiin omalla elämänuralla (mm. Savickas ym., 2005; 2009).

Toisaalta edellä kuvattu havainto ohjaustarpeiden sisällöstä ja niiden pysyvyydestä tukee ajatusta muotoutuvan aikuisuuden ikävaiheen olemassa olosta osana ihmisen psykososiaalisesta kehitystä. Arnettin (2000; 2015) mukaan muotoutuva aikuisuus on ikävaihe nuoruuden ja aikuisuuden välissä, ja kattaa noin ikävuodet 18–29, joihin Onko hoppu? -aineistomme osallistujat keskimäärin kuuluvat, joskin sen loppupäähän (keski-ikä 26 vuotta ja keskihajonta 7 vuotta). Muotoutuvan aikuisuuden ikävaihe on nähtävissä erityisesti maissa ja kulttuureissa, joissa työelämään siirrytään aikaisempia sukupolvia korkeammassa iässä ja pidemmän koulutuksen kautta. Muotoutuvan aikuisuuden keskeiset piirteet – *identiteetin etsintä, muutokset ja epävakaisuus elämän eri osa-alueilla, keskittyminen itseä itsenäisen elämän kynnyksellä, tunne välitilassa elämisestä ja mahdollisuuksien näkeminen sekä optimismi* – osuvat hyvin yllä esitettyjen korkeakouluopiskelijoiden ohjaustarpeiden kanssa.

Mutta mikä on koulutusorganisaation eli tässä tapauksessa Jyväskylän yliopiston ja sen henkilökunnan rooli näihin ohjaustarpeisiin vastaamisessa? Mihin opiskelijat odottavat saavansa tukea yliopistolta ja sen henkilökunnalta ja missä vaiheessa opintojaan? Entä millaisina näyttäytyvät yliopistomme ohjauspalvelut ja -toiminnot opiskelijoillemme, joilla on vahvoja uraohjaustarpeita ja/tai jotka ovat kiinnostuneita edelleen kehittämään jo olemassa olevia urasuunnittelutaitojaan ja työelämävalmiuksiaan? Entä miten hyvin näiden opiskelijoiden tarpeisiin voidaan vastata uraohjaukseen keskittyvän ryhmänohjauksen avulla? Näihin kysymyksiin tutkimuksemme antoi vastauksia sekä tarjosi seuraavia näkökulmia ja kehitysehdotuksia.

1: Ohjausta opintoihin, urasuunnitteluun ja työelämävalmiuksien kehittämiseen

Onko hoppu? –seurantakyselyn tulosten mukaan enemmistö opiskelijoista ei kaipaa tai odota saavansa juuri yliopiston henkilökunnalta (ks. luku 1, kuvio 1) ohjausta henkilökohtaisen kasvun ja hyvinvoinnin tukemiseen, vaikka se sinänsä on yksi keskeinen ohjauksellinen tarve opiskelijoilla heidän elämäntilanteessaan. Sen sijaan ohjausta kaivataan yliopistolta ja sen henkilökunnalta erityisesti opinto- ja urasuunnitteluun sekä työelämätaitojen ja –kontaktien kehittämiseen. Tätä opiskelijoiden yleiskokemusta (huom. yksilöllisiä variaatioita ohjaustarpeissa ei ole syytä unohtaa eikä vähätellä) vastaa myös toinen seurantakyselyn tulos siitä, että urasopeutuvuuden eri ulottuvuuksista opiskelijat raportoivat itseluottamuksen vahvimaksi ja oman tulevaisuuden tiedostamisen heikoimmaksi taidokseen (Vilhunen, 2017). Näistä itseluottamus yhdistyy erityisesti henkilökohtaisen kasvun ja hyvinvoinnin tukemisen teemaan ja oman tulevaisuuden tiedostaminen taas uraohjaukseen. Opiskelijoiden uraohjaustarpeet kytkeytyivät myös alhaiseen suhteisuuteen, jolla tarkoitetaan ”yksilön kykyä ja mahdollisuuksia olla vuorovaikutuksessa muiden kanssa tietoa, näköaloja ja tukea ynnä muita resursseja saaden” (Vilhunen, 2017, s. 20; ks. myös Timonen, Silvonnen & Vanhalakka-Ruoho, 2016). Uraohjausta tarvitaan siis laajentamaan oman tulevaisuuden ja työelämähorisontin hahmottamista sekä vahvistamaan suhteisuutta eli kykyä rakentaa ja hyödyntää sosiaalisia verkostoja oman urapolun tueksi.

Onko hoppu? –tutkimuskokonaisuutemme toisen osan eli kehittämistutkimuksen fokusryhmähaastatteluissa nousi tämä sama teema esiin hieman eri muodossa. Student Life –toimintamallin tarjontaa kuvattiin monipuoliseksi ja kattavaksi (ks. liite 4, osa 2). Esimerkiksi HYVY-kurssista ja Hyvis-ohjauksesta oli myönteisiä kokemuksia. Niin ikään opintojen aikaiseen urasuunnitteluun sekä työelämätaitojen vahvistamiseen suunnatun ePortfolio-sovelluksen koettiin olevan idealtaan ja tarkoitukseltaan hyvä, vaikkakin vaativan vielä käytännön toteutuksen tasolla kehittämistä. Toisaalta todettiin myös, että näiden ohjaustoimintojen lähestyttävyyttä voisi parantaa siten, että ne olisivat vapaaehtoisia ja ns. tarvelähtöisiä, koska esimerkiksi hyvinvoinnin teemoissa opiskelijoiden kokema ohjaustarve vaihtelee paljon opiskelijoiden välillä.

Jokaisessa neljässä haastatteluryhmässä nostettiin kuitenkin esiin tehokkaampi ja aktiivisempi ote paitsi opinto-ohjauksen mutta erityisesti myös ura- ja työelämäsuunnittelun suhteen, jonka toteuttajiksi toivottiin nimenomaan oman tiedekunnan ainelaitoksia/oppiaineita. Tähän painotukseen vaikutti osaltaan todennäköisesti se, että suurin osa haastateltavista opiskeli nk. generalistialoilla, jotka eivät anna suoraa ammatillista pätevyyttä mihinkään tiettyyn ammattiin. Haastatteluissa tuotiin esiin ajatus URA-Hyviksistä Hyvis-ohjaajien lisäksi. Kuten Hyvis, niin myös URA-Hyvis olisi jokaisella ainelaitoksella/oppiaineella ja hän toimisi opiskelijoiden ohjaajana nimenomaan urasuunnittelu- ja työelämäkysymyksissä.

2: Uraohjaus vahvaksi ja lähelle opiskelijaa kaikilla ainelaitoksilla ja oppiaineissa

Fokusryhmähaastatteluista ilmeni, että yliopiston opiskelijat tuntuvat olevan varsin eriarvoisessa asemassa sen suhteen, kuinka hyvin heitä opinto- ja urasuunnitteluun ohjataan ja työelämään valmennetaan. Toisilla laitoksilla opinto- ja urasuunnit-

telu on yhtenäinen kokonaisuus (esim. osaamisportfoliot) ja hops-ohjaajat sekä koulutussuunnittelijat keskustelevalta myös urasuunnitteluun liittyvistä asioista, kun taas toisten laitosten opiskelijat eivät tienneet, kehen ottaa yhteyttä urasuunnittelu- ja työelämäohjauskysymyksissä omalla ainelaitoksellaan. Tämä koski erityisesti niitä, joiden omaan opinto-ohjelmaan ei kuulunut pakollista asiantuntijaharjoittelua ja/tai -kurssia, portfoliotyöskentelyä, työelämämentorointia tms. Lisäksi yksilö- ja ryhmäohjauksen mahdollisuuksien koettiin olevan paikoin melko heikolla tasolla HOPS-ohjausta lukuun ottamatta. Osa oli saanut yksilöohjausta opintojensa alussa pääasiassa HOPS-ohjaajaltaan, mutta esimerkiksi ryhmäohjauksena toteutettava kotiryhmätoiminta tai omaopettajatoiminta oli monille haastatelluille melko vierasta.

Toisaalta kehitettävää nähtiin silloinkin, kun ohjaustarjontaa kuvattiin melko monipuoliseksi ja kattavaksi. Ohjaukseen kaivattiin kohtaamista keskustellen sekä enemmän konkreettisuutta urasuunnittelun, työelämätaitojen ja -kontaktien vahvistamisessa. Huonoja olivat olleet sellaiset kokemukset, kun esimerkiksi sivuaineyhdistelmät tulevan työelämään sijoittumisen kannalta olivat mietittyneet ja kysyjä oli ohjattu vain mol.fi-sivustolle. Haastateltavat korostivat ymmärtävänsä, että yliopistossa ollaan jo aikuisia ja edellytetään oma-aloitteisuutta, aktiivisuutta ja itseohjautuvuutta. Toisaalta he kuitenkin myös toivat esiin sen, että jos ala ja aihe on uusi, niin aikuisopiskelijakaan ei voi kaikkea tietää ja ottaa itsenäisesti haltuun – tarvitaan yhteistutkimista, ajatusten vaihtoa ja pohdintaa – siis ohjausta.

Edelleen siinä missä hyvinvointiin liittyvän HYVY-kurssin pakollisuutta kaikille hieman vieroksuttiin, yhdessä haastatteluryhmässä puolestaan opinto- ja urasuunnittelukurssija ehdotettiin pakollisiksi kaikille, ja nimenomaan niin, että ne järjestettäisiin jokaisella ainelaitoksella/oppinaineissa. Myöskään työelämätaitoja, -tietoutta ja -verkostoja kehittävä alumni- ja mentoritoiminta ei tunnu olevan systemaattisesti organisoitua vaan joillakin ainelaitoksilla/oppiaineissa tällaista toimintaa on ja toisilla ei. Vahvemmassa ja yliopiston hallinnon tukemasta alumni- ja mentoritoiminnasta voisi kuitenkin olla merkittävä hyöty niin valmistumassa oleville opiskelijoille kuin yliopiston koulutukselle ja tutkimuksellekin.

Fokusryhmähaastatteluissa todettiin myös, että ainejärjestöön kuuluminen usein edesauttaa sekä opiskelijan mahdollisuuksia saada tietoa erilaisista ura- ja työelämäsuunnitteluun liittyvistä tapahtumista (esim. CV-työpaja, alumnitapaamiset, yritysvierailut) että auttaa työelämäkontaktien kasvattamisessa ja verkostoitumisessa. Ainejärjestöjen järjestämät työelämätapaukset koettiin myös toisinaan mielekkäämmiksi, rennommiksi ja helpommiksi osallistua kuin oman ainelaitoksen järjestämät vastaavat tilaisuudet. Näin ollen voisi olla kannattava ajatus yliopiston taholta tukea myös ainejärjestöjen ja ainelaitosten/oppiaineiden välistä tiiviimpää yhteistyötä alumni- ja mentoritoiminnassa sekä työelämäyhteistyön järjestämisessä. Näin osallistettaisiin myös opiskelijat itsensä kumppaneiksi uraohjauksen kehittämisessä. Tämän ei tule kuitenkaan tarkoittaa sitä, että asia ulkoistetaan tai vastuu siirretään ainejärjestöille ja opiskelijoille itselleen.

3: Ohjausta riittävästi ja tarpeiden mukaan kohdennetusti läpi opintojen

Seurantakyselymme tulokset kertoivat, että verrattaessa 2. ja 4. vuosikurssin eli kandi- ja maisterivaiheen opiskelijoita toisiinsa, kandivaiheen opiskelijat kokivat maisterivaiheen opiskelijoita enemmän stressiä elämäntilanteessaan, jossa vahvimaksi stressiä aiheuttavaksi tekijäksi opiskelijat raportoivat opiskelun (Liikala & Sivula, 2017). Niin ikään, vaikka kandi- ja maisterivaiheen opiskelijat eivät eronneet toisistaan opiskelun ohjaustarpeissa, nimesivät kandivaiheen opiskelijat enemmän henkilökohtaiseen kasvuun ja hyvinvoinnin tukemiseen ja maisterivaiheen opiskelijat uraohjaukseen liittyviä ohjaustarpeita (Vilhunen, 2017). Nämä havainnot tarkentavat näkökulmaa opiskelijoidemme ohjaustarpeisiin siten, että ohjausta hyvinvointiin (mm. stressin, ajan- ja yleinen elämänhallinta, akateeminen opiskelukyky) tarvittaneen erityisesti opintojen alkuvuosina ja opintojen edetessä enemmän urasuunnitteluun ja työelämäsiirtymään valmistautumiseen.

Toisaalta vaikka edellä kuvattu olisi ns. iso kuva ja yleinen linja, niin asia ei ole aivan näin yksikertainen. Fokusryhmähaastatteluissa toiset opiskelijat kokivat edellä esitettyä tukien, että hyvinvointiin ja akateemiseen opiskelukykyyn suunnatut toiminnot ja ohjaus yliopiston taholta on tarkoitettu enemmän alku- kuin loppuvaiheen opiskelijoille ja pitivät tätä hyvänä asiana. Näin siksi, että he olivat jo suuntautumassa valmistumisen jälkeiseen elämään eivätkä varsinaisesti kokeneet tarvitsevan tukea näihin asioihin, vaikka totesivat niistä olevan hyötyä myös työelämässä. Sen sijaan he kaipasivat opintojen loppuvaiheeseen ohjaustahoja, jotka vahvistavat opiskelijan urasuunnittelutaitoja tukien työelämään siirtymistä.

Toisaalta haastatteluissa oli myös opiskelijoita, jotka esittivät kehitettävänä asiana sen, että HYVY-kurssista, Opiskelijan kompassista ja muista Student Life-toiminnoista tiedotettaisiin aktiivisemmin myös suoraan maisterivaiheeseen muualta tulleille opiskelijoille tai perhesyiden vuoksi opinnoistaan taukoa pitäneille opiskelijoille. Opiskelijat pohtivat, miksi HYVY-kurssia suositellaan ja mainostetaan lähinnä opintojen alku- eikä enää loppuvaiheessa suoritettavaksi. Opiskelijan kompassi voi tukea hyvinvointia ja oma elämän saamista tasapainoon niin, että opintojen loppuun saattaminen keskeyttämisen sijaan onnistuisi.

Yhteinen näkemys tuntui haastatteluissa opiskelijoiden välillä vallitsevan kuitenkin siitä, että oppinäytetyönohjausta lukuun ottamatta (jossa siinäkin on huomattavaa vaihtelua), ohjausta yleisesti niin opintoihin, hyvinvointiin kuin erityisesti urasuunnitteluun tarjotaan vähemmän opintojen loppu- kuin alkuvaiheessa. Tähän asiaan he toivoivat muutosta eli ohjauspalveluista ja -toiminnoista aktiivisempaa sekä systemaattisempaa tiedottamista opiskelijoille läpi opintojen. He totesivat, että opintojen alkuvaiheessa tarjottu tieto näistä asioista ei välttämättä ”osu ja uppoa”, koska silloin haltuun otettavaa on paljon ja/tai mielenkiinnon kohteet muualla. Niin ikään sivuainevalinnat oli teema, jonka yhteyteen opiskelijat kaipasivat ohjausta työelämärelevanssin eli uraohjauksen näkökulmasta läpi opintojen, ja aikaisemmin kuin olivat sitä saaneet. Useammallakin oli kokemus, että sivuainevalinnat tuli tehtyä alkuvaiheessa hieman hatarin perustein ajatellen tulevaa työelämää.

Kehitysehdotuksena fokusryhmähaastatteluista nouseekin esiin ajatus, että ihanne olisi yliopistossamme pitkäjänteisempi sekä systemaattisempi opinto- ja ura-

suunnittelu, joka kulkee läpi opintojen ja johon kuuluisivat esimerkiksi puolivuotis- tai vuositarkastelut keskusteluna, pienryhmässä, verkko-ohjauksena tai muita foorumeita hyödyntäen. Toteutuksen muotoja ja tarkastelun syvyyden tasoja voisi olla monia, koska myös opiskelijoiden yksilölliset tarpeet tällaiselle vaihtelevat niin heidän välillään kuin kullakin yksilölläkin opintojen eri vaiheissa. Alku- ja loppuvaiheen opiskelijat siis mahdollisesti tarvitsevat kohdennetusti tukea hieman eri asioihin, mutta tärkeintä olisi uraohjauksen mahdollisuus läpi opintojen, ettei tulisi "heitteille jäämisen" kokemusta, mikä ilmiönä esiintyi myös haastatteluissa.

4: Uraohjauksessa lisää fokusta asiantuntijuuteen ja konkreettisiin työelämätaitoihin

Yliopistomme Työelämäpalvelujen tarkoitus on kiteytetty opiskelijoiden näkökulmasta seuraavasti: *"Opiskelijoille tarjoamme työelämä- ja yrittäjyysvalmiuksia kehittäviä opintoja sekä tukea työnhakuun. Lisäksi välitämme työ- ja harjoittelupaikkailmoituksia sekä järjestämme erilaisia kohtaamistapahtumia työnantajien kanssa."* (Jyväskylän yliopisto, 2018f; ks. myös kuvaus opinnoista ja tuen muodoista liitteessä 4, osa 2). Työelämäpalvelut virittivätkin fokusryhmähaastatteluissa paljon ajatuksia, joiden pohjaksi toisaalta kovin monella ei ollut omakohtaisia osallistumiskokemuksia, mikä on hyvä pitää mielessä seuraavia kehitysehdotuksia lukiessa.

Opiskelijoille selvästi tunnetuin Työelämäpalvelujen kokonaisuus oli yleisellä tasolla erilaisten URA-kurssien olemassaolo. Niistä tiedotetaan paljon (mm. sähköposti, pöytämainokset ruokaloissa jne.) ja toisinaan opiskelijat pysähtyvät tiedotteet läpikatsomaan mutta toisinaan eivät. Tähän hyvään tietoisuuteen nähden sekä siihen tietoon perustuen, että tutkimuksemme opiskelijat olivat nimenomaan kiinnostuneita kehittämään omia urasuunnittelutaitojaan ja työelämävalmiuksiaan oli yllättävää, että vain kaksi haastatelluista oli osallistunut yksittäisille URA-kursseille. Nämä haastatellut olivat kokeneet kurssit erittäin hyödyllisiksi ja olivat saaneet niiltä uusia työvälineitä omaan urasuunnitteluun, vaikkakin työmäärän osalta heidän käymänsä URA-kurssit olivat olleet hieman kuormittavia.

Yksi syy siihen, miksi osa haastatelluista opiskelijoista ei ollut URA-kursseille osallistunut, liittyy heidän mukaansa niiden vahvaan yrittäjyyspainotukseen. Kursuskuvausten yrittäjyyshenkisyys ja -sisältöisyys hämmensi heitä: *"Miks nää on nimetty URA-kursseiks, jos nää oikeesti on vaan tota yrittäjyyttä?"* Nämä opiskelijat, joita oli fokusryhmissä aika paljon, kaipasivat URA-kursseihin enemmän variaatioita, jopa uudistumista niin, että ne painottuisivat selvemmin oman alan asiantuntijuuden vahvistamiseen, alalla verkottumiseen ja oman alan työelämään ja sen edustajiin tutustumiseen konkreettisesti. URA-kursseista erityisesti URAP001 – Näkökulmia työllistymiseen –opintojakso herättikin kiinnostusta.

Toinen mainittu syy siihen, että opiskelijat eivät olleet osallistuneet URA-kursseille oli niiden kokeminen omaan luonteeseen sopimattomaksi. Kolmas esiin tuotu asia liittyy siihen, että oma aika ja panostaminen URA-kursseihin muiden opintojen ohella ei ehkä riittäisi. Näin ollen olisi tärkeää saada URA-kurssit vielä vahvemmin osaksi eri oppiaineiden opintosuunnitelmia. Yhdessä fokusryhmässä esitettiin, että opinto- ja urasuunnittelukursseja voisi olla tarjolla jopa pakollisina ainelaitoksilla/oppiaineissa. Esimerkiksi juuri URAP001-kurssi vastasi yhden kurssin

oikeasti käyneen opiskelijan kommentin perusteella hyvin opiskelijoiden odotuksia: *”Se oli hyvä kurssi niinku työllistymisvinkkien osalta --- siellä oli tosiaan täältä valmistuneita ihmisiä kertomassa niinku, että miten he ovat työllistyneet ja siitä omasta näkökulmastaan liittyen siihen, miten he ovat täältä työelämään siirtyneet.”*

Työelämäpalveluiden tarjoamasta ”CV-tuunauksesta” ei puolestaan suurin osa haastateltavista ollut lainkaan tietoisia, mutta se oli kaiken kaikkiaan palvelu, joka tuntui eniten kiinnostavan lähes kaikkia fokusryhmähaastatteluihin osallistuneita opiskelijoita. CV-tuunausta käyttäneet opiskelijat myös kuvasivat sitä tehokkaaksi ja hyödylliseksi palveluksi ja muut haastateltavat olivat kiinnostuneita kuulemaan siitä lisää, koska sen katsottiin konkreettisesti lisäävän ja kehittävän opiskelijan omia työelämätaitoja. Myös tässä opiskelijat näkivät kehittämisen paikan: näkyvämpää markkinointia tälle palvelulle ja sen vahvempi integroiminen kaikkien opiskelijoiden opintoihin. Jälleen opiskelijat toivoivat tämänkin ohjauksen tulevan oman ainelaitoksen/oppiaineen osaamiseen piiriin, koska CV:t voivat olla erilaisia eri aloilla. Näin CV:n muoto ja sisältö osuisi paremmin yhteen oman alan työelämävaatimusten kanssa.

Kehittämistutkimuksemme soveltava osa piti sisällään opiskelijoiden uraohjaustarpeisiin vastaavan ryhmämuotoisen intervention, jossa hyödynnettiin Urapolulla.fi-verkkopalvelun viitekehystä sekä materiaaleja. Ryhmätapaamisissa keskityttiin seitsemän teeman – arvot, osaaminen, itseluottamus, verkostot, mahdollisuudet, päätöksenteko, työelämään – kautta tukemaan osallistujien oman osaamisen ja asiantuntijuuden pohdintaa, tunnistamista, sanoittamista sekä vahvistumista (ks. tarkemmin luku 3). Tavoitteena oli tämän itseä koskevan työskentelyn sekä oman urasuunnittelun lisäksi vahvistaa myös osallistujien työelämävalmiuksia.

Edellä kuvatuista tavoitteista ensimmäinen onnistui hyvin. Osallistujat kokivat Urapolulla.fi-verkkopalvelun pääasiassa tervetulleena ja hyvänä työkaluna omaan urasuunnitteluun ja -pohdintaan. Näin erityisesti siksi, että tehtäviä ja materiaaleja käytiin läpi vuorovaikutuksessa jonkun eli tässä tapauksessa ryhmäläisten ja ryhmänohjaajien kanssa. Osallistujat sanoittivat, että tehtävien ja materiaalien läpikäynti itsenäisesti ei olisi ehkä ollut yhtä antoisaa. Osallistujat kokivatkin ryhmätapaamisten ja niissä käytyjen keskustelujen eli ryhmänohjauksen ja vertaistuen parhaaksi osaksi intervention antia.

Tähän verrattuna jälkimmäinen tavoite osallistujien työelämävalmiuksien vahvistamisesta jäi hieman vähäisemmäksi. Osallistujat toivoivat, että niin Urapolulla.fi-verkkopalvelun kuin muitakin ryhmätapaamisissa ja niiden välillä tehtyjä omatoimisia tehtäviä olisi viety vielä konkreettisempaan suuntaan (esim. yritysvierailut, ansioluettelon ja työhakemuksen laadinta). Kehittämisehdotuksena on siis Urapolulla.fi-verkkopalvelun ja siihen nyt vasta ensimmäistä kertaa yhdistetyn ryhmänohjauksen pilotin eteenpäin vieminen siten, että palvelun urapohdintaa, oman osaamisen hahmottamista sekä vahvuuksien tunnistamista korostava puoli yhdistyy konkreettisten työelämätaitojen harjoitteluun käytännössä.

Lopuksi

Yhteenvedona kehittämistutkimuksestamme voidaan todeta, että opiskelijoiden urasuunnittelutaitojen ja työelämävalmiuksien vahvistamiseksi tehdään yliopistossam-

me paljon työtä ja useita hyviä toimintamalleja on olemassa. Haasteena on vielä näiden hyvien käytänteiden levittäminen ja juurruttaminen systemaattisesti koko yliopistoon niin, että ne tulevat riittävän lähelle opiskelijaa, tukevat häntä hänen yksilöllisissä tarpeissaan koko opintopolun ajan sekä vielä valmistumisen jälkeen työelämään asti. Tähän on kuitenkin hyvät edellytykset, sillä Laadukkaan ohjauksen periaatteet (Jyväskylän yliopisto, 2016) tarjoaa jo nyt olemassa olevan ohjeistuksen opiskelijoiden ohjauksen järjestämiseksi. Näitä periaatteita tämä Onko hoppu? - tutkimuskokonaisuutemme tuloksia esittelevä raporttimme tukee ja täydentää. Lisäksi tässä raportissa kuvattu Urapolulla.fi-verkkopalvelua hyödyntävä ryhmämuotoinen uraohjauksen interventio tarjoaa hyvän tutkimusperustaisen mallin sovellettavaksi ja edelleen kehitettäväksi niin eri ainelaitoksilla kuin poikkitieteellisissä ryhmissä.

LÄHTEET

- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood. *American Psychologist*, 55, 469-480.
- Arnett J. J. (2015). *Emerging adulthood: the winding road from the late teens through the twenties*. New York, Oxford: Oxford University Press.
- Bakker, A.B., & Oerlemans, W. (2011). Subjective well-being in organization. Teoksessa K.S. Cameron & G.M. Spreitzer (toim.), *The Oxford handbook of positive organizational scholarship* (s. 178–189). New York: Oxford University Press.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology* 3, 77-101. (Elektronisen version sivunumerot 1-41.)
<https://www.scribd.com/doc/151684840/Braun-Clarke-2006-Using-Thematic-Analysis>
- Elo, A-L., Leppänen, A., Lindström, K., Ropponen, T. (1990). *TSK-miten käytät työstressikyselyä*. Työterveyshuolto 17, Työterveyslaitos.
- Jyväskylän yliopisto (2016). *Laadukkaan ohjauksen periaatteet Jyväskylän yliopistossa: Linjaukset Jyväskylän yliopiston perustutkinto-opiskelijoiden ohjauksen järjestämiseksi*.
https://www.jyu.fi/hallinto/rehtori/intra/laadukkaan_ohjauksen_periaatteet_pdf
- Jyväskylän yliopisto (2018a). *Opetus, opiskelu ja oppiminen Jyväskylän yliopistossa opiskelijakysely*. <https://www.jyu.fi/yliopistopalvelut/kyselyt/henkilokunnalle-kyselyt-ja-palautteet/Opiskelijakysely>
- Jyväskylän yliopisto (2018b). *Opiskelijalle – voi hyvin. Hyvis eli opiskelijoiden hyvinvointineuvoja*. <https://opiskelu.jyu.fi/fi/opiskelijalle/voi-hyvin/voi-hyvin#section-2>
- Jyväskylän yliopisto (2018c). *Mikä ePortfolio on?*
https://www.jyu.fi/studentlife/eportfolio/eportfolio-esittely/mika_eportfolio
- Jyväskylän yliopisto. (2018d). *Student Life - parasta opiskelijaelämää Jyväskylässä. Opiskelijan kompassi - hyvinvoinnin verkko-ohjelma*.
<https://www.jyu.fi/studentlife/hyvis/Ok%20sivu>
- Jyväskylän yliopisto. (2018e). *Korppi-ohjeet. Oppaat. eHOPS - opiskelijan ohje*.
https://www.jyu.fi/itp/korppi-ohjeet/tutorial/korppi_ehops_opiskelija
- Jyväskylän yliopisto. (2018f). *Työelämäpalvelut (TEP)*.
<https://opiskelu.jyu.fi/fi/tyoelamapalvelut>
- Kinnunen, U. & Mauno, S. (2009). *Irtiottoja työstä: Työkuormituksesta palautumisen psykologia*. Tampere: Psykologian laitos, Tampereen yliopisto.
- Knight, P.T. & Yorke, M. (2004). *Learning, curriculum and employability in higher education*. London: Routledge Falmer.
- Krueger, R. & Casey, M. (2015). *Focus groups: a practical guide for applied research* (5th Edition). Sage Publications.
- Kunttu, K., Pesonen, P. & Saari, J. (2017). *Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus 2016. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätien tutkimuksia 48*.
http://www.yths.fi/filebank/4155-terveystutkimus_KOTT_1016_yths_final_uusi_web.pdf

- Law, B., & Watts, A.G. (1977). *Schools, careers and community*. London: Church Information Office.
- Liikala, K. & Sivula, S. (2017). *Yliopisto-opiskelijoiden kokema stressi ja opiskelukuormituksesta palautuminen*. Jyväskylän yliopisto, Opettajakoulutuslaitos. Pro gradu tutkielma.
- Mäkikangas, A., Rantanen, J., Bakker, A., Kinnunen, M-L., Pulkkinen, L., & Kokko, K. (2015). The circumplex model of occupational well-being: Its relation with personality. *Journal for Person-Oriented Research*, 1, 115–129.
- Mäntyranta, T. & Kaila, M. (2008). Fokusryhmähaastattelu laadullisen tutkimuksen menetelmänä lääketieteessä. *Tutkimus ja Opetus: Duodecim*, 124, 1507–13.
<http://www.ebm-guidelines.com/xmedia/duo/duo97349.pdf>
- Rantanen, J. (2017). *Onko hoppu? –seuranta- ja kehittämistutkimuksen alustavia tuloksia*. Suullinen esitelmä. Kasvatustieteen päivät, 30.11.2017, Rovaniemi.
- Peavy, R.V. (1999). *Sosiodynaaminen ohjaus. Konstruktivistinen näkökulma 21. vuosisadan ohjaustyöhön* (suom. Petri Auvinen). Helsinki: Psykologian Kustannus.
- Penttinen, L. Sarapik, S. & Vallius-Leinonen, K. (2009). *Opiskelijan äänellä ohjauksesta: Joensuun yliopiston ohjauskysely 2008*. Joensuu: Joensuun yliopistopaino.
- Penttinen, L., Skaniakos, T., Lairio, M. & Ukkonen, J. (2011). Korkeakouluopiskelun pedagoginen työelämähorisontti. Miten työelämäorientaatiota voidaan tukea koulutuksen aikana? *Aikuiskasvatus*, 31, 99-110.
- Peterson, C. & Seligman, M.E.P. (2004). *Character strengths and virtues: A handbook and classification*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Salmela-Aro K. (2009). *Opiskelu-uupumusmittari SBI-9 yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoille*. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön tutkimuksia 46, Helsinki.
- Salmela-Aro, K. (2011). Opiskelu-uupumus ja-into. Teoksessa Kunttu, K., Komulainen, A., Makkonen, K. & Pynnönen, P. (toim.) *Opiskeluterveys* (s. 43-46). Porvoo: Bookwell Oy.
- Sampson, J. P., Jr., Reardon, R. C., Peterson, G. W., & Lenz, J. G. (2004). *Career counseling and services: a cognitive information processing approach*. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole.
- Savickas, M. L. (1997). Career adaptability: an integrative construct for life-span, life-space theory. *Career Development Quarterly*, 45, 247-259.
- Savickas, M. L. (2005). The theory and practice of career construction. Teoksessa S.D. Brown & R.W. Lent (toim.). *Career development and counseling: putting theory and research to work* (s. 42–70). Hoboken, NJ: Wiley.
- Savickas, M. L., Nota, L., Rossier, J., Dauwalder, J. P., Duarte, M. E., Guichard, J. & van Vianen, A. E. M. (2009). Life designing: a paradigm for career construction in the 21st century. *Journal of Vocational Behavior*, 75, 239–250.
- Savickas, M. L. & Porfeli, E. J. (2012). Career adapt-abilities scale: construction, reliability, and measurement equivalence across 13 countries. *Journal of Vocational Behavior*, 80, 661–673.
- Schein, E.H. (1987). *Organisaatiokulttuuri ja johtaminen*. Espoo: Weilin & Göös.
- Sonnentag, S., Binnewies, C., Mojza, E. J. (2010). Staying well and engaged when demands are high: the role of psychological detachment. *Journal of Applied Psychology*, 95, 965–976.

- Timonen, E., Silvonen, J. & Vanhalakka-Ruoho, M. (2016). Nuorten uramuuntuvuus toisen asteen opintojen alussa. *Psykologia*, 51, 191–208.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2009). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi, (11.painos). Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Vilhunen, E. (2017). *Yliopisto-opiskelijoiden urasopeutuvuus ja ohjaustarpeet*. Jyväskylän yliopisto, Opettajakoulutuslaitos, ohjausala. Pro gradu tutkielma.
- Watts, A. G. & van Esbroeck, R. (1998). *New skills for new futures. Higher education guidance and counselling services in the European Union*. 2. painos. Bryssel: VUBP-RESS.

LIITTEET

LIITE 1. Ohjaustarvekysely

Ohjaustarvekyselyä saa vapaasti käyttää viitaten siihen seuraavasti:

Rantanen, J. (2018). LIITE 1 Ohjaustarvekysely. Raportissa J. Rantanen (toim.), *Onko hoppu? -kehittämistutkimus: Yliopisto-opiskelijoiden urasuunnittelutaitojen ja työelämävalmiuksien vahvistaminen*. Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-7581-4>.

- 1. Ohjauksella tarkoitetaan tilannetta, jossa sinulla on aikaa ja mahdollisuus työstää Sinulle tärkeitä asioita tai kokemuksia jonkun kanssa.** Nämä asiat ja kokemukset voit tuntea yhtä lailla myönteisiksi tai kielteisiksi. Ne voivat liittyä valintatilanteisiin, olla ratkaisua kaipaavia ongelmia tai koskea merkittäviä tehtäviä, vastuuta ja rooleja elämässäsi nyt tai tulevaisuudessa. Olennaista on, että kaipaat tilanteessasi ohjausta tai tukea.

Näin kuvattuna, koetko tarvitsevasi ohjausta johonkin asiaan elämässäsi?

- 1 = en lainkaan
2 = en juuri tällä hetkellä
3 = kyllä

- 2. Ole hyvä ja kirjaa tähän, mihin asioihin ja elämänalueisiin liittyen koet tarvitsevasi ohjausta joko tällä hetkellä tai muutoin** (jos vastasit edellä "En juuri tällä hetkellä"). Jos et koe tarvitsevasi ohjausta, jätä kenttä tyhjäksi.
- 3. Miten toivoisit saavasi ohjausta?** Haluaisin pohtia tilannetta keskustellen, tutustua aiheita käsitteleviin materiaaleihin tai tehdä aiheeseen liittyviä harjoituksia...

	en lain- kaan näin	en mielel- läni näin	ehkä näin	mielelläni näin	kaikkein mieluiten näin
1. itsenäisesti (= itseohjautuen tai saatujen ohjeiden, neuvojen tms. myötä)	1	2	3	4	5
2. kahden kesken vertaisen kanssa (= kaveri, ystävä, samassa tilanteessa oleva)	1	2	3	4	5
3. vertaisryhmässä tai kaveriporukassa ilman ammattilaista	1	2	3	4	5
4. ammattilaisen kanssa kahden kesken	1	2	3	4	5
5. ammattilaisen ohjaamassa ryhmässä	1	2	3	4	5
6. kasvokkain	1	2	3	4	5
7. puhelimitse	1	2	3	4	5
8. verkossa internetin välityksellä	1	2	3	4	5

Jatkuu seuraavalla sivulla

Edellä kuvatun ohjaustarvekyselyn on kehittänyt Johanna Rantanen osana Onko hoppu? –tutkimusprojektia. Sen sisältämän ohjauksen määritelmän sekä määritelmään liitetyt jatkokysymykset Rantanen kehitti kaikkia sellaisia tutkimuksia ja tilanteita varten, joissa halutaan kartoittaa eri-ikäisten, eri elämäntilanteissa olevien sekä eri konteksteissa elävien yksilöiden ohjaustarpeita.

Rantanen hyödynsi määrittelyssä ja kysymyssarjan muotoilussa ohjausalan kirjallisuutta (ks. lähteet alla) sekä henkilökohtaisia keskusteluja ja sähköpostikirjeenvaihtoa syksyllä 2016 seuraavien ohjausalan kouluttajien ja asiantuntijoiden kanssa (sukunimen mukaan aakkosjärjestyksessä): Juha Lahti (JY, Opettajankoulutuslaitos), Timo Laine (JY, Opettajankoulutuslaitos), Juha Parkkinen (JY, Opettajankoulutuslaitos), Sauli Puukari (JY, Opettajankoulutuslaitos) ja Sanna Vehviläinen (Itä-Suomen yliopisto, Kasvatustieteiden ja psykologian osasto).

Lähteet

- Eurooppalaisen elinikäisen ohjauksen toimintapolitiikan verkosto (2013): *Elinikäisen ohjauksen toimintapolitiikka: Eurooppalaisia lähtökohtia kansalliselle kehittämistyölle*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.
http://www.elgpn.eu/publications/browse-by-language/finnish/FI_Resource_kit_web.pdf/
- McLeod, J. (2009). *An introduction to counselling* (4th Edition). Berkshire: McGraw-Hill.
- Lairio, M. & Puukari, S. (2001). *Muutoksista mahdollisuuksiin. Ohjauksen uutta identiteettiä etsimässä*. Jyväskylä: Koulutuksen tutkimuslaitos.
- Peavy, R.V. 2006. *Sosiodynaamisen ohjauksen opas*. Helsinki: Psykologien kustannus Oy.
- Onnismaa, J. 2007. *Ohjaus- ja neuvontatyö. Aikaa, huomiota ja kunnioitusta*. Helsinki: Gaudeamus.
- Vehviläinen, S. (2014). *Ohjaustyön opas: Yhteistyössä kohti toimijuutta*. Helsinki: Gaudeamus.

LIITE 2: Kutsu kehittämistutkimukseen

Hyvä Onko hoppu? tutkimuksen osanottaja,

Toukokuussa kerroit, että olet alustavasti kiinnostunut osallistumaan kehittämistutkimukseemme, joka tarjoaa Sinulle mahdollisuuden vahvistaa oman tilanteesi mukaisesti

- 1) työelämätaitoja ja -kontakteja**
- 2) opintojen aikaista urasuunnittelua ja/tai**
- 3) yliopistosta valmistumisen jälkeisen elämän suunnittelua.**

Kehittämistutkimuksemme alkaa kahdenkeskisellä, n. 10-15 min alkuhaastattelulla. Kysymme ajatuksistasi ja odotuksistasi, sillä suunnittelemme loka-marraskuussa tapahtuvat ryhmäohjaustapaamiset haastattelujen pohjalta.

Tutkimukseen sisältyy myös ryhmähaastattelu syyskuun lopulla, joka koskee yliopiston olemassa olevia palveluita ja käytänteitä suhteessa yllä mainittuihin kolmeen teemaan. Haastattelussa osallistujat saavat sekä konkreettista tietoa että mahdollisuuden kertoa omat näkemyksensä, kokemuksensa sekä mahdolliset kehittämis ehdotuksensa ko. palveluihin ja käytänteisiin.

Loka-marraskuussa toteutamme 8 kerran ryhmäohjaustapaamiset, joiden tavoitteena on tarjota osallistujille välineitä oman tilanteensa pohtimiseen sekä edistämiseen yllä olevissa asioissa. Ryhmäohjauksen lisäksi hyödynnämme toimintamuotoina vertais-, verkko- ja yksilöohjausta. Viikoittaiset ryhmäohjaustapaamiset kestävät 2h ja tämän lisäksi muut tapaamiset/tehtävät vievät aikaa korkeintaan 2h viikossa.

Olemme hyvin iloisia, mikäli olet edelleen kiinnostunut osallistumaan. Siinä tapauksessa kirjoita vastauksena tähän viestiin vapaamuotoinen osallistumisilmoitus ja kerro myös

A) toivotko alkuhaastattelun tapahtuvan kasvotusten, puhelimitse vai sopiiko kummin vain

ja

B) miten olet tavoitettavissa alkuhaastattelua varten täällä Jyväskylässä tai puhelimitse aikavälillä 21.8.-8.9.2017 (viikot 34, 35 ja 36)?

Mahdollisissa kysymyksissä kirjoita viestiä meille, vastaamme mielellämme.

Yhteistyöterveisin,

dosentti Johanna Rantanen, Opettajankoulutuslaitos, k.johanna.rantanen@jyu.fi

sekä ryhmäohjaustapaamisten toteuttajat:

projektitutkija Sanna Selkamo, sanna.p.selkamo@jyu.fi ja

projektisuunnittelija Titta Turunen, titta.s.turunen@jyu.fi

LIITE 3. Alkuhaastattelurunko

Alkuun luonteva johdatus ja lämmittely. Tämän jälkeen kerrotaan, että tässäkin haastattelussa on kyse tutkimuksemme yhdestä osasta ja sen vuoksi kysyn, että:

Saako tämän alkuhaastattelun nauhoittaa? Haastattelun nauhoittaminen varmistaa, että saamme toiveesi ja ajatuksesi talteen ja kuten aina, nämäkin haastattelut litteroidaan luottamuksellisesti ja säilytetään anonyymisti ilman kenenkään henkilötietoja. (Jos haastateltava ei anna lupaa nauhoitukseen, kirjataan asiat suoraan haastattelurunkoon.)

Haastateltavan ID: _____

Lupa nauhoitukseen saatu: _____ kyllä _____ ei

Haastattelija: _____ Haastattelupäivämäärä: _____

TEEMA 1: Opiskelu Jyväskylän yliopistossa

1. Kertoisitko opintojesi tämänhetkisestä tilanteesta (eli oletko kandi- vai maisterivaiheen opiskelija) ja suunnitelmistasi tulevaa lukuvuotta ajatellen?
 2. Mitkä asiat ovat motivoineet ja olleet mielekkäitä opinnoissasi?
 3. Entä ovatko jotkin asiat kuormittaneet sinua ja jos niin, mitkä eniten?
-

TEEMA 2: Ohjaustarpeet kehittämistutkimuksen ryhmänohjaustapaamisia ajatellen

Intro: Meidän kehittämistutkimuksen fokuksena on tarjota mahdollisuus siihen osallistuville pohtia ja työstää omia:

- työelämätaitoja ja -kontakteja
 - opintojen aikaista urasuunnittelua sekä
 - suunnitelmia yliopistosta valmistumisen jälkeiseen elämään
1. Näihin teemoihin liittyen voisitko kertoa omin sanoin, millaisia odotuksia ja toiveita sinulla on asian suhteen? (Alla olevia tarkentavia kysymyksiä esitetään, mikäli henkilö ei niitä vastauksessaan vapaasti tuota.)
 - Mihin asioihin kaipaavat erityisesti apua ja tukea?
 - Minkälaisia valmiuksia ja taitoja toivot sinulla olevan tutkimuksemme ryhmänohjaustapaamisten jälkeen?

2. Näitä teemoja tullaan siis työstämään ohjatuissa ryhmätapaamisissa. Onko sinulla toiveita tai odotuksia näille ryhmätapaamisille eli
 - millaisia toivot niiden olevan?
 - millaisia ET toivo niiden olevan?
-

TEEMA 3: Kehittämistutkimuksen aikataulut ja muu informaatio

Intro: Nyt kerron vielä hieman tarkemmin tämän kehittämistutkimuksemme kulusta ja kysyn siihen liittyen muutamia aikataulukysymyksiä. Saat vapaasti keskeyttää minut ja kysyä lisää missä vaiheessa vain.

Kun olemme saaneet nämä alkuhaastattelut kaikkien kanssa tehtyä, suunnittelemme niiden pohjalta loka-marraskuun viikoittaiset ryhmätapaamiset, joita tulee siis yhteensä kahdeksan. Yksi kerta kestää 2 tuntia.

1. Tähän liittyen, osaatko tässä vaiheessa sanoa,
 - a. mikä olisi sinulle sopiva aika päivästä?
 - b. mikä viikonpäivä olisi paras?
2. Entä toisella tavalla kysyen, jos tapaamiset olisivat klo 14-16 tai 16-18, kumpi näistä ajoista olisi sinulle parempi?
3. Entä onko joku viikonpäivä, joka on ehdottomasti huonompi kuin muut?

Näiden loka-marraskuussa pidettävien ryhmätapaamisten alustukseksi teemme syyskuun lopussa viikolla 39 niin sanonut fokusryhmähaastattelut. Tämän ryhmähaastattelun tarkoituksena on sekä tiedottaa teitä tutkimukseen osallistuvia yliopistomme olemassa olevista työelämä- ja urasuunnittelupalveluista sekä kurseista mutta myös kerätä teidän omia kokemuksia omilla ainelaitoksillanne näistä asioista. Tiedotamme tämän haastattelun ajankohdasta vielä tarkemmin.

Onko sinulla tästä jotain tarkempaa kysyttävää tässä vaiheessa?

Ryhmätapaamisten jälkeen teemme tällaisen samanlaisen lyhyen henkilökohtaisen loppuhaastattelun siitä, miten ryhmätapaamiset oheistehtävineen vastasivat odotuksiisi. Tämän haastattelun sovimme sitten aikanaan sinun aikataulujesi mukaan sopivaksi.

Onko sinulla tästä jotain tarkempaa kysyttävää tässä vaiheessa?

Viimeisenä asian kerron vielä, että välittömästi ennen ja jälkeen loka-marraskuun ryhmätapaamisia sekä 3kk niiden jälkeen lähetämme sähköpostitse Sinulle linkin sähköiseen kyselyyn, jossa kartoitamme Onko hoppu? tutkimuksemme teemoihin (opiskelijoiden hyvinvointi, opiskelusta palautuminen ja urasuunnittelutaidot) liit-

tyviä asioita. Pyrimme pitämään nämä kyselyt tiiviinä eli maksimissaan 20 min aikaasi vievinä. Alku- ja loppuhaastattelujen lisäksi nämä kyselyt antavat meillä tärkeää tietoa siitä, onnistuimmeko tavoitteissamme ja miten ryhmätapaamisia voidaan kehittää, jos niiden pohjalta jalostetaan toimintamalleja ja palveluita opiskelijoille.

Onko sinulla tästä jotain tarkempaa kysyttävää tässä vaiheessa?

Minulla ei ollut enää muuta mielessä.

Onko sinulla vielä jotain kysyttävää tai tarkennettavaa ajatellen nyt tätä koko kokonaisuutta?

Lämmin kiitos sinulle tästä haastatteluhetkestä. Seuraavaksi olemme sinuun sähköpostitse yhteydessä, kun saamme ryhmäjaot ja aikataulut selviksi sekä syyskuun lopun fokusryhmähaastatteluja että loka-marraskuun ryhmänohjaustapaamisia varten. Näissä pyrimme niin pitkälle kuin mahdollista huomioimaan toiveesi ja ajatuksesi, vaikka toki sitten joudumme myös yhteen sovittamaan asioita kaikkien ryhmään osallistuvien näkökulmasta. Tässä välissä meihin saa aina olla yhteydessä, jos jotain kysyttävää tai muuta huomioitavaa tulee.

Haastattelun lopetus sopivalla tavalla.

LIITE 4: Fokusryhmähaastattelurunko (liitteen osa 1) ja kuvaus JY:n ohjaustarjonnasta (liitteen osa 2)

OSA 1:

1) Aloitetaan "Tervetuloa tutkimukseen" infodioilla

Esitellään diat ja jaetaan tutkimukseen suostumislupalaput allekirjoitettaviksi ja kerätään pois. Osallistujille jää tutkimustiedotteena diat printattuina.

2) Siirrytään itse fokusryhmähaastatteluun

a. Lyhyt esittäytymiskierros:

- i. Kuka olet, mikä on pääaineesi ja kuinka monennen vuoden opiskelija olet Jyväskylän yliopistossa?

b. Jaetaan osallistujille kuvaukset Student Lifen, Työelämäpalvelujen ja ainelaitosten/oppiaineiden tarjonnasta koskien opiskelijoiden urasuunnittelu- ja työelämätaitoja vahvistavia toimintoja ja tarjontaa. *Huom. Jaetaan nämä erillisinä papereina alla olevan mukaisesti.*

- i. **Keskustellaan ensimmäiseksi Student Life toiminnoista.** Pyydetään osallistujia lukemaan ensin läpi lomakkeelta kukin toiminto ja sen kuvaus/sisältö. Sitten kysymykset:

1. **Pikakierros: mitkä näistä ovat sinulle tuttuja ja millä tavalla?** (Olen kuullut tästä, olen osallistunut, käyttänyt jne.)
2. **Mitä olette mieltä näistä toiminnoista opiskelijoiden urasuunnittelu- ja työelämätaitojen vahvistajina?**

- ii. **Keskustellaan toiseksi Työelämä- ja opiskelijapalveluiden tarjonnasta.** Pyydetään osallistujia lukemaan ensin läpi lomakkeelta kukin toiminto ja sen kuvaus/sisältö. Sitten samat kysymykset:

1. **Pikakierros: mitkä näistä ovat sinulle tuttuja ja millä tavalla?** (Olen kuullut tästä, olen osallistunut, käyttänyt jne.)
2. **Mitä olette mieltä näistä toiminnoista opiskelijoiden urasuunnittelu- ja työelämätaitojen vahvistajina?**

- iii. **Keskustellaan kolmanneksi ainelaitosten/oppiaineiden tarjonnasta.** Pyydetään osallistujia lukemaan ensin läpi lomakkeelta kukin toiminto ja sen kuvaus/sisältö. Sitten samat kysymykset:

1. **Pikakierros: mitkä näistä ovat sinulle tuttuja ja millä tavalla?** (Olen kuullut tästä, olen osallistunut, käyttänyt jne.)
2. **Mitä olette mieltä näistä toiminnoista opiskelijoiden urasuunnittelu- ja työelämätaitojen vahvistajina?**

- c. Pitäisikö kaikkia edellä mainittuja palveluja ja toimintoja olla enemmän saatavilla, onko niitä riittävästi vai onko niitä liikaa?
- d. Entä onko tieto niistä saavuttanut teidät mielestänne hyvin opintojenne aikana?
- e. Entä miten ja millä tavalla toivoisitte, että tietoa erilaisista urasuunnittelu- ja työelämävalmiuksia vahvistavista kursseista ja palveluista olisi saatavilla?
 - i. Mikä olisi paras kanava ja tapa tavoittaa opiskelijat näissä asioissa?
 - ii. Mikä kohta lukuvuotta ja opintoja olisi otollisin tarjota tietoa näistä asioista, ettei se tule liian aikaisin eikä liian myöhään?
- f. Mitä kautta ja keneltä olette ennen tätä fokusryhmähaastattelua saaneet omasta mielestänne kaikkein hyödyllisintä työelämää koskevaa tietoa?
- g. Entä millainen on mielestänne hyödyllisintä omaa urasuunnittelua ja työelämään valmistautumista tukevaa tietoa, neuvontaa ja ohjausta? Mitä kaipaatte?
- h. *Millaisena näette ainejärjestöjen roolin opiskelijoiden urasuunnittelua ja työelämään valmistautumista tukevana tahona?*
- i. *Entä onko muita tahoja kuin yliopisto (ja mahdollisesti ainejärjestöt), joiden ajattelette voivan tarjota omaa urasuunnittelua ja työelämään valmistautumista tukevaa hyödyllistä tietoa, neuvontaa ja ohjausta?*

3) Päätetään haastattelu:

- a. **Haastattelumme on nyt loppuillaan, onko vielä jotain, mitä haluaisitte sanoa tai tulee mieleen käydystä keskustelusta ja sen teemoista?**
- b. **LÄMMIN KIITOS TEILLE KAIKILLE**

OSA 2:

**STUDENT LIFE -toimintamallin tarjoamat
urasuunnittelua ja työelämävalmiuksia tukevat toiminnot:**

Toiminto	Kuvaus/sisältö
<p>Hyvis-ohjaus</p>	<p>Hyvis eli opiskelijoiden hyvinvointineuvoja. Tällä hetkellä yliopistossamme on yhteensä 105 koulutettua hyvistä ja 19 kv-hyvistä (= goodiet). Opetusta antaviin yksiköihin on nimetty hyvikset.</p> <p>Mistä HYVIS-ohjauksessa on kyse?</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Matalan kynnyksen ohjausmalli, jonka tarkoituksena on edistää ja tukea opiskelijoiden hyvinvointia. ❖ Hyviksen tehtävänä on olla apuna opiskelijan ongelmien ratkaisemisessa esittämällä vaihtoehtoja, uusia näkökulmia ja käytännön ohjeita, joiden avulla opiskelija voi siirtyä varsinaiseen ongelmanratkaisuun.
<p>HYVY001 Akateeminen opiskelukyky - muutakin kuin pisteitä (2 op)</p>	<p>Kaikilla opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua ko. kurssille, mutta ilmoittautuneet järjestetään yliopisto-opintojen aloitusvuoden mukaan laskevassa järjestyksessä. Kurssin tarkoituksena on lisätä opiskelijoiden taitoja opiskelukyvyn ylläpitämiseen.</p> <p>Kurssisisältö:</p> <p>Itsetuntemus</p> <p>Tunteiden säätely</p> <p>Vuorovaikutustaidot</p> <p>Akateemiset opiskelutaidot</p> <p>Arjenhallinta</p> <p>Ajankäyttö</p> <p>Stressinhallinta</p>
<p>Opiskelijan kompassi</p>	<p>Opiskelijan Kompassi on hyvinvointiohjelma verkossa, joka tarjoaa eväitä ja työkaluja jaksamiseen sekä ajatusten ja tunteiden käsittelyyn. OK tarjoaa apuaan, mikäli haluat pohtia tavoitteitasi, saada apua ajankäyttösi tai omaan jaksamiseesi liittyviin asioihin, kuten esim. motivaatio-ongelmiin, jännittämiseen tai ihmissuhteisiin.</p> <p>Kenelle ja miten?</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Hyvinvointiohjelma on tarkoitettu kaikille JY:n perustutkinto-opiskelijoille ja sinne kirjaututaan omilla yliopiston verkkotunnuksilla.

	<p>❖ Opiskelijan kompassia tarjotaan myös ohjattuna joka syys- ja kevätlukukausi. Tästä tarkemmat tiedot Opiskelijan kompassi-sivulla.</p> <p>https://opiskelijankompassi.jyu.fi</p>
ePortfolio	<p>ePortfolio-sovellus on sähköinen työväline, joka auttaa oman osaamisen tunnistamisessa, kehittämisessä ja näkyväksi tekemisessä. Se kokoaa suoritukset ja kokemukset yhteen paikkaan, olivatpa ne peräisin opinnoista, harrastuksista tai työelämästä.</p> <p>ePortfolion avulla voit:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ hahmotella työllistymistavoitteitasi ja unelma-ammattissasi tarvitsemaasi osaamista. ❖ suunnitella opintojasi ja muuta toimintaasi siten, että valmistuessasi sinulla on työelämässä tarvitsemasi tiedot ja taidot. ❖ kertoa osaamisestasi monipuolisesti, kerroksellisesti ja luovasti. <p>(ePortfolio.jyu.fi - kirjaudu sisään yliopiston käyttäjätunnuksilla)</p>

**TYÖELÄMÄ- JA OPISKELIJAPALVELUJEN
tarjoamat urasuunnittelua ja työelämävalmiuksia tukevat toiminnot:**

Toiminto	Kuvaus/sisältö
Kansainvälistymiseen liittyvä ohjaus	<p>Yliopiston kansainvälisiä opiskelijavaihtosioita hoidetaan kansainvälisissä palveluissa T-rakennuksen 2. kerroksessa. Ulkomailla vaihto-opiskelusta antaa tietoja kansainvälisten asiain opintoneuvoja Sanna Patja puh. 040 805 4342. Yliopiston hakijapalveluissa (T-rakennus, 2. krs) ulkomaalaisille tutkinto-opiskelijaksi aikoville neuvontaa antaa suunnittelija Emilia Tolvanen, puh. 040 805 3018, emilia.tolvanen@jyu.fi.</p> <p>Tiedekuntien kv. yhdyshenkilön yksi tärkeimpiä tehtäviä on tiedottaa opiskelijoille ja henkilökunnalla eri kv. liikkuvuusohjelmista ja ajankohtaisista kv. asioista. Yhteystiedot:</p> <p>https://opiskelu.jyu.fi/fi/kansainvalisty/fi/kansainvalisty/kv-yhdyshenkilot</p>
Opiskelijapalvelut	<p>Opiskelijapalvelut (T, 2. krs aula) antaa yleisneuvontaa ja ottaa vastaan ilmoittautumisia, antaa opintotodistuksia, matka-alennuslippuja yms., hoitaa opintotukiasioita sekä</p>

	<p>välittää eri tarkoituksiin tarvittavia lomakkeita, hoitaa opiskelija- ja opintosuoritusrekisteriä sekä vastaa näihin liittyviin tiedusteluihin. Opiskelijapalvelut ovat auki arkisin klo 9 - 15. Puhelin 040 805 4340 tai 040 805 3091.</p> <p>Opintotukea koskeva neuvonta hoidetaan opintotukitoimiston (T-rakennuksen 2. kerros) aukioloaikoina, puhelimet (014) 260 1065 ja opintotukilautakunnan sihteeri 040 805 4349</p>
CV-tuunaus opiskelijoille	Ryhmämuotoinen ohjattu ansioluettelon laadinta ja päivitys
URAP001 Näkökulmia työllistymiseen, 1 op	Haluaisitko ymmärtää nykypäivän työelämän ilmiöitä paremmin sekä kehittää työhaussa tarvittavaa ymmärrystä ja osaamista? Näkökulmia työllistymiseen -kurssi tarjoaa perustietoa työllistymisestä, työhausta ja työelämästä.
URAP005 Unelmat+Inspiraatio!, 3 op	Pohdiskeletko sitä, millaisia asioita työltäsi haluat, minne olet oikeastaan menossa ja miltä työelämä tänä päivänä näyttää? Unelmat+Inspiraatio! -kurssilla inspiroidut itsesi työllistämistä! Tule tutkimaan ammatillisia unelmiasi ja innostumaan mahdollisuudesta luoda oma työpaikkasi jatkuvasti muuttuvassa työelämässä, jossa ainoiksi ammatteiksi on povattu yrittäjää ja asiantuntijaa. Tällä opintojaksoilla opiskelijoiden oma tekeminen on keskiössä. Oppiminen tapahtuu käytännönläheisten oppimistehtävien parissa omia unelmia ja työelämän muutoksia pureskellen sekä omista työllistymismahdollisuuksista inspiroituen. Kurssin kontaktikerroilla vieraillee monipuolinen joukko yrittäjiä ja oman työpaikkansa luoneita henkilöitä, joiden kanssa opiskelijat pääsevät keskustelemaan ja työskentelemään.
URAA1001 Tiimi&Työnantaja - projektikurssi, 3 - 6 op, (ent. Monitieteinen työelämäprojekti)	Projektityöskentelyyn johdattavat aloitusluennot ja monitieteisenä tiimityönä toteutettava kehittämisprojekti oikealle asiakkaalle. Jokainen tiimi saa opintojakson alussa oman asiakkaan ja alustavan toimeksiannon, jonka suuntaamiseen tiimi voi itse vaikuttaa. Projektien tarkoituksena on tuottaa asiakkaille uusia ideoita ja tuoretta tietoa organisaation eri osa-alueiden ja toimintojen kehittämiseen monitieteisestä näkökulmasta.
URAA1002 DreamUp - tapahtuma - projektikurssi, 3 - 5 op	DreamUp -projektikurssin aikana opiskelija kehittää omaa osaamistaan osana monialaista tiimiä. Kurssin aikana valmistellaan seuraavan kevään DreamUp -tapahtuma ja osallistutaan sen järjestämiseen. Kurssilla kehitetään projektityönomaisesti omissa tiimeissä omaa tapahtumaan liittyvää

	<p>toimintokokonaisuutta ja opetellaan ohjaamaan ja kehittämään muiden tiimien prosesseja. Jokaisen tapahtumaan kuuluvan prosessin kehittymistä ohjataan ja seurataan kurssikerroilla.</p>
<p>URAA1006 Ideasta toiminnaksi 1 - NY Start Up, 5 op</p>	<p>Valtakunnallisesti suosittu <u>NY Start Up-ohjelma</u> on nyt myös Jyväskylän korkeakouluopiskelijoiden saatavilla! Valmennuksessa pääset kehittämään omaa substanssi- ja työelämäosaamistasi sekä kokeilemaan yrittäjyyttä käytännössä.</p> <p>Kurssi on ensimmäinen osa kaksiosaista kurssikokonaisuutta: URAA1006 - ja URAA1007 -kurssit suoritetaan monialaisissa, Jyväskylän yliopiston, Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja Humanistisen ammattikorkeakoulun opiskelijoista muodostettavissa tiimeissä perustamalla NY-yritys yhden lukuvuoden ajaksi. NY-yritykset toimivat oikeilla markkinoilla ja tarjoavat oikeille asiakkaille todellisia tuotteita tai palveluita. Kurssit tarjoavat erinomaisen pohjan omien ideoiden ja oman osaamisen testaamiseen, uudenlaisten tuotteiden/palveluiden luomiseen sekä liiketoiminnassa ja työelämässä tarvittavan osaamisen kehittämiseen.</p>
<p>URAA1005 Ideasta yritykseksi - esihautomokurssi, 5 op</p>	<p>Esihautomokurssilla jalostetaan omaa liikeideaa asiantuntijoiden valmennuksessa. Tavoitteena on selvittää alustavasti kannattavan liiketoiminnan edellytyksiä. Esihautomokurssi koostuu työpajoista - tarpeen mukaan osallistujat voivat saada myös henkilö-/tiimikohtaista valmennusta.</p>
<p>URAS001 Yrittäjyystarinoita (2 op)</p>	<p>Osaamisen ja ideoiden tuotteistamisesta, kaupallistamisesta ja liikeideaksi jalostamisesta puhutaan paljon, mutta mitä tämä tarkoittaa käytännössä? Opintojakson tavoitteena on herättää opiskelijat pohtimaan oman osaamisen ja asiantuntijuuden hyödyntämistä: Voiko yrittäjyys olla vaihtoehto minulle? Samalla tutustutaan siihen, mitä yrittäjämäinen asenne ja toiminta tarkoittavat, mitä on yrittäjämäinen markkinointi sekä minkälaisia asioita pitää ottaa huomioon yritystä perustettaessa ja yritysmuotoa valittaessa. Kurssin tematiikkaa lähestytään yrittäjien uratarinoilla.</p>
<p>URAA1003 Luo oma kesäduunisi</p>	<p>Opiskelija oppii ideoimaan mahdollisia liikeideoita ja testaamaan asiakkailta niiden potentiaalia. Asiakastestauksen ja arvioinnin pohjalta hän osaa tuotteistaa ideansa, käynnistää kokeilevaa liiketoimintaa ja voi työllistää itsensä kesän ajaksi.</p>

Osuuskuntatapahtumat; Get Together, sekä suunnitteilla olevat osuuskuntavalmennukset	Osuuskuntatapahtumilla lisätään tietoisuuden, vuorovai- kutuksen ja verkostoitumisen mahdollisuuksia sekä Keski- Suomen opiskelijaosuuskuntien välillä että osuuskunta- toiminnasta mahdollisesti kiinnostuneiden opiskelijoiden keskuudessa. Kehitteillä olevilla osuuskuntavalmennuksil- la tähdätään osuuskuntatoimijoiden osuuskuntatoiminnan pyörittämiseen liittyvän osaamisen vahvistamiseen ja sy- ventämiseen.
---	--

**AINELAITOSTEN / OPPIAINEIDEN MAHDOLLISESTI
tarjoamat urasuunnittelua ja työelämävalmiuksia tukevat toiminnot
(on eroja laitoksittain/oppiaineittain):**

Toiminto	Kuvaus/sisältö
HOPS-ohjaus ja henkilökohtainen opiskelusuunnitelma	Opiskelija laatii henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman (HOPS) opetusta antavan yksikön nimettyjen opintojen ohjaajan/ohjaajien avustuksella. HOPS on dokumentoitu suunnitelma siitä, mitä opintoja opiskelija suorittaa ja miten, milloin ja missä järjestyksessä. Opiskelija voi opintojen valinnassa ottaa huomioon kiinnostuksensa kohteet, uratavoitteensa ja työllisyysnäkömät. Opiskelijalla on oikeus HOPS-ohjaukseen opintojen alussa, vähintään kerran kandidaattiopintojen aikana, ja kerran maisteriopintojen aikana. HOPSit tehdään yliopiston oman Korppi-tietojärjestelmän yhteydessä toimivaan eHOPS -järjestelmään.
Yksilö- ja ryhmäohjaus	Opintojen ohjaus tapahtuu yksilö- ja ryhmäohjauksena. Jokaiselle opiskelijalle on nimetty sekä HOPS-ohjaaja että omaopettaja. Ohjauksella tuetaan opiskelijan opintojen suunnittelua ja sujuvuutta, sekä kokonaisvaltaisemmin opiskeluprosessia ja asiantuntijaksi kasvamista. Ryhmäohjausta toteutetaan yliopistossamme monin eri nimikkein; opettajatutorointi, kotiryhmätoiminta, omaopettajatoiminta tms. Ryhmäohjauksessa käsiteltäviä yleisiä teemoja ovat: opiskelukäytännöt/akateeminen opiskelu, opintojen suunnittelun ja etenemisen tukeminen ja asiantuntijuuden rakentuminen.
Työelämätaidot ja -kontaktit	Työelämätaidojen ja -kontaktien vahvistaminen toteutuu monilla laitoksilla asiantuntijaharjoittelukurssien kautta (osana opintoja). Joillakin laitoksilla työelämätaidot ovat osa portfoliotyötä, johon kuuluu esim. työelämäpäiviin

	<p>osallistuminen, työelämä/alumnitarinoiden seuraaminen, varjostus ja/tai haastattelut työpaikoilla, työnantajatahoihin ja työpaikkailmoituksiin tutustuminen, työllistymissuunnitelmien laatiminen, cv- ja hakemustyöpajat eli työnhakudokumenttien laatiminen.</p> <p>Joillakin laitoksilla on myös erillisiä työelämäkurseja, kuten kieli- ja viestintätieteiden laitoksella, bio- ja ympäristötieteiden laitoksella ja kasvatustieteiden laitoksella.</p>
<p>Opintojen aikainen urasuunnittelu</p>	<p>Monilla laitoksilla opintojen suunnittelu ja urasuunnittelu kulkevat yhdessä (esim. osaamisportfoliot). Lisäksi työelämänäkökulma nivoutuu työskentelytapana useisiin sisällöllisiin opintojaksoihin. Opiskelija voi keskustella urasuunnitteluun liittyvistä asioista oman hops-ohjaajan tai koulutussuunnittelijan kanssa. Lisäksi muutamilla laitoksilla järjestetään työelämäpalveluiden kanssa yhteistyössä valinnaisten opintojen info ja ohjauslinikka.</p> <p>Kielten opiskelijoiden urapolkukartta auttaa myös urasuunnittelussa (verkkosivut).</p>
<p>Valmistumisen jälkeisen elämän suunnittelu</p>	<p>Monilla laitoksilla työelämään siirtymistä vahvistetaan näyteportfolion laatimisen, asiantuntijaharjoittelun tai erillisen työelämäkurssin avulla. Lisäksi järjestetään cv- ja hakemustyöpajoja, työelämä/alumnipäiviä sekä mentorointiprojekteja (esim. historian ja etnologian laitos, kieli- ja viestintätieteiden laitos).</p>

LIITE 5: Alku-, loppu- ja seurantaitsearviointikysely

HUOM. Itsearviointikyselymme sisältää vapaasti hyödynnettäviä kyselyjä, kun käyttää niihin alla annettuja lähdeviittauksia. Kyselyssämme on myös rajoitettuja ja itsekehitettyjä osia.

❖ Uratilakysely (kyselyn sivu 2)

Uratilakysely (Career State Inventory) on virallisesti kielenkäännetty Onko hoppu? -tutkimusprojektissa yhdessä prof. James Sampsonin kanssa, jonka kollegat ovat kyselyn kehittäneet. Suomenkieliseen kyselyyn viitatessa tulee mainita alla olevat lähteet. Johanna Rantaselta (k.johanna.rantanen@jyu.fi) on saatavissa uratilakyselyn suomenkielinen pisteitys, joka löytyy myös Leierer'in ym. (2017) manuaalista.

Alkuperäinen lähde:

Leierer, S. J., Peterson, G. W., Reardon, R. C. & Osborn, D. S. (2017). *The Career State Inventory (CSI) as a Measure of Readiness for Career Decision Making: A Manual for Assessment, Administration, and Intervention 7.0**, Technical Report No. 57.

*The CSI Manual is published by the Florida State University Libraries under a Creative Commons Attribution-No Derivatives 4.0 license, and it is provided at <http://career.fsu.edu/Tech-Center>.

Suomenkielinen käännös:

Rantanen, J. (2018). LIITE 5 Uratilakyselyn suomenkielinen käännös. Raportissa J. Rantanen (toim.), *Onko hoppu? -kehittämistutkimus: Yliopisto-opiskelijoiden urasuunnittelutaitojen ja työelämävalmiuksien vahvistaminen*. Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-7581-4>.

❖ Ohjaustarvearvio (kyselyn sivut 4, 5 ja 6)

Ohjaustarvearvion on Suomeen tuonut, kääntänyt ja korkeakoulukontekstiin sovittanut Jukka Lerkkanen. Se pohjautuu prof. Sampsonin ja hänen kollegoidensa Career Thoughts Inventory -kyselyyn. Suomenkieliseen kyselyyn viitatessa tulee mainita alla olevat lähteet. Jukka Lerkkaselta (jukka.lerkkanen@jyu.fi) on saatavissa ohjaustarvearvion suomenkielinen pisteitys.

Alkuperäiset lähteet:

- Sampson, J. P., Jr., Peterson, G. W., Lenz, J. G., Reardon, R. C., & Saunders, D. E. (1996). *Career Thoughts Inventory*. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.
- Sampson, J. P., Jr., Peterson, G. W., Lenz, J. G., Reardon, R. C., & Saunders, D. E. (1996). *Career Thoughts Inventory: Professional manual*. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.
- Sampson, J. P., Jr., Peterson, G. W., Lenz, J. G., Reardon, R. C., & Saunders, D. E. (1998). The design and use of a measure of dysfunctional career thoughts among adults, college students, and high school students: The Career Thoughts Inventory. *Journal of Career Assessment*, 6, 115-134.

Suomenkielinen käännös ja sovitus:

www.ohjaustarvearvio.fi | yllapito@ohjaustarvearvio.fi | © LerkkaSet Oy ja Jyväskylän Ammattikorkeakoulu

Sivu 1: Tervetuloa vastaamaan!

Kuten aiemminkin, tutkimukseemme osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja voit keskeyttää kyselyyn vastaamisen ilman erillistä syytä. Antamiasi vastauksiasi käsitellään luottamuksellisesti. Niitä säilytetään nimettöminä henkilötietosuojalakea sekä tutkimuseettisiä sääntöjä noudattaen. Saatuja tietoja käytetään niin, että vastaajien henkilöllisyys ei ole tunnistettavissa.

Suosittellemme vastaamaan kyselyyn kerralla, mutta sitä voi jatkaa myöhemmin, jos jostain syystä joudut keskeyttämään vastaamisen. Kyselyn aikana voit myös liikkua ja muuttaa vastauksiasi sivun alalaidan Edellinen- ja Seuraava-painikkeiden avulla.

Sivu 2: Uratilakysely

Uratilakysely on lyhyt kysely, joka suunniteltu auttamaan sinua uratavoitteidesi pohtimisessa ja mahdollisen uravalinnan tekemisessä.

1. Luettele kaikki ammatit tai toimenkuvat, joita harkitset tällä hetkellä.

_____	_____
_____	_____
_____	_____

Mikä ammatti tai toimenkuva on ensisijainen valintasi? Jos et osaa sanoa, kirjoita "en ole päättänyt".

2. Kuinka tyytyväinen olet vastauksiisi yllä kohdassa 1? Valitse alta parhaiten sopiva vaihtoehto.

- Hyvin tyytyväinen
- Tyytyväinen
- En ole varma
- Tyytymätön
- Hyvin tyytymätön

3. Valitse Kyllä = tämä on totta tai Ei = tämä ei pidä paikkaansa alla oleviin väittämiin.

K	E	Jos minun pitäisi tehdä ammattiani tai toimenkuvaani koskeva valinta juuri nyt, pelkäisin tekeväni huonon valinnan.
K	E	Urastani päättäminen on ollut pitkään vaikea ongelma minulle.
K	E	Olen sekaisin koko urapäätöksen tekemisen vaikeuden suhteen.

Sivu 3: Työllistymisusko

4. Miten arvioit työllistymistäsi valmistumisen jälkeen?

Vastausasteikko:

1 = Täysin eri mieltä

2 = Jokseenkin eri mieltä

3 = Toisaalta samaa mieltä, toisaalta eri mieltä

4 = Jokseenkin samaa mieltä

5 = Täysin samaa mieltä

1. Mahdollisuuteni työllistyä valmistuttuani ovat hyvät
2. Mahdollisuuteni saada koulutustani vastaavaa työtä ovat hyvät
3. Minun osaamisellani voi hakea monenlaisia työpaikkoja
4. Uskon menestyväni hyvin rekrytointi- ja valintatilanteissa

Sivu 4: Ohjaustarvearvio

5. Seuraavassa on esitetty joukko väittämiä, jotka liittyvät koulutus- ja uravalintaan. Lue väittämä huolellisesti ja valitse vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa Sinun tämän hetkisiä ajatuksiasi.

Vastausasteikko:

1 = Täysin eri mieltä

2 = Eri mieltä

3 = Samaa mieltä

4 = Täysin samaa mieltä

1. En tiedä, mihin töihin sovin.
2. Ajatukseni minulle sopivasta työstä vaihtuu usein.
3. Osallistun tähän koulutukseen vain siksi, että on pakko.
4. En tiedä, mitä minun kannattaa tehdä seuraavaksi.
5. Minulla on liian monta vaihtoehtoa, että niistä on vaikea valita parasta.
6. Luultavasti en suorita opintojani loppuun.
7. Minun on itse vaikea löytää riittävästi tietoa työpaikoista.
8. En ole päättänyt, mitä haluan tehdä tämän koulutuksen jälkeen.

Sivu 5

6. Edellinen teema jatkuu (sama vastausasteikko)

9. En tiedä, missä ammateissa voin hyödyntää osaamistani.
10. En tiedä, mitä opintoja valitsen saavuttaakseni haluamani työn.
11. En saa muilta tukea valinnoissani.
12. Minulla on monta vaihtoehtoa, joista on vaikea valita sopivinta.
13. Missään ei tunnu olevan oikein mitään mieltä.
14. En tunne riittävästi vahvuuksiani ja rajoituksiani tulevaisuuteni suunnittelemiseen.
15. En ole varma löydänpö itselleni yhtään sopivaa työpaikkaa koulutuksen jälkeen
16. En pysty laittamaan ammatillisia vaihtoehtojani paremmuusjärjestykseen.

Sivu 6

7. Edellinen teema jatkuu (sama vastausasteikko)

17. En luota siihen, että saan työtä.
 18. Olen epävarma, selviänkö opinnoistani.
 19. En tiedä, millaiset työ- ja koulutuspaikat ovat minulle mahdollisia.
 20. Tulevaisuuteni suunnitteleminen on niin ahdistavaa, että en pääse alkua pidemmälle.
 21. Sattumat ohjaavat valintojani.
 22. Elämäntilanteeni rajoittaa valintojani.
 23. Minulla on vaihtoehtoja, mutta en tiedä, minkä niistä toteutan.
 24. En pysty yksin ratkaisemaan koulutus- ja uravalintaan liittyviä ongelmiani.
-

Sivut 7-9: General Health Questionnaire

Huom. Tässä kohdassa kyselyä on General Health Questionnaire -kyselyn lyhytversio GHQ-12, joka kartoittaa psyykkistä hyvinvointia ja psyykkisiä oireita, kuten masennusta ja ahdistusta. Alla on annettu vain yksi esimerkkikysymys, koska kysely on rajoitettu ja lupa käyttöön tulee pyytää julkaisijalta GL Assessment, FREEPOST LON16517, SN2 8BR, UK. E-mail: permissions@gl-assessment.co.uk
Website: www.gl-assessment.co.uk

Seuraavassa kysymme terveydentilastasi ja suoriutumisesi viimeisen kuukauden aikana. Ole hyvä ja vastaa kaikkiin kysymyksiin valitsemalla se vaihtoehto, joka mielestäsi parhaiten vastaa tilannettasi.

Vertaa edelleen vointiasi **viimeisen kuukauden aikana** siihen, mitä se on tavallisesti.

Oletko viime aikoina kyennyt nauttimaan tavallisista päivittäisistä toimistasi?

Vastausasteikko:

- 1 = Enemmän kuin tavallisesti
- 2 = Yhtä paljon kuin tavallisesti
- 3 = Vähemmän kuin tavallisesti
- 4 = Paljon vähemmän kuin tavallisesti

Sivu 10: Taustatiedot

11. Ennen lopetusta kysymme vielä muutamia taustatietoja. (Kysyttiin vain alkukyselyssä.)

Olen

- 1 = Mies
- 2 = Nainen
- 3 = Muu/En halua määritellä

Mikä on syntymävuotesi?

Olen syntynyt vuonna: _____

Montako lukuvuotta olet ollut kirjoilla Jyväskylän yliopistossa läsnä olevana opiskelijana nykyiseen opiskeluusi liittyen? Laske mukaan kuluva lukuvuosi.
_____ lukuvuotta

Millä laitoksella/tiedekunnassa opiskelet pääoppiainettasi?

- 1 = Bio- ja ympäristötieteiden laitos
- 2 = Fysiikan laitos
- 3 = Historian ja etnologian laitos

- 4 = Informaatioteknologian tiedekunta
 - 5 = Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulu
 - 6 = Kasvatustieteiden laitos
 - 7 = Kemian laitos
 - 8 = Kieli- ja viestintätieteiden laitos
 - 9 = Liikuntatieteellinen tiedekunta
 - 10 = Matematiikan ja tilastotieteen laitos
 - 11 = Musiikin, taiteen ja kulttuurin laitos
 - 12 = Opettajankoulutuslaitos
 - 13 = Psykologian laitos
 - 14 = Soveltavan kielentutkimuksen keskus
 - 15 = Yhteiskuntatieteet ja filosofia
-

Sivu 11: Kyselyn lopetus

12. Tämä on kyselymme viimeinen sivu. Onko Sinulla mielessä jotakin, jonka koet tutkimuksen kannalta tärkeäksi kertoa tai haluatko antaa muuta palautetta tästä kyselystä?

Kysely on nyt valmis.

Jos olet tyytyväinen antamiisi vastauksiin, klikkaa Lähetä-painiketta ja ne tallentuvat. Muussa tapauksessa voit vielä käydä muuttamassa vastauksia Edellinen-painikkeen kautta.

LIITE 6: Loppuhaastattelukirjoitelma

Alkuohjeistus

Alkuhaastattelussa kerroit odotuksistasi ja toiveistasi suhteessa kehittämistutkimuksemme kolmeen pääteemaan:

- 1) työelämätaidot ja -kontaktit
- 2) opintojen aikainen urasuunnittelu sekä
- 3) yliopistosta valmistumisen jälkeisen elämän suunnittelu.

Nämä kertomasi odotuksesi ja toiveesi on tiivistettynä ryhmänvetäjän antamalla paperilla. Ole hyvä ja lue ne huolella. Vastaa sitten täysin rehellisesti ja oman tunteuksesi mukaan seuraaviin kysymyksiin.

1. Kerro omin sanoin ja perustellen, miten ryhmätapaamiset ovat vastanneet tutkimuksemme alussa esittämiisi odotuksiisi ja toiveisiisi?

Alla apukysymyksiä asian sanoittamiseen, jos haluat niitä käyttää.

- Mitkä odotukset ja toiveet ovat ehkä toteutuneet ja mitkä eivät?
- Onko ryhmätapaamiset vastanneet sitä mitä luvattiin?
- Mitä sellaista olet saanut ryhmätapaamisista, jota et osannut odottaa?

2. Millaisina olet kokenut ryhmätapaamisten sisällöt ja tapaamisissa tehdyt tehtävät?

Apukysymys, jos haluat käyttää:

- Mitkä asia(t) tuntuivat erityisen tarpeelliselta ja hyödylliseltä tai tarpeettomalta ja hyödyttömältä? Miksi?

3. Millaisena olet kokenut ryhmätapaamisten välityöskentelyn?

Apukysymys, jos haluat käyttää:

- Mitkä asia(t) tuntuivat erityisen tarpeelliselta ja hyödylliseltä tai tarpeettomalta ja hyödyttömältä? Miksi?

4. Millaisena olet kokenut ryhmän keskustelut, toiminnan ja ilmapiirin?

Apukysymyksiä, jos haluat käyttää:

- Mikä tuntui hyvältä tai merkitykselliseltä?
- Tuntuiko joku asia turhalta, ei-merkitykselliseltä tai huonolta?
- Edistikö tai estikö joku asia(t) osallistumistasi tai työskentelyäsi?

5. Millaisena olet kokenut oman toimintasi ryhmässä?

Apukysymyksiä, jos haluat käyttää:

- Onko joku asia(t) jonka koit erityisen hyväksi tai hankalaksi?
- Huomasitko ryhmän aikana muutoksia itsessäsi suhteessa ryhmässä olemiseen ja toimimiseen?

6. Millaisena olet kokenut ryhmän vetäjien työskentelytavan ja ohjauksen?

Apukysymyksiä, jos haluat käyttää:

- Mikä tuntui hyvältä tai merkitykselliseltä? Miksi?
- Mikä ei toiminut? Miksi?
- Mitä olisit tehnyt toisin?

7. Jos sinun pitäisi kiteyttää muutamaan sanaan tai lauseeseen se, mitä nämä ryhmätapaamiset ovat sinulle antaneet, mitä sanoisit?

8. Haluatko antaa meille vielä jotain muuta palautetta tai onko mielessäsi jotain mitä haluat tai koet tarpeelliseksi sanoa?

9. Entä saammeko olla Sinuun yhteydessä, jos haluamme kysyä ja haastatella Sinua tarkemmin tämän kirjoitelman teemoista?

1 = Kyllä, anna tähän luvan

2 = Ei kiitos

Loppuhaastattelukirjoitelmasi on nyt valmis.

Jos olet tyytyväinen antamiisi vastauksiin, klikkaa Lähetä-painiketta ja ne tallentuvat. Muussa tapauksessa voit vielä käydä muuttamassa vastauksia Edellinen-painikkeen kautta.

LIITE 7: Ryhmätapaamisissa käytetyt tehtävät ja menetelmät (pois lukien Urapolulla.fi-verkkopalvelun tehtävät, ks. www.urapolulla.fi)

Elämänpolkutehtävä

Tavoite: Ohjattavan oman (tähänastisen) elämänpolun hahmottaminen

Ohjeistus:

1. Piirrä paperille polku/viiva kuvaamaan elämäsi syntymästä tähän päivään, jatka sitä myös hieman eteenpäin tulevaisuuteen
2. Mieti kaikkia merkittäviä kokemuksiasi elämäsi varrella ja merkitse ne viivalle
3. Merkitse lisäksi tärkeät muutokset/taitekohdat ja tapahtumat eri elämänvaiheessa
4. Kirjaa elämänpolulle myös harrastuksesi ja muut kiinnostuksen kohteesi eri elämänvaiheessa
5. Kirjaa elämänpolulle myös itsellesi tärkeitä ihmisiä eri vaiheissa elämää
6. Pohdi ja merkitse polulle missä tekemisissä olet kokenut uppoutumista, teetkö jotain sellaista tällä hetkellä ja voisiko tulevaisuuden ammatissa olla näitä elementtejä?

Jatkotyöskentely: käykää pareittain/kolmen ryhmissä läpi toistenne elämänpolkuja. Jokainen kertoo sen verran kuin haluaa. Elämänpolkutehtävää jatketaan myöhemmillä ohjauskerroilla.

Lähteet (soveltaen):

Lankinen, M. (2015). RAUTA Myönteisen mielialan vahvistamiseen. Helsinki: Terapeda.

Peavy, R.V. (1999). Sosiodynaaminen ohjaus. Konstruktivistinen näkökulma 21. vuosisadan ohjaustyöhön (suom. Petri Auvinen). Helsinki: Psykologian Kustannus.

Ydinarvot-tehtävä

Tavoite: Ohjattavan ydinarvojen kirkastaminen

Ohjeistus:

1. Sinulle jaetussa listassa on pitkä "rimpsu" erilaisia substantiiveja, adjektiiveja ja verbejä. Lue sanat läpi, ja aina kun tunnistat sanan olevan sinulle tärkeä, merkitse se jollain tapaa.
2. Sanoja valitessasi keskity vain niihin, jotka tuntuvat itsellesi tärkeiltä tällä hetkellä, ilman sensurointia tai kritiikkiä.

3. Valitse nyt näistä sanoista 10 kaikkein merkityksellisintä sanaa. Voit korostaa niitä jollain tavalla
4. Karsi vielä ja jätä jäljelle 5 sinulle kaikkein tärkeintä arvoa
5. Kirjoita nyt arvosi erillisellä paperilla oleviin viireihin ja pohdi:
 - Miten valitsemasi arvot toteutuvat elämässäsi tällä hetkellä?
 - Miten voisit lisätä näitä ydinarvoja elämässäsi?
 - Missä työssä voisit kaikkein parhaiten toteuttaa näitä arvoja?

Jatkotyöskentely: Keskustele parin kanssa valitsemistasi arvoista, yllä olevat kysymykset mielessä pitäen.

Lähde:

Ståhlberg, L. & Herlevi, M. (2017). Omannäköinen elämä. Jyväskylä: PS-Kustannus.

VIA (Values in Action) -testi

Tavoite: Ohjattavan luontenvahvuuksien tunnistaminen ja kirkastaminen

Ohjeistus:

1. Mene osoitteeseen www.viacharacter.org
2. Valitse etusivulta kohta Take The Free VIA Survey
3. Täytä testin rekisteröitymislomake (HUOM! ei velvoita muuhun).
 - valitse kieli
 - täytä etunimi ja sukunimi. Ilmoita sähköposti, mihin saat testitulokset.
 - määrittele salasanasi VIA-sivustolle
 - täytä sukupuoli- ja syntymäaikatiedot
 - valitse/ruksaa VIA Survey Adult
 - valitse, haluatko uutiskirjeen VIA-instituutista
4. Testikysymyksistä
 - Vastaa jokaiseen kysymykseen ajatuksella.
 - Kun olet vastannut kaikkiin kysymyksiin, saat tulossivun.
 - Vasemmassa reunassa on listan ensimmäinen vahvuus (top character strength), ”ykkösvahvuutesi”.
 - Keskellä ovat allekkain numerjärjestyksessä (1-24) persoonan vahvat puolesi siten, että viisi ensimmäistä kohtaa ovat ydinvahvuuksiasi, eli vahvimpia puoliasi. Mitä alemmas listaa katsotaan, löydät piilossa olevia vahvuuksia tai kehitettäviä vahvuuksia. Listan viimeiset kohdat voidaan siis laskea puoliksi, joissa et ole parhaimmillasi, tai joista et niin välitä.
5. Oikeassa yläreunassa on kohta ”Download Character Strengths Profile Report”. Klikkaa sitä niin saat vahvuuslistauksesi pdf-tiedostomuotoon. Voit tallentaa pdf:n koneellesi/tikulle ja tulostaa sen myöhemmin.

Lähde: www.viacharacter.org

Tavoitteet TOP3-tehtävä ja toiveikkusjana

Tavoite: Ohjattavan tavoitteiden konkretisointi ja toiveikkus niiden suhteen

Ohjeistus:

1. Tehtävän ensimmäinen osa (TOP3):
 - Kirjaa ylös kolme tärkeintä tavoitettasi.
 - Kirjaa seuraavaksi, mitkä asiat lisäävät toiveikkusuttasi ja miten ylläpidät toivoa tavoitetta kohti edetessäsi.
2. Tehtävän toinen osa (toiminnallinen toiveikkusjana):
 - Arvioi omaa toiveikkusuttasi tällä hetkellä tavoitteidesi suhteen toiveikkusjanalla:
 1. Kuvittele, että huoneesi poikki menee mitta-asteikko, jonka toisessa päässä on nolla ja toisessa 10. Nolla edustaa huonointa mahdollista toiveikkusutta ja 10 huipputoiveikkusutta. Mene seisomaan nollan kohdalle.
 2. Ajattele jotakin ylös kirjaamaasi tavoitetta (tavoitteet top 3). Kuinka toiveikas olet tavoitteen toteutumisen suhteen? Mene seisomaan sille kohdalle janaa.
 3. Kuvittele seuraavaksi, että tavoitteesi on toteutunut. Askel askeleelta kävele kohti kymppiä. Näe tilanteesi. Miltä tavoitteessa oleminen tuntuu? Mitä enemmän yksityiskohtia ja hyvää oloa pystyt tuntemaan, sen parempi.
 4. Tämän jälkeen kulje takaisin nollapisteeseen, josta lähdit. Katso nyt janaa. Onko toiveikkusutesi kasvanut?
 5. Mene uudelleen seisomaan sille kohdalle janaa, joka kuvasi toiveikkusuttasi tavoitteen suhteen kohdassa 2. Olet todennäköisesti liikahtanut hieman lähemmäksi numeron kymmenen huipputoiveikkususpistettä. Olisiko nyt helpompi lähteä kohti tavoitetta?

Lähde:

Ståhlberg, L. & Herlevi, M. (2017). Omannäköinen elämä. Jyväskylä: PS-Kustannus.

LIITE 8: Slack ryhmäprosessin osana

Onko hoppu? -kehittämistutkimuksen ryhmänohjaukseen osallistujille suunnattu toiminta jaettiin kolmeen erilaiseen aktiviteettiin, jotka toimivat yhdessä toinen toistaan tukevinä toimintoina, kuten alla on kuvattu. Ryhmän viikoittaisissa tapaamisissa aloitettuja prosesseja tuettiin rakentamalla niiden väliin itsenäisiä välityöskentelytehtäviä teemojen syventämiseksi ja osallistujien omakohtaisen työstämisen vahvistamiseksi. Näissä oli runsaasti yksilöllistä valinnanvaraa.

Tiimien välisen verkkoviestinnän työkalu Slack (www.slack.com) oli käytössä yhtenä työskentelyä vahvistavana tukipilarina koko ryhmätapaamisten ajan. Se toimi ryhmätapaamisten välillä viestintä- ja tiedotuskanavana korvaten täysin sähköpostin. Siellä jaettiin myös tärkeäksi havaittua sähköistä oppimateriaalia toisillekin. Slack mahdollisti myös kahdenvälisen ohjauksen ja neuvonnan niissä tilanteissa, joissa osallistuja kaipasi henkilökohtaista ohjausta. Tällaista tukea käyttäneitä osallistujia oli vain muutama, mutta ne, jotka käyttivät tätä kanavaa, olivat siinä aktiivisia. Ryhmiä oli kolme, joten ohjaajat pyörittivät kolmea eri Slack-ympäristöä ryhmätapaamiskertojen ajan.

